

NOVA DOBA

Cena za izvod izven Slovenije: Hrvaška in BiH 200 DIN, Avstrija 35 ATS, Nemčija 4 DEM, Švica 4 SFR, ZDA in Kanada 4 USD, Švedska 16 SEK, Avstralija 5 AUD, Italija 1.000 LIT

Izhaja vsako drugo sredo. Glavni in odgovorni urednik Janez Sever. Izdaja PRESE d.o.o. naslov redakcije PRESE NOVA DOBA, Aškerčeva 15, 63000 Celje. Nenaročenih rokopisov ne vračamo, na nepodpisana pisma se ne oziramo.

CENA 80 SIT

SLOVENIJA, SREDA, 14. OKTOBER

1992 ŠT. 39, LETO XXVI

SRAMOTA V PARLAMENTU

RAMIZ SUNIL
FAHRUDINA
IZ OSMEGA
NADSTROPJA

IZ SKUPŠČINE Z GROFOVSKO PENZIJO

KAM JE IZHLAPEL HELIKOPTER

M. VAKANJAC
TOŽI NOVO DOBO

RIFNIK
RAZGALJA
ZGODOVINO

PRILOGA ZA BEGUNCE IZ BIH

str. 23

DRUGA RESNICA DOBROVELJ

DVAJSET LET
NAMESTO VISLIC

Foto: Lucas

... bemti državo, ki ima takšne poslance

UN

MODRE ČELADE V BIVŠI
JUGOSLAVIJI – (22)**ZAPRTO NEBO,
ZLOČINCI ŠE
NE**

OZN je zaprla nebo za sejale smrti nad BiH, ni pa niti poskrbela, da bi ugotavljala kršitve, kaj šele, da bi kaj ukrenila, če bo smrtonosni tovor še kar padal z neba. Resolucija VS tudi ni natančna glede poletov drugod, na primer na Hrvaškem. No, upanje je, da bodo ZDA vendarle zagotovile, da bo moč sbrska letala tudi sestreliti ali pa jim preprečiti polete z bombardiranjem letališč. Pri tem ostaja bojazen, kaj bo z modrimi čeladami v BiH. Se bodo Srbi lotili teh?

OZN je končno ustanovila tudi komisijo za ugotavljanje vojnih zločinov v bivši Jugoslaviji. To je prvi korak k novemu Nuernbergu. Kje bo, še ne povedo. Pošteno bi bilo, če bi zločincem sodili v Vukovaru ali sredi Beograda. Čez mesec dni naj bi komisija imela osnovno gradivo, imena... Bodo tudi potem svetovni politiki še segali v roke Miloševiću? Upajmo tudi, da bo OZN kot pogoj za priznanje ZRJ ali Srbije in Črne gore zahtevala izročitev vojnih zločincev. Sicer pa, Karadžić, Milošević in takšni niti najmanj ne kažejo, da znajo priti pred mednarodno sodišče.

Tudjman vztraja. Še vedno govori o BiH kot federaciji ali konfederaciji. Grozljiv pa je njegov predlog, naj bi nove enote oblikovali s prostovoljnimi etničnim čiščenjem, s preseljevanjem narodov. To je sicer edina možnost - etnično čista ozemlja - da bi nove enote zaživele. Nove enote bodo sicer poizkušale vse, da se vsaka zase priključi k Srbiji ali Hrvaški, Muslimani bodo ostali narod brez države. Hrvaška bo kmalu na videz dobila območje Dubrovnika s Prevlako. Tam bodo modre čelade. Tudjman bo težko dokazal, da Prevlak ni zamenjal za Bosanski Brod in se s tem odrekal Hrvatom na desnem bregu Save v BiH. To je v skladu s tistim, da bi se narodi prostovoljno preseljevali. Bosanski Brod je sicer znak, da so Srbi v tem predelu vojaško zmagali. Ustavili so jih lahko le Hrvači z levega brega. Tudjmanu sicer prerokovalci obetajo, da bo probleme rešil v glavnem do novembra 1993, popolnoma pa šele v letu 1998. Milošević naj bi, če kdo verjame horoskopom, odšel s prizorišča aprila prihodnje leto.

V Baranji se nadaljujejo veseljačenja modrih čelad (ruskih) s Srbi, častniki OZN dobivajo lepa darila, tudi avtomobile. Srbi v Korlatu, zaledju Zadra, še kar minirajo hrvaške hiše, vpricho modrih čelad. V hišah so tudi ljudje.

Hrvati v BiH še naprej gradijo svojo državo Herceg Bosno, imajo svojo vlado, banke, denar (ta je iz sosednje Hrvaške). Delajo isto kot Srbi, le začeli so potem, ko so takšne namere v precejšnji meri uresničili Srbi s silo. Tudi Hrvati v BiH bodo uporabili silo, če bodo ogroženi v svoji državnosti. Tudi proti Muslimanom.

Kakorkoli že, nebo nad BiH se zapira, Hrvati so v igri, ki je Muslimani ne bodo mogli sprejeti. Še precej časa bo minilo, da bodo zaprli tudi vojne zločince. Vsekakor šele po vojaškem porazu Srbije in Srbov na vseh sedanjih in novih bojiščih v bivši Jugoslaviji.

Zbigniew Kochanowski

NOVA DOBA

Glavni in odgovorni urednik: Janez Sever

Uredniki: LucaS (fotografija), Anton Koritnik (svobodne aktivnosti), Janez Herle (tehnično urejanje), Zoran Vlajič (dopisništvo Koper)

Tajnica redakcije: Suzana Rober

Izdaja PRESE d.o.o., direktor: Janez Sever, pomočnica direktorja Valerija Glavač – Tiska Družbeno podjetje Delo – Tisk časopisov in revij, p.o. – Naslov uredništva: Celje – knežje mesto, Aškerčeva 15, 63000 Celje, tel. (063) 441-215, 441-606, telefax (063) 25-849. Dopisništvo Koper, Cankarjeva 5, 66000 Koper, telefon (066) 23-868, telefax (66) 51-702. Za naročnino glej naslovnico. Žiro račun pri celjski SDK št. 50700-603-31455. Na podlagi Zakona o prometnem davku in mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 sodi časopis med proizvode informativne narave, za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek od prometa proizvodov.

INŠPEKCIJSKI PREGLED V TEŠ JE POKAZAL, DA JE VSE
V »REDU«, DELAVCI PA KAR UMIRAJO**POGODBA S HUDIČEM**

Po pregledu termoelektrarne v Šoštanju gošpod Boris Ružič z Republiškega inšpektorata za delo ugotavlja, da ni odkril še nobenega primera poklicne bolezni, niti nov primer obolenja. Na istih delovnih mestih pa je v zadnjih desetih letih zbolelo 140 delavcev in 24 umrlo.

Februarja smo se lotili zelo aktualne tematike - problema delovnih mest v šoštanjski termoelektrarni, za katere so obstajali indici, da ogrožajo zdravje in življenje ljudi. Na dogodke, ki se dogajajo v termoelektrarni, nas je opozoril, kot se bodo naši bralci gotovo spomnili, Aco Ferenc, ki si je prizadeval dokazati, da je njegova bolezen - sarkoidozis (neka vrsta raka), posledica škodljivih vplivov, ki jim je bil izpostavljen na delovnih mestih v termoelektrarni.

Tisto, kar smo takrat zvedeli in zapisali za delavce na ogroženih delovnih mestih (delo pri odplavi pepela in pri transporterjih premoga), gotovo ni bilo pomirljivo.

Zato so v termoelektrarni dokaj hitro reagirali. Nova doba je o tem pisala prvič 5. februarja v članku 'Pogodba s hudičem', drugič pa naslednji teden v članku z naslovom 'Vsak rak ne hodi ritensko'. Že 25. februarja je pričel Republiški inšpektorat za delo s inšpekcijskim pregledom. Pregled, ki ga je opravil dipl. ing. Boris Ružič, je potekal 25., 26. in 27. februarja ter še 5. in 6. marca, vsak dan od osme do petnajste ure.

Pregled je bil opravljen z namenom, da ugotovimo morebitni vpliv delovnega okolja, predvsem prahu, ostankov izgorevanja premoga ter radioaktivnosti, na zdravje delavcev v elektrarni. Iz tega zapisniškega citata sledi, da so se lotili delovnih mest, ki so najbolj nevarna za zdravje delavcev.

Pri inšpekcijskem pregledu so merili ekološke razmere na delovnih mestih, kot so zaprašenos, ropot, osvetljenost, temperatura, vlažnost in gibanje zraka, nadalje emisije strupenih snovi na izstopnih mestih ter na širšem območju elektrarne. Opravljene so bile tudi meritve radioaktivnosti na mestih, kjer so nameščeni viri sevanja.

In rezultati vseh teh meritev?

Zopet citiramo zapisnik: 'Meritve so bile opravljene na 25 delovnih mestih v zaprtih delovnih prostorih. Izjema sta bili dve dodatni delovni mesti, to je v kabini buldožerja na deponiji premoga in na zunanjem delovnem mestu pri odplavi pepela. Do-

bljeni rezultati kažejo preokračanje dovoljenega nivoja hrupa na 13 delovnih mestih in osvetljenost na sedmih delovnih mestih. Ostali izmerjeni rezultati npr. zaprašenos ne kažejo previsokih vrednosti. Rezultati meritev so dostopni javnosti in kažejo relativno visoke učinke, tudi previsoke vrednosti.'

Posebne pozornosti je vredna tale cvetka, ki se je znašla v poročilu inšpektorja: 'Ker so dovoljene maksimalne koncentracije SO₂ na delovnih mestih znatno večje, kot je to dovoljeno za okolico, se lahko zaključijo, da te koncentracije na delovnih mestih niso nikoli presežene niti dosežene.'

Res krasen zaključek, ki ga verjetno razume samo inšpektor, ki je ta kontrolni pregled opravil.

Vestni inšpektor je opravil tudi meritve koncentracije in hitrosti izhajanja radona v zrak, zunanjsega sevanja, ki ga povzroča prisotnosti radioaktivnih elementov v pepelu ter celo osebno dozimetrijo pri petih delavcih TEŠ na posebej izbranih delovnih mestih, kjer bi lahko pričakovali povečano sevanje gama žarkov.

Ni kaj, pomirjujoč zaključek, seveda, če bi se lahko na takšne inšpekcijske preglede zanesli, vendar pa poleg že omenjenega paradoksa meče čudno luč na ta inšpekcijski pregled še nekaj. Zagnani inšpektor je opravil tudi analizo upokojenih in umrlih delavcev v obdobju 1980 - 1991. V njej so zajeli 150 starostno upokojenih delavcev TEŠ in 106 invalidsko upokojenih delavcev. Ob njih pa še 24 delavcev, ki jim je delovno razmerje prenehalo zaradi smrti. Že samo ti podatki so grozljivi, kljub temu pa v nadaljevanju zapisnik ne govori o 280 delavcih, kolikor znaša seštevek prejšnjih treh števil, pač pa o 290 delavcih, ki jih je zajela analiza. Kje so dobili deset delavcev, v zapisniku ni razvidno. (Morda se je kdo zmotil pri štetevanju). Od 290 delavcev jih je za rako umrlo 14. Tačas je v TEŠ zaposlenih še 34 invalidov, od katerih imajo trije raka. V poročilu je poudarjeno, da so bili oboleli in umrli zaradi raka vsi kadilci pa tudi kakšen pijanec je bil vmes.

Rezultatom takšne raziskave, ki je bila opravljena neposredno po izbruhu medijskega zanimanja za razmere v termoelektrarni, zaradi že omenjenih nerazumljivih formulacij ne kaže kaj dosti verjeti, saj njen zaključek, da je vse v redu, nikakor ni v skladu z dejstvi; dejstvo pa je 140 invalidov in 24 delavcev, ki pokojnine zaradi bolezni niso niti dočakali.

Janez Vodnar

M. VAKANJAC TOŽI NOVO DOBO, KER GA NISO VZELI NA
RTV**MARKE ZA SEKRETARJA**

Milenko Vakanjac, novinar, toži glavnega urednika Nove dobe, ker bi naj bila Nova doba tista, zaradi katere ni bil izbran za urednika na RTV in ker so zaradi objave novinarske hiše, Stop, Dnevnik, TV in radio, z njim prekinile pogodbe. Nove doba bi naj bila kriva, da je bil ob 570 tisoč SIT.

Med vrsto tožb, ki jih naše uredništvo prejema od nekdanjih rdečkarjev in zdaj spreobnjenih poštenjakov, izdvajamo eno, ki je značilna za naš čas. Gre za tožbo novinarja Milenka Vakanjca iz Novega Polja, Prva cesta 21, Ljubljana, ker smo v Novi dobi 18. septembra lani v nepodpisanem tekstu pod naslovom 'Ofenziva rdeče rekonviste na televiziji' objavili 'neresnična' dejstva o njem.

1. Po njegovem 'iz celotnega članka izzveni', da je bil tožnik član ZK oz. SDP, da je bil ljubljanski mestni sekretar, da se je sukal v SK ZKS bližnjim krogom (Marksistični center) in da bi samo zaradi te pripadnosti prevzel pomembno 'politično' uredništvo TV Omizje. S tem pa bi oblast oz. nadzor nad RTV obdržal prejšnji režim. V članku je še navedeno, da se je tik pred sklopom redakcije izvedelo, da je Svet RTV Slovenija Vakanjčev prihod zavrnil.

2. Tožnik 'ni bil nikoli ljubljanski mestni sekretar, ampak je bil izvršni sekretar (torej ni imel funk-

cije), poleg tega je iz SDP izstopil. Svet RTV Slovenije o njem ni nikoli razpravljala.'

3. 'Z navajanjem dejstev, da bi tožnik dobil zaposlitev na RTV samo zaradi politične opredelitve, je tožnik diskreditiran kot strokovnjak...'

Ker je novinar vedel oz. bi moral vedeti, da so izjave v članku neresnične in ker so po objavi članka novinarske hiše kot so STOP, DNEVNIK, TV in radio z njim prekinile pogodbe, je s tem tožnik utrpel materialno škodo in nematerialno škodo zaradi razžalitve do brega imena in časti...'

Zato je tožena stranka dolžna povrniti tožeči stranki deset tisoč DEM v tolarski protivrednosti na dan plačila, skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi od 18. septembra 1991 dalje v roku 15 dni pod izvršbo in tožeči stranki povrniti vse stroške postopka skupaj z nezakonskimi zamudnimi obrestmi od dneva izdaje prvo-stopne sodbe v 15 dneh pod izvršbo...'

Tovariš Milenko Vakanjac, pri vsem, kar mi je sveto, se zaklinjam, da sploh nisem mogel vedeti, kolikšno škodo so slovenskemu bralstvu povzročili moji kolegi pri Novi dobi, zato iskreno opravičilo. Prav tako nisem vedel, kako težko (v markah) je bilo vaše dragoceno pero v rdečih časih. O vsem ostalem na sodišču.

JANEZ SEVER

39. MEDNARODNI SEJEM »SODOBNA ELEKTRONIKA '92«

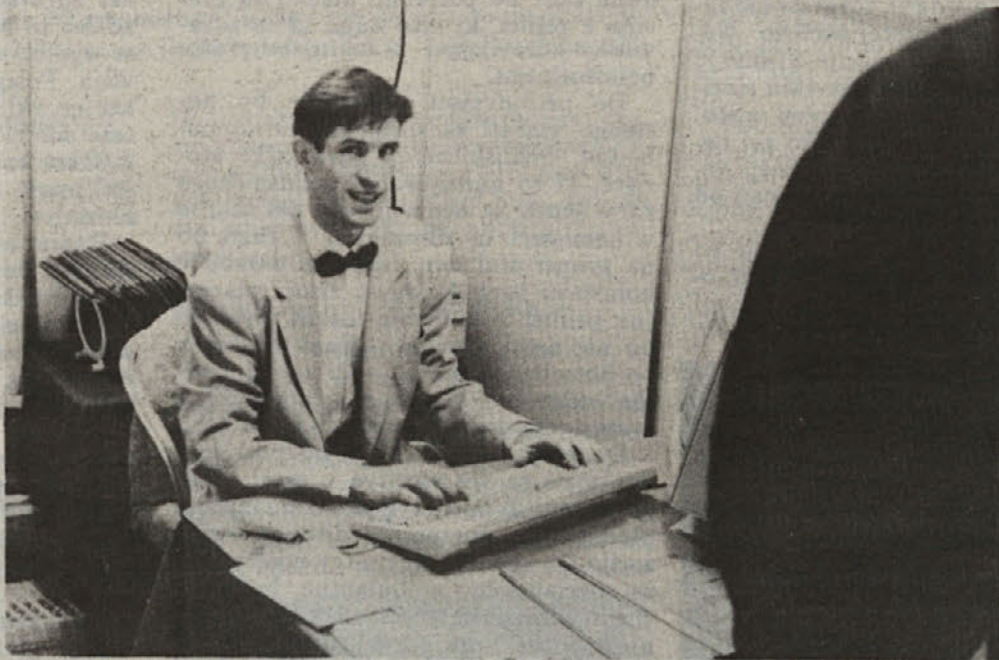
BOGASTVO V DETAJLIH

Ljubljana gosti na 10 tisočih kvadratnih metrih razstavnih površin okoli tristo razstavljalcev iz devetnajstih držav, ki želijo svetu prikazati svoje dosežke na področju elektronike. Mednarodni sejem elektronike je že po tradiciji eden največjih in najbolj obiskanih sejemske prireditve v slovenski prestolnici. Letošnji vrvež na Gospodarskem razstavišču potrjuje dosedanjo tradicijo.

Ob razstavljenih 'dobrotah' bodo letos prišli na svoj račun predvsem firbci, ki jih zanima profesionalna elektronika, saj je le ta zastopana s 26 odstotki. S 17 odstotki ji sledi skupina sestavnih delov, enot in materialov, skupina telekomunikacij pa je z dvema odstotkoma manj na tretjem mestu. Zadovoljni bodo tudi vsi tisti obiskovalci, ki jih zanimata računalniški hardver in softver, saj med razstavljalci približno petina firm ponuja računalniško opremo. V bodoče bo vodstvo Ljubljanskega sejma poskušalo sejem.

Računalnik vam napove usodo

Tistim, ki verjamejo v zvezde (in v računalnike), pa tudi naključnim zija-lom, predstavlja razstavni prostor, ki ga zaseda Miran Plohl Dornik, samostojni delavec v kulturi, pravo osvežitev. Nič čudnega, saj vam za majhne denarce napove usodo s pomočjo računalnika, ki

Miran Plohl Dornik, računalniški napovedovalec usode

vam v 'glavi' pismenega izdelka, napovednika vaše bodočnosti, izpiše ime ELIS - Center za novo kakovost življenja.

Računalnik se izkaže za vrača nad vrači, saj je sposoben opraviti barvno analizo osebnosti, značajsko numerologijo, osebno in poslovno napoved, astrološko natalno karto z razlago, življenjsko usmer-

jenost in še kaj. Res je, čas šlogaric je mimo. Njihovo delo je prevzel prijatelj računalnik.

Slovenski električni avtomobil je neslišen

Od vseh sejmskih spremljajočih aktivnosti se je

sko materjo. Pospeski so enaki, končna hitrost je nekoliko manjša, vendar električni avtomobilček kljub vsemu dosega zavidljivih 120 kilometrov na uro. 12 kilovoltni motor je neslišen, le pri speljavanju je čuti tiho brenčanje. Vzdrževanje Zoričevega avta je

mogoče obiskovalcem najbolj vtisnila v spomin predstavitev slovenskega električnega avtomobila, ki sta ga skup dala Miro Zorič, direktor firme K Stojce iz Ljubljane in magister Branko Premzel iz mariborske Visoke tehniške šole.

Električna petica praktično v ničemer ne ostaja za svojo bencin-

silno preprosto, praktično ga ni. Namesto tulca za polnjenje bencinskega rezervoarja ima vtičnico; preko katere lahko od 2000 do 6000-krat napolnimo akumulatorje. Izumitelja sta prepričana, da bo maloserijska proizvodnja električne petice stekla že letos.

Tekst in slike F. F.

DRAGI MINISTER

Veliko pisem sem že napisal. Odgovorov praktično ni. Znanci mi pravijo, da sem kriv tudi sam, ker predlagam preveč zahtevne stvari. No, o tem bi se dalo razpravljati, kaj je zahtevno in kaj ni. Bom pa tokrat zapisal zagotovo predloge, ki jih mirno lahko uvrstimo med "drobne so te reči".

Če se peljete po Ljubljani, ne manjka oznak, ki povedo, kje sta Avstrija in Italija. Oznak, kje sta Hrvaška in Madžarska, ni. Minister za promet bi zlahka tistim, ki so za te reči zadolženi, naročil, naj enakopravno obravnavajo tudi drugi dve državi. Kar zadeva Madžarsko, se na primer prvi znak, precej sramežljiv in čisto nič v skladu z običajnimi znaki, pojavi šele v Gornji Radgoni, niti v Mariboru ga ni (je pa tudi tu za Avstrijo).

Minister za varstvo okolja je v okviru nacionalnega programa napovedal gradnjo čistilnih naprav. Svetujem mu, da drugače opredeli prednostne gradnje teh naprav. Čeprav je seveda res, da takšno napravo rabi tudi Maribor, se trenutno najbolj mudi, da bodo čistilne naprave zgrajene tam, kjer bodo koristile za čistejšo Savo. Brez čiste Save in njenih pritokov ne bo mogoče uporabljati HE ob spodnji Savi. Ker minister tako kot Zeleni podpira predčasno zaprtje JE, je toliko bolj pomembno, da dobimo nove HE.

In še ministroma za trgovino in finance. Nova oblast je uvedla prometni davek na odpadni material, ki ga nosijo mladi na odpad. Predlagam, da ga hitro ukinete. Na ta način bo več interesa za zbiranje koristnih odpadkov, država pa bo imela več od tega kot od prometnega davka.

Upam, da predlogi niso prezahtevni. Pričakujem seveda ukrepe pa tudi odgovore.

TVOJ DRŽAVLJAN

ZAKON O POSLANCIH

PARADIGMA SVINJ PRI KORITU

Ko smo prejšnji teden pozdravljali ukrepe slovenske vlade, ki peljejo v normalizacijo slovenske družbe in gospodarstva, so poslanci v slovenski skupščini domala anonimno sprejeli zakon o poslancih, ki jih povzdiguje v posebno kasto. Seveda bi zganjali demagogijo, če bi ta zakon zdaj trgali po dolgem in počez in zraven ne tudi zelo jasno povedali, da tudi ta zakon sodi v kontekst omenjene normalizacije. Da bi se izognili kakšnemu egalitarnemu sindromu, je treba tudi povedati, da omenjeni zakonski akt skuša posnemati ureditev v nekaterih zahodnih državah, kot tudi to, da začne veljati s 1. 1. 1993, torej za poslance novega parlamentarne sestava. Zelo pa moti nekaj drugega, kar ni v kontekstu normalizacije in kar prej kot ne spominja na staro (dobro!?) boljševisitično balkansko prakso.

Ne da bi se spuščali v posamezne ugodnosti na izbrance obubožanega suverena slovenskega ljudstva, pa je le treba reči, da so prehodne določbe, ki sedanjemu skupščinskemu sestavu, vključno z imenovanimi strokovnimi sodelavci in člani državnega predsedstva, omogočajo posebne bonitete pri uveljavljanju nadomestil in predčasnem upokojevanju, navadna svinjarija! Stvar je tembolj argumentirana, če imamo pred očmi smisel zakona, ki od poslanca (tudi zaradi posebnih ugodnosti) terja maksimalno angažiranje in resnost, kar naj bi ko-

ristilo seveda volivcem in državljanom. Kaj takšnega pa gotovo ni bilo opaziti pri sedanjem skupščinskem sestavu (spomnimo se sami 'špricanja' zasedanj, pa njihovega spremljanja z balkona, demonstrativnega zapuščenja dvorane itd), kar gotovo ne opravičuje posebnih ugodnosti v prehodnih določbah. Če k temu dodamo še nekatere otroške boleznine nove demokracije, ki so jih izkazovali poslanci sedanjega skupščinskega sestava pri (ne)sprejemanju nekaterih ključnih reformskih in sistemskih zakonov (na primer: zakon o lastninjenju), kar lahko merimo z milijardami tolarjev, če ne celo mark ali dolarjev družbene škode, potem je jasno, da omenjene prehodne določbe pomenijo egoistično zlorabo volilcev in demokracije.

O tem nas prepričujejo vse možne (tudi špekulativne) kombinacije. Dobro: dopustimo možnost, da so ljudje sedanjega slovenskega zakonodajnega sestava s temi prehodnimi določbami preprosto izstavili račun za svoje (zgodovinske!?) zasluge pri osamosvajanju slovenske države, kar je pravzaprav edina svetla točka nove slovenske demokracije. Toda na drugi strani ob tem svetlem projektu takoj padejo v oči tudi njegovi stranski učinki, ki se kažejo v izgubi 40 odstotkov slovenskega trga v Jugoslaviji, v bankrotu številnih podjetij, na tisoče brezposelnih ... Kaj si delavci, ki so v času osamosvojitvene

vojne v Sloveniji, pa kmetje, intelektualci, obrtniki in druge družbene skupine z orožjem v rokah in z glavo naprodaj potemtakem niso zaslužili tudi kakšnih posebnih 'prehodnih določb'? Številka več kot sto tisoč brezposelnih pač o njih govori po svoje. Socialna stiska velikega števila družin, v kateri sta delo izgubila oba starša in ki jo neposredno lahko povezujemo s slovensko osamosvojitvijo, ne da bi seveda oporekali pravilnosti njene usmeritve, po svoje govori o moralki prehodnih določb za sedanje slovenske poslance.

Pa še nečesa ne gre prezreti. Zakon o poslancih, vključno z gnusnimi prehodnimi določbami, je bil (čudno!?) sprejet brez običajnih peripetij, ki smo jih imeli ob takšnih zakonskih projektih priložnost spremljati v skupščini. Nikogar ni bilo, ki bi protestno zapustil dvorano pred glasovanjem, ki bi stvar spremljal z balkonske distance, ki bi morebiti šel celo tako daleč, da bi o tej zadevi predlagal referendum. Prav nasprotno. Najbolj žalostno pri vsem skupaj pa je, da je bil ta zakon sprejet tik pred dvo-mesečnim obdobjem predvolilne kampanje, kar samo zase govori o tendenci medijske minimalizacije, ki so ji 'pluralizirana' javna občila z izredno redkimi izjemami (Delo) docela nasledla. Kje je tu vpliv civilne družbe na oblikovanje javnega mnenja, za katero se upravičeno za-

vzema dr. Slavko Spihal s FDV? To pa je vnovični dokaz, da je na javni sceni vpliv civilne družbe popolnoma marginaliziran, kar je velik korak nazaj v primerjavi s časom pred prvimi demokratičnimi volitvami v Sloveniji. Si zamišljate Mladino in druga občila, kako bi bruhala ogenj in žveplo, če bi si kakšne zakonske bonitete, bogne daj, dovolil delegatski sestav skupščine Socialistične republike Slovenije?

Na koncu torej lahko z vso potrebno argumentacijo mirno ugotovimo vsebinsko kontinuiteto sedanjega slovenskega establishmenta z njegovim samoupravnim in socialističnim predhodnikom, čeprav nam pogled dodobra megli njegova 'demokratično' in 'pluralizacijsko' krojena obleka. Dr. Veljko Rus ima torej še kako prav, ko govori o boljševisitičnem pluralizmu, o strankah, ki kot piranhe napadajo mlado slovensko državno tkivo. To pa je že zgodba o očetih in sinovih, o drevesu in jabolku in protagonskih oblikovanju novega slovenskega vrednostnega sistema, ki smo jih v prejšnji številki izenačili s 'svinjami pri koritu'. Samo upamo lahko, da je slovensko volilno telo dodobra zaznalo to 'paradigmo' in da bo na volitvah s črtanjem vseh akterjev te umazane igre izrazilo odpor proti tej gnusni strankokraciji.

Ivo Kuljaj

SLOVENSKO ZDRAVSTVO IN ZAVAROVALNICA ADRIATIC PONUJATA FIGO V ŽEPU

ZDRAVLJENJE 93

Kot je znano, bi se naj zadeve v slovenskem zdravstvu z novim letom bistveno spremenile. Celoten sistem zdravstvenega varstva v Sloveniji naj bi bil čim bolj prilagojen zahodnoevropskim normam na tem področju. Te pa tudi pomenijo, da bo zdravje postalo zelo draga zadeva in na žalost zdravljenje za siromake marsikdaj tudi nedosegljivo.

Za naše bralce smo želeli opraviti razgovor z ministrom za zdravstvo dr. Božidarjem Voljčcem o tej nedvomno aktualni tematiki. Ker pa je gospod minister v Montrealu in je tako trenutno nedosegljiv, smo se želeli pogovoriti vsaj s kakšnim njegovim namestnikom. Kot smo zvedeli, je to dr. Marica Marolt.

Gospa je bila sicer prijazna, vendar pa nas je prosila, naj rajši pridemo naslednji teden, ko bo prisotna tudi njihova pravica, saj bomo tako lahko dobili popolnejše in točnejše informacije o problematiki, ki nas zanima.

njega zdravstvenega zavarovanja. Z uveljavitvijo tega zakona bo obvezno zavarovanje preko Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije precej skrajšano. Namesto dosedanje participacije, ki smo jo plačevali uporabniki zdravstvenih storitev, bo potrebno plačati določen odstotek od cene storitve. To lahko pri nekaterih zelo dragih storitvah pomeni veliko denarja, saj bo potrebno plačati od 5 do 55 odstotkov cene storitve.

Obvezno zdravstveno zavarovanje bo še naprej v celoti financiralo zagotovljene storitve, kot so: preventivni ukrepi, zdravljenje poškodb pri delu in

plačati določen odstotek. Največ bo potrebno odšteti za zobotehnično zdravljenje odraslih in sicer kar 55 odstotkov polne cene - vendar pa je za te storitve tudi že dosedaj potrebno doplačilo v isti višini. Petdeset odstotkov bo potrebno doplačati za zdravila z vmesne liste in za očesne pripomočke odraslih. Najmanj štirideset odstotkov celotne cene bo potrebno plačati za prevoze z rešilci, ki niso nujni in za zdraviliško zdravljenje, ki ni nadaljevanje bolnišničnega.

Do petindvajset odstotkov bo potrebno plačati za specialistične ambulantne, bolnišnične in zdraviliške storitve, ki so nadaljevanje bolnišničnega zdravljenja, in nemedicinski del oskrbe v bolnišnici in zdravilišču. Tako bo na primer stal dan zahtevne oskrbe v bolnišnici tudi do devet tisoč tolarjev (na primer zdravljenje težkih poškodb po prometni nesreči). Enak odstotek bo potrebno doplačati tudi za ortopedske, ortotične in druge pripomočke v zvezi z zdravljenjem poškodb izven dela.

Do petnajst odstotkov bo potrebno doplačati za vse storitve v zvezi z zagotavljanjem in zdravljenjem zmanjšane plodnosti in umetno oploditvijo, sterilizacijo ter umetno prekinitev nosečnosti, za specialistično ambulantne, bolnišnične in zdraviliške storitve kot nadaljevanje bolnišničnega zdravljenja, za zdravljenje zobnih in ustnih bolezni ter za ortopedske, slušne in druge pripomočke.

Doplačila za presajanje organov in drugih najzahtevnejših operativnih posegov bodo znašala največ do pet odstotkov. Ravno tako bo tudi z zdravljenjem v tujini, s storitvami v zvezi z intenzivno terapijo, radioterapijo, dializo in drugimi nujnimi najzahtevnejšimi diagnostičnimi, terapevtskimi in rehabilitacijskimi posegi.

Kaj ponuja zavarovalnica Adriatic

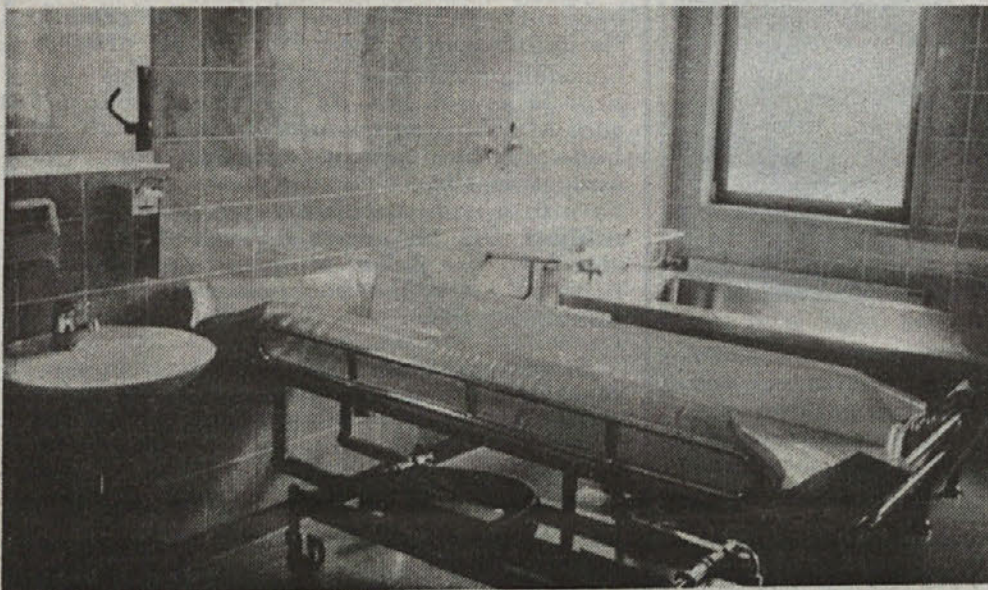
Te spremembe je dobro izkoristila zavarovalnica Adriatic, ki je s silovito propagandno kampanjo v vseh medijih (saj poznamo slogan: pazite se usodnih sprememb po 1. 1. 1993) ustvarila vzdušje, v katerem lepo zasluži, saj se želijo pogovorno previdni Slovenci zavarovati tudi za razliko oziroma za doplačilo zdravniških storitev, ki jih ne bo več pokrivala zavarovalna skpnost. S septembrom je tako zavarovalnica Adriatic že pričela sklepati pogodbe o prostovoljnem zavarovanju in to ne glede na to, da odgovorni te zavarovalnice niso povedali niti tega, koliko bo znašala premija za takšno prostovoljno zavarovanje. Sicer se govori o petindvajsetih markah, kolikor naj bi zavarovalni družbi Adriatic njeni zavarovanci mesečno plačevali za določen paket zdravstvenih uslug. Vendar to še zdaleč ni uraden podatek in kaj lahko se zgodi, da bo resnična vsota dosti višja. Poleg tega pa takšen osnovni paket ne vključuje na primer zobne proteze ali zlomljene roke - to stane še dvakrat oziroma trikrat po petindvajset mark, (če bo cena za paket tolikšna).

Razen tega je sedaj še preuranjeno sklepati pogodbe za dodatno zavarovanje tudi zato, ker je veliko še odprtih, nedogovorjenih in strokovno nedorečenih vprašanj, ki jih Adriaticova bombastična propagandna akcija še zdaleč ni razrešila. (Tako Adriatic za razliko od Zavoda ne bo zavaroval bolnikov, ki potrebujejo dializo, kljub temu, da je takšno ravnanje protizakonito, saj zakon jasno določa, da morajo vse zavarovalnice, tudi komercialne, zavarovati vse osebe, ki si to želijo in jih enako obravnavati.)

Predvsem pa je dosedaj znana ponudba zgolj ene zavarovalnice, ostale vključno z Zdravstveno zavarovalno skupnostjo Slovenije svoje ponudbe še pripravljajo. Torej se vsekakor spleča počakati vsaj tako dolgo, da bo moč primerjati, kaj na tem področju ponujajo tudi druge zavarovalnice.

Upokoje bomo takšne cene zdravstvenih uslug nedvomno najbolj prizadele, saj so njihovi največji porabniki. Zato si upokojske organizacije prizadevajo, da bi Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v njihovem imenu sklenil ustrezno pogodbo o prostovoljnem zavarovanju z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Tako bi lahko dosegli prostovoljno zavarovanje za vse upokoje in se izognili primerom, da si upokoje ne bi mogli privoščiti zdravniške pomoči, ker je ne bi mogli plačati.

Janez Vodnar

Res je žalostno, da v ministri odsočnosti njegova bližnja sodelavka ne zna odgovoriti na par osnovnih vprašanj, o katerih bi na vsak način morala nekaj vedeti. Na žalost se s takšno situacijo ne srečujemo samo v tem primeru, saj je še vedno veliko ljudi na odgovornih mestih, ki si ne upajo samostojno ničesar storiti.

Kaj bo drugače

S 1.1. 1993 prične veljati nov zakon, ki ureja področji obveznega in prostovoljnega zavarovanja.

poklicne bolezni, nujni reševalni prevozi, zdravljenje nalezljivih bolezni, raka, sladkornih bolezni, zdravljenje cerebralne paralize, multiple skleroze, tetraplegije, živčno mišičnih bolezni, multiple skleroze, hemofilije, epilepsije, psoriaze ter duševnih bolezni.

Ravno tako se šteje v obvezno zavarovanje zdravstveno varstvo otrok, šolarjev in mladine do 18 let ter študentov do 26 let. Tu pa so vštete tudi storitve ženskam v zvezi z načrtovanjem družine, nosečnosti.

Za vse ostale storitve pa bo potrebno

CELJANI NIMAJO RAZLOGOV ZA MIREN SEN

KADMIJ — GROŽNJA GENERACIJAM

Tako med agresijo v Sloveniji kot med vojno na Hrvaškem so eksplozije vrgle v zrak vojaška skladišča z municijo in vnetljivimi snovmi, ob čemer so se po mnenju strokovnjakov sproščale škodljive snovi, dolgoročno nevarne za človekovo zdravje in življenje. Med njimi sta na prvem mestu kadmij in živo srebro, s katerima je Slovenija obilno zasičena brez morebitnih dodatnih virov.

A vojni sta bili potrebni, da so raziskovalci prišli na dan z besedo, kako povečane vsebnosti vplivajo na človeški organizem in kako kruto lahko ogrozijo naše zdravje.

Naravovarstveniki so že pred nekaj leti v Celju na ves glas opozarjali, da je del kotline prepoln težkih kovin, kadmija, svınca in drugih nevarnih vsebnosti, ki se kopičijo v zemlji, iz nje prodirajo v rastline, v živalsko krmo in človeško hrano.

Morebiti so prebivalce res čez mero prestrašili, krajani so pripravljali javne tribune, a posledica javnega pritiska je bila prva slovenske raziskovalna naloga o vsebnosti težkih kovin v zemlji in kasneje o koleraciji med njimi in količinami, ki jih vrskajo rastline, posebej nekatere, tiste, ki rastejo dalj časa, kar je še zlasti neprijetno zaradi žitaric in krompirja.

O tem, kaj povečane koncentracije kadmija sčasoma v ljudeh povzročijo, doslej Celjani iz ust poklicanih še niso slišali. To naj bi na osnovi opazovanja vzorčnih skupin povedali šele čez nekaj let, ko bi končali še eno drago raziskovalno nalogo.

Precej bolj hitri so bili strokovnjaki tedaj, ko je eksplodiralo skladišče orožja v Črnem vrhu, kjer je šlo predvsem za živo srebro, o kadmiju pa so slovenski in hrvaški doktorji svarilno spregovorili po eksploziji velikanskega vojnega arzenala v okolici Bjelovarja. Ve-

liko onesnaženje s to težko kovino ima namreč predvsem zaradi zastrupljene zemlje dolgoročne posledice.

Kadar človek zaužije prevelike količine kadmija, ta resno ogrozi ravnovesje v njegovem telesu. Kadmij se nabira v jetrih in ledvicah in sčasoma povzroči, kot navaja literatura, bolezen itai - itai, silno bolečo reč, podobno lumbagvi. Nevaren je za ženske po menopavzi, ker pri njih povzroča degenerativne spremembe v kosteh, v najtežjih primerih pa je ta kovina, ki jo sloven-

ski poslanec Janez Črnej za Celje imenuje slovenska grozljivka, tudi smrtonosna.

Precej neumestno je torej govoriti, da Celjani zaradi težkih kovin po nepotrebnem dvigajo toliko prahu in občinskemu proračunu povzročajo dodatne stroške.

Nedopustno je vtikati glavo v pesek in trditi, da je vse skupaj prenapihljen strah brez osnove. In čakati še vrsto let, da bodo strokovnjaki ugotovili, ali si ali pa nisi bolan.

PETROL
z vami na poti

PAREX, PRVI PRIVATNI RAČUNALNIŠKI INŠTITUT V SLOVENIJI

KJER JE ODPOVEDALA DRŽAVA, JE USPELA PODJETNOST

Parex, ime d.o.o. je na vizitki prvega slovenskega privatnega inštituta za računalniški inženiring in svetovanje izpisano z dvaintridesetimi znaki. Simbolika opozarja na čas, ko so kreatorji novoustanovljenega podjetja razvijali multiprocesor z 32 procesorji, ko le tega še ni bilo na tržišču. Dvaintridesetbitni računalniki so najbolj sposobni, kar velja tudi za njihove kreatorje.

Mladost, znanje in entuziazem

Ko sta mlada znanstvenika Petar Hitij in Dr. Saša Prešern pred tremi leti ustanovljala prvi slovenski inštitut za računalništvo (in sploh prvotni inštitut v Sloveniji), sta bila oborožena predvsem z bogatim znanjem in izkušnjami na področju informatike. Kot enakopravna direktorja d.o.o. Parex, sta si delo porazdelila tako, da je prvi začel skrbeti za tehnične, drugi pa za poslovne stvari.

Dr. Saša Prešern si je zveneči akademski naslov pridobil že pri tridesetih letih, ko so na stenah viseli kolekdarji za leto 1984. Mladi doktor elektrotehnike si je znanje bogatil z delom v ameriški zavarovalnici in na univerzi v kanadskem Torontu. Tujina ga je zopet zvalila pred dvema leti, ko je predaval na Victoria University of technology v Melbournu v Avstraliji. Znanstvenik z neizkoriščeno habilitacijo za izrednega profesorja na ljubljanski Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo, si je pridobil znanje in ga delil drugim še na Inštitutu Jožef Stefan, kjer je še dandanes zunanji sodelavec, in v Iskri Delti.

V tem podjetju je spoznal bodočega poslovnega partnerja Petra Hitija. Skupaj z mladim lastnikom diplomirane Fakultete za elektrotehniko in računalništvo, na kateri je zapisana letnica 1987, je de-

lal na razvoju paralelnega računalnika, konkretno na razvoju operacijskega sistema UNIX. Petar Hitij si je med drugim izdelal nič več in nič manj kot ultra lahki avion, ki ga pilotira v prostem času.

Raziskovanje, raziskovanje ...

Privatni inštitut za računalništvo, ki si ga državi ni zdelo vredno narediti, ima širok maneverski prostor. Parexova osnovna dejavnost je nedvomno raziskovanje. Trenutno opravlja za Ministrstvo za znanost in tehnologijo obširno raziskovalno nalogo z naslovom "Razvoj velikih informacijskih sistemov na osnovi odprtih tehnologij". Gre za našo

Petar Hitij

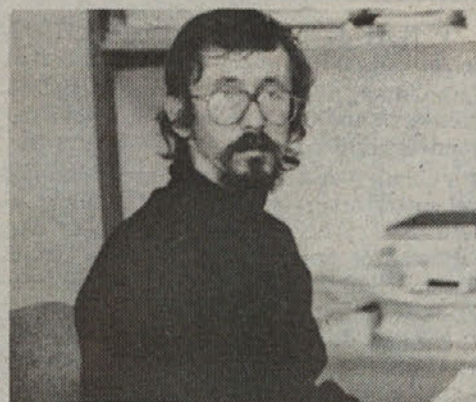
družbo zelo pomembno nalogo, ki se je je inštitut lotil z veliko resnostjo. Dokaz za to so partnerji, med katerimi najdemo PTT Enoto za telekomunikacije iz Ljubljane, Adrio Airways, Ministrstvo za notranje zadeve in PTT iz Nove Gorice.

"Pomemben del naše dejavnosti je inženiring, dobava programske in strojne opreme, inštalacija ter vzdrževanje slednjega za operacijski sistem UNIX. S tem operacijskim sistemom so na univerzah in inštitutih začeli delati pred dvajsetimi leti. Pred drugimi je bil v prednosti, ker je bil odprt navzven. Rezultat tega je, da se je slika njegove uporabe pred desetimi leti z devetdesetimi odstotki na univerzah in inštitutih ter desetimi odstotki med porabniki danes skoraj obrnila. Petnajst odstotkov uporabe UNIXa namreč beležimo na univerzah in inštitutih, petinosemdeset odstotkov pa v poslovnih aplikacijah" komentira dr. Prešern.

Kvaliteta dostopna vsem

Pri Parexu lahko dobijo stranke tudi strokovno šolanje po ceni, ki je ni nikjer drugje. Za sto nemških mark lahko dobijo znanje, za katerega bi v Nemčiji morali odšteti cel tisočak. Kljub cenenosti je pouk iste kakovosti, kot kjerkoli na Zahodu, vrši pa se v slovenščini po najmodernejših originalnih angleških učbenikih, za katere je Parex odkupil licenco. Jih je cela knjižnica.

Parex je sposoben ponuditi razvoj standardnih aplikacij, ki se na primer uporabljajo v računovodstvih, kakor tudi specialnih, med katere spadajo obdelave iger pri Loteriji Slove-

Dr. Saša Prešern

nije, avtomatizacija telegrafskega prometa in še kaj.

Četverica redno zaposlenih znanstvenikov z nepogrešljivo tajnico poskuša v privatnem inštitutu zapolniti vrzel, ki je v Sloveniji nastala med univerzo in porabniki, ki uporabljajo obsežno tehnologijo. Znanje, skoncentrirano na univerzah in inštitutih, ne pride do porabnikov. Skratka, Parex si je zastavil cilj usposobiti svoje stranke za samostojno delo z računalniki.

Parex d.o.o., ki domuje na Slovenski cesti 11, nima likvidnostnih problemov. V zadnjem času se je lotil izdelave celotnega informacijskega sistema Sano Laborja, med močnimi natečajniki kot so Jožef Stefan, Fakulteta za elektrotehniko in računalništvo in pet firm, pa je izbran za izdelavo projekta Telekomunikacijskega informacijskega sistema Slovenije. Nič čudnega, saj je ponudil najboljše.

Franc Furland
slike Lucas

SITRA V SEULU

Tričlanska delegacija Ministrstva za znanost in tehnologijo si je ogledala sejem SITRA v južnokorejskem glavnem mestu, ki velja za največji tehnološki, informacijski in poslovni sejem v Vzhodni Aziji.

Na sejmu je bilo med drugim predstavljenih tudi 465 izdelkov slovenskih podjetij, ki so po ocenah mednarodnih strokovnjakov na izjemno visoki ravni, kar je bil tudi kriterij za sodelovanje na prireditvi. Predstavitev Slovenije v Seulu naj bi pripomogla k navezavi diplomatskih, znanstvenih in trgovinskih stikov med dvema državama.

Slovenska delegacija se je v času obiska na Koreji udeležila tudi konferenc trženja za Japonsko, Korejo, Kitajsko, Hong Kong in Macao, ki so potekale v okviru SITRA. Slovenski "odposlanci" si štejejo v čast, ker sta jih sprejela visoki predstavnik korejskega Urada za trgovinske promocije in pomočnik ministra za znanost in tehnologijo.

Slovenija kot samostojna država si torej išče maneverski prostor za znanstveno sodelovanje tudi na daljnem vzhodu. Prebivalci slednjega območja pa za lepo Slovenijo praktično ne vedo. Zelo redki znanstveniki s posevnim pogledom ocenjujejo sejem Sodobna elektronika 92 v Ljubljani. Tiste, ki je bilo opaziti na gospodarskem razstavišču so bili predvsem iz države, ki zahteva, da se na njene izdelke napiše Made in Japan.

CIRKUS V PARLAMENTU

Prejšnji teden smo bili v slovenskem parlamentu spet priča svojevrstnemu cirkusu. Da meji dogajanje v tem organu že na norost, kjer se obkladajo z balkanskimi vzdevki, vendar v slovenski inačici, je bolj ali manj jasno vsakemu opazovalcu tega cirkusa že iz sredstev javnega obveščanja.

Žal pa to ni jasno vodstvom političnih strank, oblasti opozicijskih, ki se na vse pretege trudijo blokirati v parlamentu normalno odločanje, si preko svojih poslancev nabirati politične točke v že odprti predvolilni kampanji in preprečiti, da bi ta najvišji državni organ še pred konstituiranjem novega parlamenta sprejel življenjsko nujne rešitve za normalno delovanje slovenskega gospodarstva in političnega sistema.

Kaj se je zgodilo prejšnjo sredo na skupnem zasedanju vseh treh zborov slovenske skupščine? Med drugim bi poslanci morali sprejeti tudi zakon o političnih strankah, pa čeprav je bilo že vnaprej jasno, da bo to problematično sprejemanje zategadelj, ker je bilo v sprejem ponujeno tudi dopolnilo, ki ga je pripravil poslanski klub Demos, da se s tem zakonom podpravi premoženje bivših družbenopolitičnih organizacij. Le zbor občin je sprejel ta amandma, druga dva takšne rešitve nista podprla in kot na dlani je bilo, da bo na skupnem zasedanju prišlo do zapletov.

In res je prišlo, kajti svojo navzočnost je na skupni delovni seji potrdilo 144 poslancev, naenkrat pa jih je glasova-

valo 160. Predsedniki zborov so 'ugotovili', da je dopolnilo sprejeto in zato skupščina kljub dvomom o regularnosti glasovanja, glasovanja ni ponovila. Povsem normalno bi bilo pričakovati, da se bodo zato na četrtkovem zasedanju zborov spet lomila kopja, kajti Miran Potrč, vodja poslanskega kluba SDP je dan prej s svojim nastopom na TV dokazoval z računalniškim izpisom o glasovanju, da je neveljavno. To je bilo dovolj, da je na četrtkovem zasedanju družbenopolitičnega zbora, ki ga je vodil dr. Toplak, z vso ihto privrelo na dan vprašanje, kdo si lahko 'oskrbi' računske izpiske o glasovanjih, na dan je prišlo (ne) vedenje poslancev predvsem iz opozicije, kaj je to javno glasovanje in da se v skupščini računalniško spremlja, žaljivke, groba obmetavanja z izrazi, ki ne sodijo niti v oštarijo in povrh tega je dr. Toplak vso zadevo vodil v korist njegovega kroga poslancev, predsednik skupščine Republike Slovenije pa je s posebnim pismom opozoril na neveljavnost glasovanja v sredo. Kajpak po mučnih razpravah kaj kmalu tudi ta zbor ni bil več sklepčen, ostala dva zbora pa sta na ta način končala s svojim delom že prej.

Ves spor o glasovanju bi lahko rešili si-

cer pametno že na zasedanju v sredo, če bi v skupščini sedeli modri ljudje, ki bi ne imeli pred očmi le strankarskih interesov, pač pa se zavzemali za resnične državne in narodne cilje. Pravzaprav nas čudi, kako lahko v tako imenovani desni strani parlamenta, ki toliko govori o krščanskem etosu, pride do goljufije pri glasovanju!?

Očitno so se poslanci te strani ovedli svojega početja in usmerili svoje razprave na računalniško spremljanje javnega glasovanja in sprenevedanja o tem, kdo lahko dobi o njem podatke. Če po poltretjem letu delovanja tega parlamenta to ni jasno predsedniku DPZ dr. Toplaku in drugim mpozicijskim vodjem, potlej jim bržkone tudi kaj drugega ni. Zato tudi ni čudno, če smo pričeli situacijam v parlamentu, da zadolženi poslanci iz opozicije, ki so navadno politično in strokovno najmočnejši, nastopijo med prvimi v parlamentu, ostala kramarija pa jim navadno nekritično sledi, se sklicuje na njihove besede in se vede kot glasovalni stroj.

Tudi zategadelj ostajajo bistvena vprašanja, o katerih bi moral odločiti parlament, pstranska in kazalo bi dobro razmisliti nad predlogom dr. Buserja, ki ga je sicer kaj kmalu na zasedanju tudi umaknil (sicer pa predsedniškega kandidata slovenske ljudske stranke), da parlament v sedanjih sestavi preneha z delom.

MARKO P.

POLEMIKA

LEA ČMAK: ŽELIM ZVEDETI RESNICO

V Novi dobi dne 19. avgusta 1992 je bil objavljen daljši zapis, da želi Lea Čmak, nezakonska hči grofa Apfaltrerna, stanujoča v Celju, Vrnčeva 1, zvedeti resnico o likvidaciji njenega tasta Čmak Ivana in njegove žene Štefanije, veleposestnika - graščaka iz Gomilске v letu 1941, zato ji v kratkem zapisu dam sledenče pojasnilo, zaradi tega ker je v tem članku omenjeno tudi moje ime Zupanc Ludvik.

Nikdar do odhoda v partizane leta 1941 nisem vedel za tega graščaka vse do napada na to graščino 5. oktobra 1941, ko je naš bataljon izvršil ta napad, kate-rega sem bil tudi sam udeležen. Pred odhodom smo zvedeli za kakšno akcijo gre in kdo je ta Čmak. V stari Jugoslaviji je bil baje sokolski starosta na Gomilskem, njegov tajnik pa ravnatelj osnovne šole na Gomilskem Šega . . . , ki je imel tudi gostilno in se je tako Čmak stalno oz. občasno tudi tam zadrževal, saj sta bila po sokolski plati dobra prijatelja. Čmak je bil poročen z Avstrijko z Dunaja in kolikor mi je poznano, so se z domačini kar v redu razumeli, vse do prihoda okupatorja.

Šega je še pred vojno prodal gostilno in se je z družino preselil v šolo. S prihodom nemškega okupatorja se je dal Čmak takoj pisati za volksdeutscherja in se stavil na razpolago nemškim oblastem. Izročil jim je spiske ljudi iz okolice Gomilskega, Vranskega in Braslovč. Še pred tem pa je dal dobesedno ravnatelj šole Šega z vso družino deložirati na cesto, nato pa je dal tako njih kot Pestotnikove, Košeninatove, župnika in še mnogo drugih izseliti. Kdo vse so bili izseljenci, jaz ne bom raziskoval, so pa še živi takratni izseljenci in njihovi svojci (med njim vsa družina Šega, ki živi v Celju, razen očeta, ki je umrl).

Predlagam plemeniti Lei Čmak, da se tozadevno obrne na pravosodne organe v Gradec ali pa na Dunaj, kjer imajo prav gotovo arhivirano vso dokumentacijo bivših vohunov in obveščevalcev, ki so služili nemškemu rajhu. Nemci so bili v tem pogledu zelo pedantni in bodo njej prav gotovo z veseljem ustregli oz. postregli s podatki. Ker Lea Čmak opisuje, kako zločinsko je bil likvidiran njen tast in ostali, žena Štefanija in sturmführer Bobek in da so bili zaprti v cerkvi, je gola laž. Cerkev se ni nihče poslužil za arest, ampak so bili ves čas pod stražo ob tabornem ognju in tako kot mi prejeli svoj obrok hrane. Nihče jih ni žalil ali karkoli nedostojnega ni bilo. Čakali so nestrpnost, če bo prišlo sporočilo od gestapa iz Celja, da naj Nemci zamenjajo te tri za naše talce v Starem Piskru. Če bi Nemci to storili, ne bi prišlo do likvidacije. Pisma pa ni bilo ali vsaj ustnega sporočila zaradi tega, ker so Nemci, t.j. policija, pod Dobrovljami zajeli Stanetovega kurirja, ki je hitel na Dobrovlje, da nas obvesti o prihajanju Nemcev. Tovariša Lukanc Avgusta, partizana Brglez Valentina, doma iz Šešč pri Preboldu, so policisti predali gestapovcem na Čreti med borbo, za kar pa mi nismo vedeli. Bil je tako strahovito mučen, da je za posledicami mučenja brez da se je še zavedel, ko so ga pripeljali na Vransko v ordinacijo dr. Šerko, umrl. Naslednji dan smo izvedeli, ko je bil bataljon že v Črnem Vrh nad Taborom, da so Nemci samo sporočili, da se z banditi ne bodo pogajali, ter da nas bodo še tega dne uničili.

Pri izvršitvi smrtne kazni je bila določena skupina treh borcev. Pred izvršitvijo se je objavila ustna obsodba, vendar ne ob prisostvovanju bataljona, ker se je ta že pripravljala za odhod. Lei v zadoščenje pa naj povem, da niso bili zločinsko pobiti, kot ona trdi z

dum - dumkani, ampak z naboji navadnih pušk mauser, kajti te naboje dum-dum so imeli samo Nemci - njihovi vojaki in policisti. Te so se rasprskavale tudi nad nami med bitko. V naši oborožitvi so bili še celo lovske puške, nobene brzostrelke, ampak trije dobri puškomitraljezi.

Kako je potekal boj z Nemci na Čreti, piše v svojem vojaškem poročilu vodja žandarmerijske postaje Braslovče - žandarmerijski mojster Klein, z dne 26. 10. 1941 št. 891, ki je v celoti objavljeno v znani knjigi "Med Mrzlico in Dobrovljami" in ne v knjigi, ki jo navaja Čmak Lea "Dobrovlje v borbi", te knjige ne poznam. Prilagam uredništvu fotokopijo tega poročila in želim, da se v celoti objavi, da bo videla, kako so Nemci cenili graščaka Čmaka in vse njegove, da je bil "Nemcem posebno prijazen". Za tega izredno Nemcem prijaznega sodelavca so Nemci ustrelili 30 talcev, kdo so bili ti streljani, pa si naj pogleda nemške plakate, ki so jih nemške oblasti po vsakem streljanju obešale po celi Štajerski in Gorenjski v opomin tistim, ki se borijo proti njim, ali boljše povedano, proti vsem, ki smo se borili za svobodo naše Slovenije.

Naj zaključim še Leino prisposodbo "Psi lajajo, karavana gre dalje... Da, res je, da preživeli borci, domačini in mlada generacija, ki jim je kaj do svobode, s ponosom proslavljamo vsako leto svečano bitko na Čreti, kjer so Nemci prvič v osrčju Štajerske doživeli svoj poraz. S tem in vsemi drugimi takšnimi proslavami opominjamo predvsem mladi rod, da je padlo tisoče talcev, samo iz Savinjske doline več sto, da je bilo izgnanih v tuje dežele iz domačih ognjišč ogromno rodoljubov in to ravno po zaslugi takšnih narodnih izdajalcev in vohunov ter uniformiranih Slovencev v okupatorskih vojaških in policijskih uniformah z okupatorjevim orožjem v rokah. Zaradi takšnih izdajalcev so tudi

meni 11. aprila 1942 ustrelili očeta v Mariboru kot talca, mati pa je končala svojo življenjsko pot v krematoriju Auschwitz septembra 1942 s številko 9858. Kje je pa še ostalih nekaj milijonov mrličev v nemških taboriščih. Naj ob zaključku povem še to: Šoštar Viktor - Miha ni nikdar govoril na kakšni proslavi, niti na Čreti, ker pač ni imel za to dar govora, jaz sem govoril v teh 50 letih dvakrat, trikrat pa sem osebno vodil s pomočjo TO ponazoritev te bitke. Vsakokrat je imel govor drug, ali borec ali pa čisto drugi, kot predsedniki občinskih skupščin, SZDL, Mladina. Ponosen sem na to veliko prehojeno borbena in zgodovinsko pot kot prvoborec I. Štajerskega bataljona in drugih enot, ponosen sem, da sem sodeloval in sem še eden od preživelih iz te bitke na Čreti, ponosen sem na vse dobre kmečke ljudi, ki so nam v najtežjem času NOB stali ob strani, dajali poslednji kos kruha, zaradi katerega so na račun izdajalcev dajali tudi svoja življenja, ponosen na vse zavedne delavce in mladino in male pionirje, ki so znali še kako prefinjeno pomagati naši partizanski vojski in aktivistom in ponosem sem, da sem šel v boj mlad, še neizkušen, toda poln zupanja v naš pravični boj proti okupatorju. Tudi letos smo s ponosom ob mladini in domačinih ter soborcih iz naše širše Slovenije dostojno proslavili 10. oktober, spomin na znamenito bitko in bitko Simonovega oziroma Savinjskega bataljona, ki jo je vodil 7. novembra 1942. Še se bomo srečevali do svoje poslednje poti, se spominjali težkih pa tudi lepih trenutkov iz časov NOV, še bomo pripovedovali našim mladim, kdo so bili okupatorjevi vohuni in izdajalci, ki so se prodajali okupatorju za judeževе groše. Ker po njenih žilah pluje plava kri, ji želim pri nadaljni raziskavi vso srečo.

LUDVIK-IVO ZUPANC, Celje

da si ti dve imeni zabeleži in jih sporoči oblasti. Če pa bodo zaradi prijete njegovega tasta, tašte in Bobeka streljani talci, bodo vsi trije izgubili življenje.

Neka druga skupina banditov je pripeljala iz garaže Čmakov avto, ga postavila na sredino dvorišča in ga polnil z bencinom ter zažgala, medtem pa je spet neka druga skupina zaklala 8 svinj. Osmo svinjo, ki je bila očitno bolna, ampak že zaklana, je ostala na dvorišču.

V graščinskih sobah so bile nato odprte vse omarne in iz njih odneseno mnogo perila, oblačil in živil. Te stvari so bile spravljene v nahrbtnike in vreče, ki so jih prinesli s seboj. V graščinski jedilnici se je skupaj usedlo več banditov in jedlo tam kruh in marmelado. V graščini uslužbenim hišcem in deklam, ki so vsi Slovenci, ni bilo storjeno nobeno zlo, bili pa so do odhoda banditov zastrašeni, tako da ni bilo nikomur mogoče javiti tega napada. Približno ob 2. uri zjutraj se je zbrala celotna tolpa, ocenjena na 60, po drugi strani pa na 100 mož. Trsem konjem, odpeljanim iz hleva, je bilo nalozenih mnogo vreč z ukradenimi imovino. Nato je bila žaga zaigana in tolpa je odšla.

Približno ob 2.45 zjutraj je bila postaja Zalec obveščena o tem napadu. Ob treh je prispel patruljni voz Varnostne policije Celje in je pripeljal podpisane na mesto požara, kjer je še vod Varnostne policije iz Celja izvršil zaporo in raziskoval vso zadevo. Gasilci iz Braslovč so bili zaposleni z gašenjem ognja.

Po nastopu jutranjega svitja se je začelo zaledovanje pod vodstvom žandarmerijskega stotnika Felhelsena in žandarmerijskega okrožnega vodje nadporočnika Kolmanitscha. Pri tej akciji se je ugotovilo, da so se že dne 23. oktobra 1941 približno ob 17. uri prikazali nekateri oboroženi člani tolpe v širši okolici gradu Strosnek. Ti možje so imeli svoje življe ovite v vrečevino. Ko je bila ugotovljena smer tolpega bega, sta se odpravila na zaledovanje Varnostna policija in oddelak motorizirane žandarmerije. Kljub največjemu trudu, da se dobi ojačenje, ni bilo mogoče takoj priklicati dovolj sil. Vermaštaft iz Celja, Zalca in Braslovč je izvršil zaporno službo skupaj z žandarmerijskimi postajami Braslovče, Mozirje in Smartno, da bi opazili vsak umik tolpe in ga preprečili. Proti 16. uri se je začel močan ogenj pušk iz smeri dobrovoljskih vrtin in kmalu nato je dospela prošnja nadporočnika Mayerja na ojačenje. Patrulja z več orožniki ter pripadniki gestapa in SD se je podala v ta predel. Pri tem se je ugotovilo, da so bili še 4 žandari ranjeni v spopadu in transportirani v dolino. Do stika s člani tolpe pa ni prišlo in ga tudi Varnostna policija ter motorizirana žandarmerija ponoti nista mogli doseči.

Pri pregledu po kmetijah je bil prijel mož, ki je imel pri sebi napolnjeno pištolo. Najprej ni hotel dati nobenega podatka o svoji osebi, pozneje pa je navedel ime Valentin Brglez in je bil gotovo član komunistične tolpe. Izročil je bil gestapu.

Med tvežjo, ki je prevzela naslednje zavarovanje višinskega hriba Čreti. Akcija, ki jo je medtem prevzel velik politijski odred, je še v teku in bodo nadaljnja poročila pridoletna.

Vodja postaje: Klein, žandarmerijski mojster

Zandarmerijska postaja Braslovče, okrožje Celje
Dnevnik št. 891. Braslovče, dne 26. X. 1941.
Političnemu komisarju za okrožje Celje-okolica v Celju

Zadeva: Napad komunističnih talc na grad Strosnek na Gomilskem, občina Braslovče.

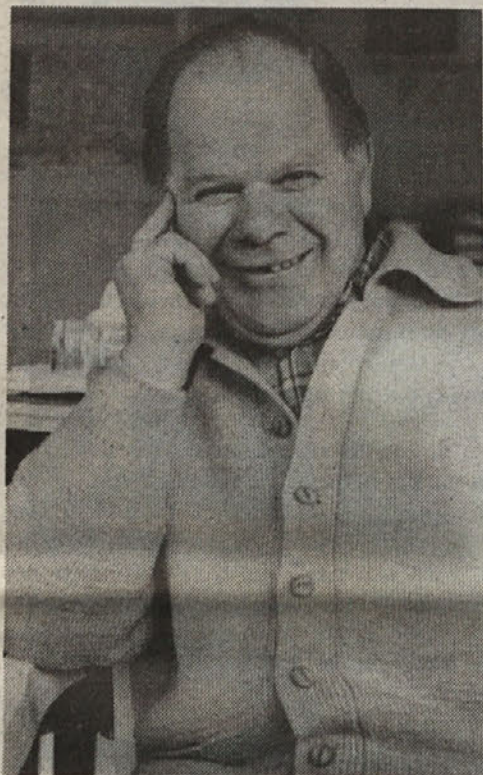
V noči od 25. na 26. oktober 1941 je bil grad Strosnek na Gomilskem, občina Braslovče, ki pripada posestniku Johannu Tschmaku, napaden od večje komunistične tolpe. Okrog 22. ure dne 25. oktobra 1941 je približno 60 oboroženih komunističnih banditov obklopo graščinsko posestvo, nasilno vdrl v graščinsko postopje, odprlo vse shrambe, si vzelo dosegljive oblike in perilo, kakor tudi vso gotovino v znesku približno 2000 RM in se končno polastilo graščinskega posestnika Johannu Tschmaku in njegove žene Štefanije, zeta Franca Rojnika ter vrtnarja in vodje vermaštafta Johannu Bobeka. Takoj nato so zaigali Čmakov osebni avto, ubili 8 svinj in zažgali veliko moderno žago. Po tihih urah je tolpa približno ob dveh zjutraj zapustila mesto napada in odvedla s seboj zakonca Čmaka in sturmführerja Johannu Bobeka, kakor tudi celotni plen s tremi konji vred. S tem polgom so bili uničeni velika žaga, kakor tudi znatni skladi deka, hmeljska sušilnica in večji del gospodarskega poslopja. Tako nastala škoda se v trenutku še ne more ugotoviti. O poteku napada so dali preostali stanovalci Čmakove grašče naslednje podatke: Približno ob 22. uri smo zaslišali močan hrup z grajskega dvorišča in kmalu nato tri strele. Vhodna vrata v grad so bila zaprta in razen tega zavarovana z močnim železnim zapahom. Ta je bil s silo odstranjen, nakaž je vdrl v hišo 15 do 20 oboroženih banditov. Posestnik Čmak - Nemcem posebno prijazen Slovenec - je malo pred tem dospel s svojim avtom iz Braslovč in se nahajal v kuhinji. Banditi so mu zagrozili z ustrelitvijo in ga končno zvezali. Njegovo ženo, ki se je nahajala v spalnici, so dvignili iz postelje, enako tudi zeta Franca Rojnika. Neka druga skupina je prišla vodjo vermaštafta Johannu Bobeka. Ker ta ni hotel takoj odpreti svojega stanovanja, so banditi oddali več strelov skozi spalnico, ne da bi ga zadeli. Pod pritiskom proti njemu naperjenih groženj je Bobek končno odprl vrata stanovanja in našel pod njegovo posteljo Preiskali so njegovo stanovanje in našli v zvezi z njegovo posteljo tudi skrito vojaško puško, ki so jo vzeli s seboj. Nato se je moral Bobek obleči in oddati uniformo vermaštafta. Čmakov zet Franc Rojnik je bil iz grada odpeljan k nekemu članu tolpe, ki so ga nagovarjali s sodnikom. Ta ga je vprašal, če je kot prejšnji komisarski vodja Vaaletovega posestva v Zaklu slovenske delavce ovajal ali jih prijavil. Ker je to zanikal, je bil edini znani član tolpe Franc Božič vprašan o pravilnosti tega odgovora. Ko je ta to potrdil, je bil Rojnik izpuščen z naslednjimi besedami: "Najte le tako naprej in ne izkoriščajte slovenskega ljudstva! To-krat ste pomiloščeni." Rojnik je bil zdaj odpeljan na grad. Ko je videl tam svojega tasta in taško ujeta, je prošil za njuno izpušitev. Nato je odgovoril očitveni vodja te skupine banditov, da bosta ta dva izpuščena samo, če bosta izpuščena od oblasti aretirana Leon Novak in Jofef Hermanko. Rojnik je bil pozvan.

NOVE ARHEOLOŠKE NAJDBE NA RIFNIKU, MOGOČNI PESTUNJI PRETEKLOSTI

KO OŽIVIJO SLEDI DAVNINE

Rifnik, ena najpomembnejših in najlepših postojank svojega časa v Evropi, je letos znova poplačal arheološke raziskave in obogatil zakladnico davne preteklosti z novimi odkritji. Tridesetletni trud Lojzeta Bolte, ki je botroval oživiljanju prazgodovine in antičnih ter poznoantičnih najdb, je nadaljevala arheologinja iz celjskega Pokrajinskega muzeja Darja Pirkmajer, tudi njeno desetletno delo skrivnosti strmega hriba nad Šentjurjem še ni izčrpalo.

Letošnje poletje so izkopavanja zopet obrodila sadove. Posebno pomembni najdbi sta zelo lepo ohranjena bronasta kotlička iz starejše železne dobe, obdobja med osmim in sedmim stoletjem pred našim štetjem, je razložila Darja Pirkmajer. Iz rimskega obdobja, ki ga časovno opredelimo od prvega do

Lojze Bolta

četrtga stoletja, so odkrili temelje rimskih hiš, iz poznorimskega, od četrtega do šestega stoletja, pa dve fazi obzidja in stražarnico. 'Veliko je bilo drobnih najdb, bronastih in železnih. Zelo zanimiva je najdba bronastega zvonca in vratnega okovja pri stražarnici, na osnovi tega lahko izračunamo debelino vrat', pravi D. Pirkmajer. Vsi letos izkopani zidovi so že konzervirani, ukvarjajo se le še z restavratorskimi deli, z nadzidavo obzidja. Druga cerkev še ni v celoti izkopana, obzidje je pobralo ves denar, pa tudi časa je zmanjkalo. Ves krog izkopavanj okoli obzidja naj bi zaključili v petih letih. Če bo denar.

'Finančno smo odvisni od republike in občine. Za raziskave in sanacijo smo letos dobili dva milijona stoštirideset tisoč tolarjev', je povedala Darja Pirkmajer. V interesu občine Šentjur je, da bi maksimalno razvili turistično ponudbo, kar jim je letos le delno uspelo. Zanimanje za ogled izkopavanj je bilo dokaj veliko, posamezniki so radi prihajali, za množične ogledne pa je bila propaganda premalo odmevna. Obiskovalcem so na voljo primerki kopij najdenih muzealij, poglobijo se lahko v strokovno in poljudno literaturo, če jih to ne zanima, pa se jim pred očmi odpira čudovit razgled. Na Rifnik vodi lepa pot, zakladnica preteklosti je odprta slehernemu. Vsako leto je v obnovljenih ruševinah zgodnjekrščanske cerkve, najstarejšega objekta v naši regiji, sveta maša, tudi minulo soboto so v njej maševali.

Svinja opleta z mehoma, šentjurški občinarji z Rifnikom

Zaščita enega najlepših poznoantičnih spomenikov preteklosti ni urejena. Trudil se je Lojze Bolta pred dvajsetimi leti, prepričeval občinske garniture, ki so se

pridno menjavale, trudita se Darja Pirkmajer in Alenka Vogrin z Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine...a Rifnik še vedno ni razglašen za kulturni spomenik, za to naj bi bila odgovorna občina. Ne zbode jih niti črna gradnja zakoncev Fidler. Spoštovana intelektualca, gospod zdravnik in gospa javna tožilka, sta si postavila počitniško hišo hišo kar znotraj prazgodovinske naselbine. Manjkalo je le še sadovnjak in tudi pri razkopavanju z buldožerjem so se držali stoisčno, brez rdečice, ponosni na črno gradnjo. Alenka Vogrin pravi, da inšpekcijske službe kljub pravočasni prijavi niso posredovale.

Južno od Šentjurja pri Celju se vzpenja precej strm hrib, Rifnik (577 metrov). Ob strmo steno na severni strani hriba, kakih 100 metrov pod vrhom, se prislanja nanj manjši hribček z razvalinami srednjeveškega gradu rifniških gospodov, ki so prvič omenjeni leta 1163. Že bežen pogled proti vrhu nam pokaže, kako to, da je bil hrib poseljen že v prazgodovini in vse do preseljevanja ljudstev. Na severozahodni strani ga je odlično zavarovala že sama narava. Dostop je lažji samo z južne in zahodne strani, zato so nekdanji prebivalci tam umetno zavarovali naselbino z močnim obrambnim zidom. Po ugotovitvah dolgoletnih raziskovanj, ki še trajajo, lahko svoje vedenje o Rifniku razdelimo na naslednja poglavja: prazgodovinska naselbina, prazgodovinska grobišča, antična in poznoantična naselbina in poznoantično grobišče.

Na občini Šentjur so odločno zadili, da pripravljajo osnutek odloka o zaščiti Rifnika. Faza pripravljanja je mučno dolga. Marija Rataj z oddelka za urbanizem naj bi zadevo izpeljala, ampak: 'Še neresene tehnične zadeve, ki jih je treba za odlok rešiti in uskladiti z Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine.' Na omenjenem zavodu in v Pokrajinskem muzeju pa so svoje obveznosti že zdavnaj opravili.

Lojze Bolta, oče Rifnika, o odkrivanju davne preteklosti

Leta 1956 je mlademu arheologu vzbudil zanimanje hrib nad Šentjurjem in v lovu za odkritji, vrednimi arheološkega raziskovalnega duha, je Rifnik vzcvetel v vztrajnosti in požrtvovalnosti Lojzeta Bolte. Nadaljevali so izkopavanja Walterja Schmidta, ki je v drugi svetovni vojni med okupacijo odkril štiri prazgodovinske in šest antičnih oziroma poznoantičnih stavb. Tri leta so kopali prazgodovino, nato v letu 1962 odkrili poznoantično grobišče in sledila je še naselbina. Našli so 109 poznoantičnih grobov iz konca tretjega do šestega stoletja. 'Grobovi so bili vsi orientirani v smeri vzhod - zahod. Nekaj skeletov je ležalo na deski, večina pa kar v zemlji. Več kot polovica grobov je vsebovala razne pridane, prevladovala so ogrlice iz steklenih in jantarjevih jagod, koščeni glavniki in uhani. Keramičnih predmetov ni bilo veliko, lep primer pa je bil langobardski lonček z or-

Pogled na Rifnik s severovzhoda

namentom, podobnega smo kasneje našli tudi na naselbini. Ilustrativen dodatek v grobovih so bili novci, ki so v veliko pomoč pri dataciji', pripoveduje Lojze Bolta. Nadaljevali so z odkrivanjem naselbine: 'Žačeli smo s strahom in negotovostjo, nismo vedeli, nam bo uspelo ali ne, a našli smo še veliko. Odkrili smo celo stavbo s centralnim ogrevanjem. Naselbino je obdajal obrambni zid, na koncu okrepljen z opornim zidom, na sredini je na njegovo zunanjo stran naslonjena stražarnica. Na naselbini so hiše v treh terasah, od obrambnega zidu proti vrhu, kjer se zaključujejo s sakralnim objektom. Sprva je bil to poganski tempelj, posvečen vodnemu božanstvu Akvonijsu, nato je bil v četrtem stoletju prezidan in uporabljen za zgodnjekrščansko cerkev. Pri templju smo odkrili tri kamnite are s posvetilom Akvonijsu. Cerkev je sklop večih prostorov, osnovni prostor je velik petnajstkrat osem metrov. Na južni strani sta prizidana dva prostora, na severni eden, spredaj pa je narteks, kjer smo odkrili pokrito grobnico, sestavljeno iz kamnitih blokov. V sarkofagu smo našli moški in ženski skelet in predvidevali, da gre za mater in sina, slednji naj bi bil duhovnik te cerkve. V cerkvi pre-

vladuje glavni prostor, namenjen vernikom. Na severni strani je prostor za krstilnico in še manjši prostor, kjer so odlagali oblačila, da bi opravili krstivni obred. Zanimiv objekt je cisterna ob cerkvi, globoka okoli štiri metre.'

To so bila odkritja do leta 1981, ko je delo Lojzeta Bolte nadaljevala Darja Pirkmajer, najprej s konzerviranjem in restavriranjem starih temeljev.

'Rifnika v enem življenju ne moreš dokončati', razmišlja Lojze Bolta, 'človeško življenje je kratko, delovna doba še krajša. Vedno smo bili finančno omejeni, ko smo začeli z raziskavami, ni bilo niti ceste. A tudi, če bi bilo na voljo več denarja, je moral miniti čas, ki ga zahteva narava arheološkega dela.' Devetinšestdesetletni Lojze Bolta še živi z z arheologijo in njenimi odkritji, čeprav pristnega stika ni več: 'Arheologija mi pomeni vse, zato še vedno skušam ohranjati miselni kontakt, hodim na razstave in sledim novim najdbam. Drugi se že zavedajo, sam se šele trudim dojeti, da sem upokojenec. Življenje teče nemoteno naprej.'

Fotografije: Ksenija Lekić

Darja Pirkmajer pri izkopavanju

RES JE...

- da ima gospod Tudjman slab spomin. Ni še dolgo, ko je upravičeno protestiral proti JA, ki je postavila več prebivalcev Virovitice pred vojaško sodišče. Zdaj isto počne sam, neprijetne nasprotnike iz stranke prava prav tako, z njegovo privolitvijo, preganja - vojaško sodišče.

- da se celjske občinske igre nadaljujejo. Stranke v roku, že tretjem, niso predložile nobenega kandidata za predsednika vlade v Celju in za podpredsednika skupščine. Očitno jim paše, da pred volitvami zadeve ne tečejo, je lažje ribariti v kalnem. Morda pa bodo sledili republikemu vzgledu, ko si bo parlament očitno vzel kar počitnice ob volilni kampanji, kolikor pa bo zboroval, bo šlo za predvolilno propagando.

- da Lado Amrožič zliva ves bes na Društvo novinarjev. Kot da ne bi vedel, da častnemu razsodišču pri tem društvu zadeve lahko prijavi kdorkoli. Če ni zagrešil ničesar, se nima tudi česa bati. Tako pa - nezaupanje do društva je bojazen pred resnico, je nezaupanje do poklicam, ki ga sam opravlja.

- da so poslanci v vsakem režimu pod nadzorom. V današnjem so na boljšem le toliko, ker jih kontrolirajo z računalnikom, kar ne boli.

- da so slovenski gasilci končno sprejeti v mednarodno gasilsko organizacijo. To pa ne pomeni, da bodo na gasilskih veseljih pili manj kot doslej.

- da slovenski poslanci ne znajo seštevati. Tako so na zadnjem zasedanju skupščine, ko je bilo prisotnih le 144 poslancev, prešteli kar 160 glasov. Sedaj končno vemo, zakaj nas parlament tolikokrat spominja na otroški vrtec.

- da je Demokratska stranka najprej pričela s predvolilno kampanjo. Uspelo ji je celo, da njen video spot predvajajo na televiziji. To pa še ni vse - reklamirajo se tudi v dnevniku Slovenec. Ja, ideologija gor ali dol, denar je denar.

- da so poslanci ogorčeni. Zahvaljujoč čudnemu seštevanju so izvedeli, da njihovo početje motri računalnik. Pa so mislili, da so oni glavni.

BRNIK: POLICIJSKA BURKA ALI KAM JE IZHLEPEL NAŠ HELIKOPTER

MEJA V BIROKRATOV GLAVI

Splošno znano je, da policaji niso najbolj odprte glave. To jim sicer iz dneva v dan spregledujemo, ne moremo pa tega storiti, ko zaradi nekaterih posameznikov na odgovornih mestih slovenske policije, novinarji ne moremo obveščati javnosti, kot si slednja zasluži. Z drugimi besedami: zaradi omejenosti policijske administracije, bralcem našega časopisa nismo mogli ponuditi neke reportaže.

Povprečen začetek

V uredništvu Nove dobe smo se v začetku septembra odločili, da bomo napravili reportažo o letalski šoli Damay Engineering iz Kranja, v kateri se šolajo slovenski poslovneži za letenje s helikopterji. Novost in osvežitev v našem prostoru.

Po prvem stiku z direktorjem šole inženirjem Daretom Jarcem smo določili datum in uro našega srečanja, 15. september. Vedeli smo, da je praktični pouk letenja s helikopterji na letališču Brnik, kjer je včasih potrebno imeti za gibanje in snemanje na področju letališča dovoljenje mejne policije.

Po telefonu smo izvedeli, kaj naj prošnja za izdajo dovoljenja Postaje mejne policije Brnik vsebuje, sestavili in po telefaksu poslali prošnjo, iz katere je bila med drugim razvidna tudi novinarjeva identiteta, čas in namen obiska na letališču. Takrat se je pisalo 14. septembra.

Policija je reagirala šele čez dva dni, tako da je obisk na letališču odpadel. Policaji so tokrat zahtevali dopolnitev vloge in niso opazili, da je vlak že odpeljal.

Nadaljenje korespondence

Zdaj so želeli še informacije o tem, kdo je ogled in fotografiranje naročil, in še enkrat, kdo bo izvajalca spremljal in kaj bo slednji snemal. In seveda nas je spodaj podpisani Zoran Rink, namestnik komandirja PMP, znova opozoril, da rabimo na območju mejnega prehoda na letališču dovoljenje za gibanje.

Upoštevali smo Rinkove zahteve in pripravili nov dopis, ga vrgli v faks z mislijo, da bo tokrat vse jasno. Malce začudeni, toda vedo, da nekateri rabijo več časa tudi za razumevanje preprostih stvari, smo pač vse še enkrat ponovili.

Ko smo v uredništvu naslednji dan brali kratko sporočilo s podpisom cenjenega, že omenjenega policijskega inšpektorja, smo mislili, da se je našemu faksu zmešalo. Na listu papirja je namreč pisalo ta-

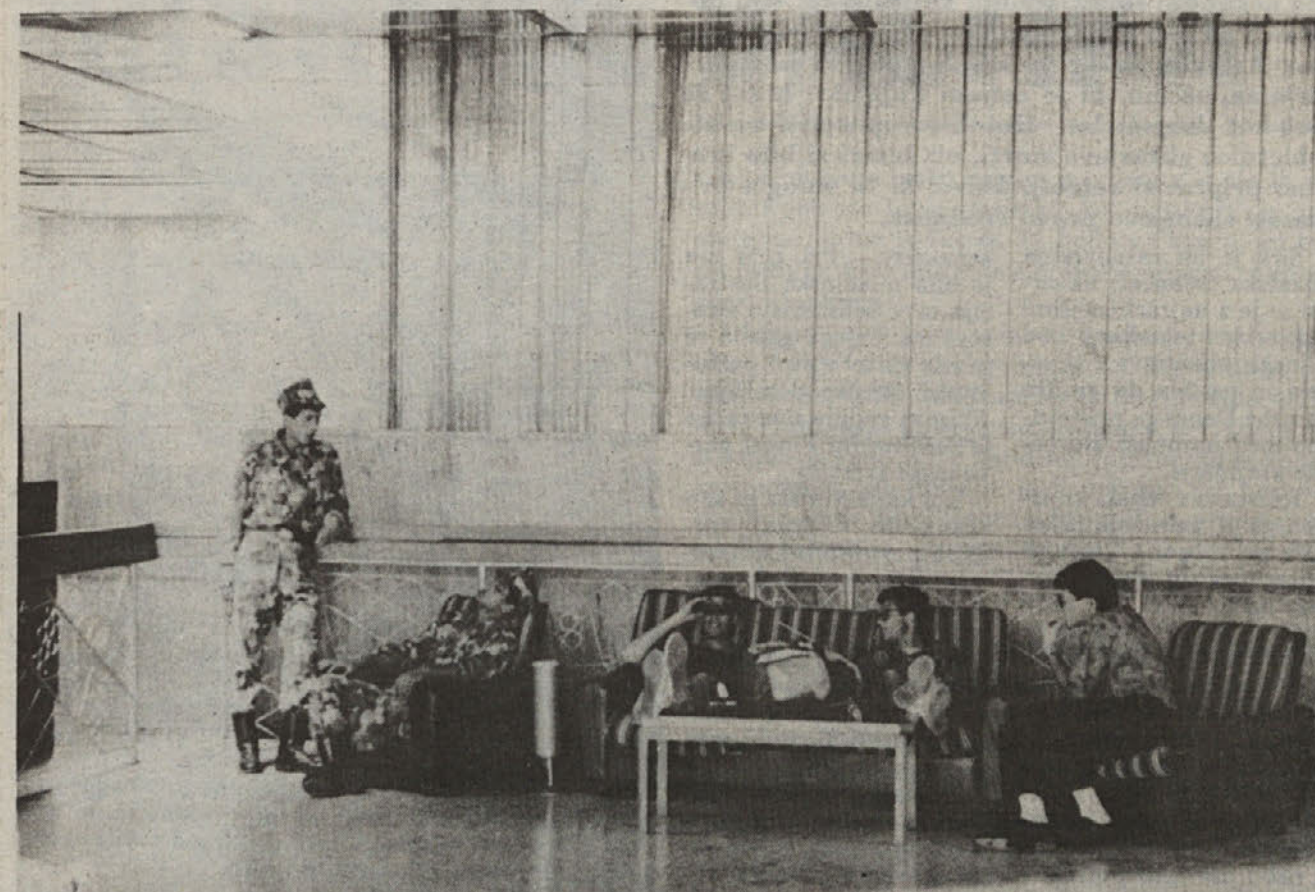
kole: "Obveščamo vas, da si morate za vstop na območju mejnega prehoda, kamor spadajo tudi letala letalske šole, pridobiti dovoljenje za gibanje na tem območju, zato se morate osebno oglasiti na PMP Brnik, kjer bodo odpravljene vse nejasnosti (helikopter)." Skratka, vrli policaji so nas obvestili, naj si nabavimo dovoljenje, kar smo počeli že pol meseca, in nas zdaj povabili - na zaslišanje.

Zadnji poskus

Siti neumnosti policijske birokracije in prepričani, da dovoljenja ne bomo nikoli videli, je naš faks dne 4. oktobra požrl papir z naslednjo vsebino: "V drugo vam pojasnjujemo, da smo na vašo zahtevo že poslali podatke o novinarju in fotoreporterju Nove dobe, ki pripravljata reportažo o privatni šoli Damay Engineering za šolanje podjetnežev in drugih za pilotiranje helikopterjev, da bi si novinarja končno pridobila dovoljenje za gibanje do in na območju šolanja. Če bi se hotela gibati na območju mejnega prehoda, bi se vsakekor morala tamkaj osebno oglasiti in gibati.

Nikakor pa si ne znamo raztolmačiti vaše nove zahteve, zaslišanja na PMP Brnik v zvezi z neznanimi nejasnostmi (helikopter). O kakšnem helikopterju (helikopterjih?) bi vaši cenjeni delavci ali vi osebno želeli zaslišati naša novinarja in tako odpraviti nejasnosti? V izogib novim nejasnostim vam zagotavljamo, da niti Prese d.o.o. niti uredništvo časopisa Nova doba ni imelo in še nima nobenega helikopterja, ki bi letel.

In ponovno: najponižneje zaprosamo PMP Brnik, da dovoli našima novinarjema samo mimohod do prostora, kjer se vrši uk pilotov za helikopterje v zasebni šoli. Novinarja imata stroga navodila, da na območju vašega mejnega prehoda ne bosta gledala ne levo ne desno, ne gor ne dol, temveč samo pod noge in se ravnala po vaših cenjenih navodilih. V zahvalo smo vam pripravili podariti posnetke istih prostorov in objektov z ali brez letal iz železnih, pred in medvojnih časov."

Policija vrača udarec

Naslednji dan smo čitali nov Rinkov dopis, najbrž njegov doslej največji literarni dosežek: "Iz vašega pod zvezo navedenega faksa je očitno, da obvestila, ki smo vam ga poslali 2. 10. 1992 niste uspeli razbrati tako, da (Opravičujemo se zaradi napačno postavljene vejice. Prepis je dobeseden. Op.av.) si mora vsak, ki namerava vstopiti na območje mejnega prehoda, pridobiti dovoljenje za gibanje na tem območju, ki ga na prošnjo strank izdaja naša PMP. Da to dovoljenje lahko izdamo, po Zakonu o nadzoru državne meje, po členu 29 do 32, 54 in 55 ter Pravilniku o izvajanju zakona o nadzoru državne meje, čl. 18 in 19, (Ur. list RS št. 1/91 in 19/91) mora prosilec podati vlogo v skladu z navedenim zakonom in plačati ustrezno takso po Zakonu o upravnih taksah (Ur. list RS št. 18/90 in 20/91; - pojasnite nam, čigave helikoptere boste snemali, ker kakor nam, je znano, podjetje Damay Engineering d.o.o. Kranj teh nima, temveč jih imajo samo na MNZ in TO.

- ne gre za nikakršno zaslišanje, kajti to lahko opravlja le preiskovalni sodnik, temveč gre samo za pojasnitev vaše vloge, ki ste jo poslali po faksu in še niste plačali ustrezne takse, tako da postopek izdaje dovoljenja še ni začel. Vaše razmišljanje o ponižnih prošnjah ter gledanje v tla je vaš problem, naša služba pa je na letališču predvsem zaradi varovanja državne meje in s tem tudi letališča, na podlagi pooblastil, ki nam jih nalagajo predpisi;

- cinizem, ki veje iz vašega dopisa je samo dokaz, kako kratkih obvestil niste zmožni pravilno dojeti, zato vas podrobno seznanjamo z vašimi obveznostmi za pridobitev dovoljenja za gibanje na območju mejnega prehoda, kakor tudi našimi dolžnostmi ravnati se po pravno veljavnih predpisih, kljub temu, da to ni naša dolžnost. (Nepoznavanje predpisov ne izključuje odgovornosti)"

Ko jagenjčki umolknejo

Da skup padaš. Od smeha in od spoznanja, kaj vse je že v Evropi in kdo čuva naše meje.

Popolnoma resignirani smo se odločili, da bomo reportažo z Damayem napravili brez posnetkov njenih helikopterjev. (Policija nas je sicer zmedla s tem, ko enkrat pravi, da jih šola ima, drugič nima; v enem primeru ima celo letala!) Z ozirom na to, da bi si dovoljenje ob izpolnjevanju vseh pogojev mogoče pridobili do leta 2000, in da nas zaradi nepoznavanja tovrstnih predpisov lahko pokličejo na odgovornost, smo s PMP prekinili dolgotrajno korespondenco.

Fotografiji sta bili posneti na vojaškem letališču v Constanți v Romuniji, brez vsakršnih prepovedi in posebnih dovoljenj

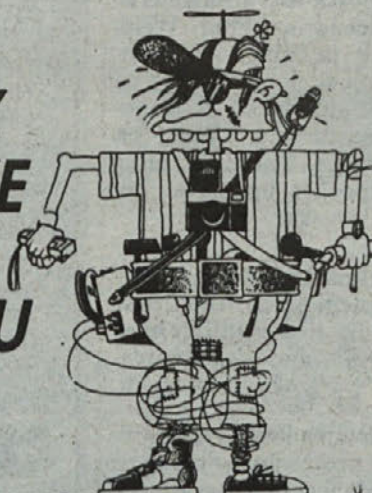

Ostal pa je vendarle grenak priokus. Je re mogoče, da se je policija v tako kratkem času vsem povzpela na glave? Je mogoče, da se oklepa nesmiselnih predpisov, ki jih ne uporabljajo niti v najbolj zateženih režimih?

Tekst in slike Franc Furland

*****

BREZ
DLAKE
NA
JEZIKU

MANJORSKI RADIO STUDENT UKV stereo 95.9MHz

*****

NI RES...

- da bo Vitomir Gros, župan Kranja odstopil s tega mesta, ker so proti njegovi volji imenovali novega predsednika kranjske vlade. Glede odstopa pravi takole: "Liberalci ne odstopimo, pač pa nas morajo vreči ali zamenjati".

- da se bo slovenska skupščina razpustila še pred koncem svojega mandata. Res pa je, da to niti ni tako slaba ideja.

- da bodo letos slovenske krave lačne zaradi poletne suše. Ministrstvo za trgovino je zanje priskrbelo trideset tisoč ton ameriške koruze. Bati se je le, da bodo krave začele mukati v angleščini.

- da je ta vlada kaj boljša od prejšnje. Tudi ta dostikrat ne ve, kaj dela. Tako je najprej sprejela tridesetodstotno zvišanje cen v vrtcih, nato pa ta ukrep preklicala. Do tega naj bi prišlo zaradi kratkega stika v koordinaciji vladnih teles. Če se spomnimo napovedi prometnega ministra Marjana Krajncja, da se bo benzin podražil, naslednji dan pa je to novico drug minister zanikal, je takšnih kratkih stikov kar precej.

- da je Dimitrij Rupel preobremenjen s potovanji v tujino. Da temu ni tako, je dokazal s svojo knjigo Skrivnosti države. V njej priznava, da je bil ob pričetku vojne v Sloveniji nekoliko v rožicah, po domače povedano, spil ga je nekaj kozarčkov preveč. No, ja, s svojo zmršeno brado še zdaj včasih tako izgleda.

- da nam manjka pisateljev. Imamo celo to srečo, da so naši pisatelji ponavadi politiki. Če samo pogledamo, kaj vse so napisali (Janša - Premiki, Zlobec - Lepo je biti Slovenec, Rupel - Skrivnost države, Pavle Celik - Izza barikad), človek kar verjeti ne more, kako jim je vse to uspelo, saj je bila ena sama vojna.

HUMORESKA

TUDI MIŠKOVI SPOMINI

Zdaj, ko že vsi pišejo spomine, najbrž ker jih je strah, da bi prehitro odšli iz spomina in bi jih ljudje pozabili, se je tudi moj poslanec Miško odločil, da jih bo začel pisati in bodo napisani najkasneje do volitev. Kaj se ve, če bo spet izvuljen, in če ne bo, bodo za njim ostali Spomini.

"Povem ti, da bi človek moral začeti pisati spomine takoj, ko postane pismen," bi se res imel česa spominjati!"

"Ne, ne, za petinštirideset let nazaj pa ne," je ugovarjal Miško. "Tisto je bil moj politični credo. Za dve leti, samo za dve leti."

"To se pravi, od prvega suverenega dne dalje?"

"Tako je, moji spomini bodo segali tako rekoč od prvega suverenega jutra v suverenem stanovanju v suvereni postelji v pižami do danes. Še zdaj imam s mega sebe živo pred seboj, kako sem stopil k oknu, se pretegnil in dvihnil suveren zrak. Moram priznati, da je bil res malo onesnažen. To bo res branje."

"Seveda je. Pa še kako!" sem vzkliknil. "Bo pa res vlekle, če boš napisal, kako se nikoli nisi hotel ukvarjati s politiko, pa si moral postati politik."

"O tem ne dvomim. Predlagal bi ti slogan: kot slastna piška gredo v prebavo Spomini Miška."

Pero Parker

koroski
radio
slovenj gradec
UKV 97,2 IN 88,9 MHz STEREO

Mejni prehod je tudi na mariborskem letališču

NOVA DOBA

NOVA
PESTREJŠA
PODOBA

SUPER NAPOVEDNIK

PAULA ABDUL je ena vrhunskih rockeric. Velik uspeh je dosegla predvsem z nedavno skladbico Rush, Rush. Nazadnje je izdala album Will You Marry Me? (Se boš poročil z mano?), ki je bil očitno namenjen Emiliju Estevezu, sinu igralca Charlesa Sheena. Emilio, ki je tudi sam igralec, je bil že lep čas Paulin spremljevalec, no, zdaj je njen možiček. Mimogrede, otročička že imata. Popolno ljubezensko gnezdece in kaže, da je Paula kljub vsemu odlična mamica in žena. Njena kariera blesti, ima pa težave z imenom. Kot zaljubljena damica bo uveljavljala priimek Estevez. Pa saj Paula Estevez niti ne zveni tako slabo.

TV PROGRAM

GLASBA

LESTVICE

**STOPITE
BLIŽE
SLOVENSKI
VOJAKI**

**PRIREDITVE
PO SLOVENIJI**

HOROSKOP

TA TEDEN NA TV

TVS 1

TIGRICA

Ekvadorski film, 1990. Scenarij: Camilo Luzuriaga po romanu Joseja de la Cuadre. Režija: Camilo Luzuriaga. Fotografija: Rodrigo Cueva, Diego Falconi. Glasba: Sebastian Cardemil, Santiago Luzuriaga, Atahulfo Tobar, Diego Luzuriaga, Julio Bueno. Igrajo: Lisette Cabrera, Rossanna Ituralde, Veronica Garcia, Aristides Vargas, Virgilio Valero.

Ekvadorski pisatelj Jose de la Cuadra je predhodnik smeri, ki je v delih mnogo bolj znanega latinskoameriškega pisatelja Gariela Garcie Marqueza zaslovela kot magični realizem. TIGRICA je prvi ekvadorski film, ki ga je scenarist in režiser Camilo Luzuriaga povzel po pisateljevem romanu. Kraj dogajanja je zapuščeno naselje, ki leži ob tropskem gozdu in široki reki. Tu vladajo moški, ki se v brezdelju in občutku lastne pomembnosti postavljajo s svojo slo po brhkih dekletih. Sredi tega okolja pa živi tudi Francesa Miranda, odločna in senzualna ženska, ki ji okoliščine narekujejo, da postane družinska vladarica. To pa lahko doseže le z veliko mero avtoritete do moškega sveta, ki ga obvladuje že s pravo krutostjo. Čeprav se je boje, vendarle vzbuja v moških očeh neizmerno poželjivost.

To žensko imenujejo TIGRICA. Zanimivost filma je prav v njenem obvladovanju in obenem izzivanju moških, ko se kopa gola v reki, in s spretnostjo prave tigricice pleza po vejah razkošnega drevja.

TVS 2

VEČERNI GOST: SLAVENKA DRAKULIĆ

Večerna gostja Slavenka Drakulić je novinarka in avtorica trenutno največ prevajanih knjig, napisanih na področju

bivše Jugoslavije.

"Kako smo preživeli komunizem in se ob tem še smejali" je zbirka kratkih esejev o vsakdanjem življenju ženske v real-socialističnih državah. Napisana je bila po naročilu ameriškega založnika v angleščini, pred kratkim pa je izšel tudi slovenski prevod.

Ali smo komunizem res tudi že preživeli in koliko smo se pri tem smejali o tem nam Slavenka Drakulić govori v tokratni oddaji Večerni gost.

TVS 2

VIDEONOČ

V oktoberski Videonoči bosta voditeljici Saši imeli zabavnega gosta: Petra Lovšina, nekdanjega Pankrta in sedanjega Sokola. Perči je vse bolj dejaven tudi kot novinar, avtor glasbe in besedil in še kaj. Predstavil bo novosti Sokolov, poleg njih pa smo v studiu povabili tudi člane skupine iz Zaslava, ki igra povsem drugačno glasbo: Hiša. Fantje pojejo skladbe nekdanjega slovitiga tria Crosby, Stills & Nash, vendar prepesnjene v naš jezik. Predstavili bodo tudi kak nov slovenski video, hkrati pa bo vsako uro moč izbirati med desetimi tujimi videospoti.

ČETRTEK, 15. OKTOBRA

Slovenija 1

- 9.50 Program za otroke, Ježek Potepinček, Glasbena pravljica, Norčije v živalskem vrtu;
- 10.30 Šolska TV
- 11.30 Slovenci v zamejstvu, ponovitev
- 12.00 Poročila
- 12.05 TV dnevnik BiH
- 15.50 Športna sredi, ponovitev
- 17.00 Dnevnik
- 17.10 Program za otroke: Eba in Idrik, švedska nadaljevanka, Živ žav
- 18.28 Že veste... , svetovalno izobraževalna oddaja
- 20.05 Žarišče
- 20.35 Gore in ljudje
- 21.40 Tednik
- 22.30 Dnevnik
- 22.35 Poslovna borza
- 23.10 Sova: Dragi John, ameriške nanizanka, Hимера stvor, angleška nadaljevanka

Slovenija 2

- 16.40 Sova, ponovitev
- 18.00 Regionalni program - Koper
- 19.00 Videolestvica
- 19.30 TV dnevnik BiH
- 20.00 Pari, TV igrice
- 20.30 O raku, angleška poljudnoznanstvena serija
- 21.25 Umetniški večer: Veno Taufer, portret

TV Koper

- 13.00 Ryan - soap opera
- 13.20 Crime story - serijski film
- 14.10 Ločitev ni rešitev - italijanska komedija
- 15.35 Sodobna umetnost - dokumentarna oddaja
- 16.00 Oresedici - tv novice
- 16.05 Čarobna svetilka - otroški program
- 17.00 Bersaglio - v studiju Tatiana Juratovec, ponovitev

- 17.40 Arhitektovi nasveti, ponovitev
- 18.00 Slovenska kronika, studio 2
- 19.00 Vsedanes - tv dnevnik
- 19.30 Ryan - soap opera
- 19.50 Crime story - serijski film
- 20.40 Meridiani - aktualna tema
- 21.20 Dolgo iskanje - angleška dokumentarna serija
- 21.50 Vsedanes - tv dnevnik
- 22.00 Juke box - glasbena oddaja v živo

HTV 1

- 6.40 Test 6.55 TV spored 7.00 Dobro jutro Hrvaška, FM, humoristična nanizanka 10.00 Poročila 10.05 Oceani in kontinenti 10.40 Stare kulture Mezopotamije, Mezopotamsko zamenja islamska arhitektura 11.05 TV leksikon 11.15 Angleščina 12.00 Točno opoldne, poročila, Beverly Hills Buntz 13.30 Monofon 14.00 Poročila 14.05 Slika na sliko, ponovitev 14.50 Poročnik in njegov sodnik 15.50 The Big Blue 16.00 Poročila 16.05 Učimo se Hrvaško - naši likovni ustvarjalci: Mila Steiner 16.35 Malavizija 17.30 Hrvaška zemlja in ljudje 18.00 Poročila 18.05 Informatika in računalnik 18.35 Santa Barbara 19.17 Risanka 19.30 Dnevnik 1, šport, vremenska napoved 20.05 Spekter 20.45 Zabavna oddaja 21.30 Ekran brez okvira 22.35 Dnevnik 2 23.00 Slika na sliko 23.45 Poročila v angleščini 23.50 Sanje brez meja 23.55 Poročila

HTV 2

- 16.25 Test 16.40 TV spored 16.50 Boccaccio 19.30 Dnevnik, šport, vremenska napoved 20.05 Zvonili ste, milord, humoristična nanizanka 20.55 Poročnik in njegov sodnik, nadaljevanka 22.00 Moč in zmaga, športni dokumentarec 22.30 Metal - mania 23.30 Horoskop

NEDELJA, 18. OKTOBRA

Slovenija 1

- 8.35 Program za otroke: Eba in Idrik, ponovitev švedske nadaljevanke, Živ žav, Zlati srček
- 10.35 Baletna šola iz Ljubljane se predstavlja
- 11.05 Kronika, ponovitev kanadske poljudnoznanstvene serije
- 11.30 Obzorja duha
- 12.00 Poročila
- 12.05 Tv dnevnik BiH
- 12.55 Begunci, tu z nami
- 15.05 Videomeh, ponovitev
- 15.35 Maksim Gorki: Življenje Klima Samgina, ruska nadaljevanka
- 16.55 Poslovne informacije
- 17.00 Dnevnik
- 17.10 Parižanka, francosko italijanski film
- 18.50 TV mernik
- 19.20 Slovenski loto
- 19.30 Dnevnik
- 20.30 Zdravo
- 21.35 Življenjske preizkušnje
- 22.45 Dnevnik
- 23.00 Sova: Ameriške video smešnice, 27. epizoda ameriškega varietejškega programa, Hимера stvor, angleška nadaljevanka

Slovenija 2

- 14.40 Sova, ponovitev
- 16.00 Športna nedelja
- 19.30 TV dnevnik BiH
- 20.00 Druga godba 92: Piščaci
- 20.22 TV prodaja nepremičnin
- 20.25 Brazilska trilogija: Po zlati mrzlici, angleška dokumentarna serija
- 21.15 Mladen Kerstner: dirigenti in muzikanti, nadaljevanka HTV
- 22.10 Mali koncert: Susanne Ehrhardi, Vlasta Doležal - Rus

TV Koper

- 13.00 Horoskop, ponovitev
- 13.10 Ryan - soap opera
- 13.30 Istrska paberkovanja
- 14.15 Najokrutnejše srce, ameriški pustolovski film

- 15.45 Čarobna svetilka - otroški program
- 16.30 Projekt NLP - ameriška nanizanka
- 17.20 Stanje stvari, ponovitev
- 18.20 Meridiani - aktualna tema, ponovitev
- 19.00 Vsedanes - tv dnevnik
- 19.30 Ryan - soap opera
- 19.50 Crime story - serijski film
- 20.40 Začeti znova - ameriška komedija
- 22.40 Zabavno glasbena oddaja: Rhythm & News
- 23.40 N.Y.P.D. - serijski film

HTV 1

- 7.00 Dobro jutro, Hrvaška 10.00 Poročila 10.05 TV šola za I. in II. razred 10.30 TV šola za III. in IV. razred 11.00 Vrtiljak 11.15 Tuji jezik 11.30 Zviti lisjak, lutkovna serija 12.00 Točno opoldne, poročila, Detektiv Buntz, serijski film 13.30 Monofon 14.00 Poročila 14.05 Slika na sliko 14.50 Odletel bom 16.00 Poročila 16.05 Učimo se Hrvaško: Hrvati v Gradišću - Burgenland v Avstriji 16.35 Malavizija, Pustolovščina Toma Sawyera in Huckleberry Fina 17.30 Hrvaška zemlja in ljudje 18.00 Poročila 18.05 Generacija: Inženirija hrvaške vojske, dokumentarna oddaja 18.35 Santa Barbara 19.17 Risanka 19.30 Dnevnik 1, šport, vreme 20.05 Hrvaška v svetu 20.55 Par v mestu - francoski film 22.35 Dnevnik 2 23.00 Slika na sliko 23.45 Poročila v angleščini 23.50 Sanje brez mej 23.55 Poročila

HTV 2

- 17.00 Vojaščina - ameriški film 19.15 Meteorjeva izložba 19.30 Dnevnik 1, šport, vreme 20.05 Murphy Brown 20.30 Hitro, višje, močnejše, oddaja o športu 21.35 China Beach, serijski film 22.25 Fluid rock cafe 23.00 Profesionalci in zaporniki, serijski film 23.50 Horoskop

PONEDELJEK, 19. OKTOBRA

Slovenija 1

- 9.10 Program za otroke
- 10.10 J. Mortimer: Odloženi raj, ponovitev angleške nadaljevanke
- 11.00 Ponovitev: TV mernik, forum, utrip, zrcalo tedna
- 12.00 Poročila
- 12.05 TV dnevnik BiH
- 16.20 Dober dan, Koroška
- 17.00 TV dnevnik 1
- 17.10 Program za otroke, Radovedni taček: Očala, Bratovščina sinjega galeba, Oscar Junior: Čudoviti kolec tedna, italijanska nanizanka
- 18.00 Jakec in čarobna lučka
- 18.10 Obzorja duha, ponovitev
- 18.45 Werner Fend: Moja knjiga o džungli, nemška poljudnoznanstvena serija
- 19.05 Risanka
- 19.30 TV dnevnik 2, vreme, šport
- 20.05 Žarišče
- 20.35 Mednarodna obzorja
- 21.20 R. Likson: Kje je veliki Sever, finska drama
- 22.35 TV dnevnik 3, vreme, šport
- 22.35 TV dnevnik 3, vreme, šport
- 23.05 Sova, Brooklynski most, ameriška nanizanka, Potres, ameriška nadaljevanka, Ameriška kronika, ameriška dokumentarna serija

Slovenija 2

- 16.00 Sova, ponovitev
- 17.30 Športni pregled, ponovitev
- 18.00 Regionalni programi - Ljubljana
- 19.00 Videošpon
- 19.30 TV dnevnik BiH
- 20.00 16 črk, tv igrice
- 20.30 Gospodarska oddaja: Evropa 2000
- 21.00 Sedma steza
- 21.30 Ciklus filmov znanih režiserjev in ustvarjalcev: Roger Corman, Mala prodajalna groze, ameriški film (čb)
- 22.40 Talk show

TV Koper

- 13.00 Ryan - soap opera
- 13.20 Crime story - serijski film

- 14.10 Začeti znova - ameriška komedija
- 16.00 Oresedici
- 16.05 Čarobna svetilka - otroški program
- 17.00 Zabavno glasbena oddaja
- 18.00 Primorska kronika, studio 2
- 19.00 Vsedanes - tv dnevnik
- 19.25 Ryan - soap opera
- 19.55 Crime story - serijski film
- 20.45 Ponedeljkov športni pregled
- 21.45 Vsedanes - tv dnevnik
- 21.55 Glasba
- 22.55 Chicago story - ameriška tv nanizanka

HTV 1

- 7.00 Dobro jutro, Hrvaška, FM - humoristična serija 10.00 Poročila 10.05 Narava 10.15 Biologija 10.40 Kemija 11.05 TV leksikon: Gobe 11.15 Tuji jezik 11.30 Mali svet 12.00 Točno opoldne, Poročila, Detektiv Buntz, serijski film 13.30 Monofon 14.00 Poročila 14.05 Slika na sliko 14.50 China Beach 15.40 The Big Blue 16.00 Poročila 16.05 Učimo se hrvaško 16.35 Malavizija 17.39 Hrvaška zemlja in ljudje 18.00 Poročila 18.05 Naučimo se zabavati 18.35 Santa Barbara 19.17 Risanka 19.30 Dnevnik 1, šport, vreme 20.05 Kokain, evropska veza, avstralski dokumentarni film 21.00 V skupnem načrtu, kontaktna oddaja 22.35 Dnevnik 2 23.00 Slika na sliko 23.45 Poročila v angleščini 23.50 Sanje brez meja 23.55 Poročila

HTV 2

- 17.45 Par v mestu, francoski film 19.20 Loto 19.30 Dnevnik 1, šport, vreme 20.05 Državnik novega kova, humoristična serija 20.35 Mesta za Dubrovnik 21.10 China Beach, serijski film 22.05 Tri ljubezni, serijski film 23.00 Premiera, ki je ni bilo 00.05 Horoskop

PETEK, 16. OKTOBRA

Slovenija 1		19.00 Vsedanes - tv dnevnik
10.10	Program za otroke, Moja družina in ostale živali, angleška nadaljevanka	19.30 Ryan - soap opera
10.40	M. Matičetov: Zverinice iz Rezije	19.50 Crime story - serijski film
11.00	O raku, ponovitev angleške poljudnoznanstvene serije	20.40 Koncert simfoničnega orkestra RTV Slovenije
11.50	Poslovna borza, ponovitev	21.30 Glasbeni utrinek
12.00	Poročila	21.40 Vsedanes, tv dnevnik
12.05	TV Dnevnik BiH	21.50 Globus
14.20	Umetniški večer: Venio Tauffer, portret	22.50 Projekt NLP - ameriška nanizanka
16.20	Gospodarska oddaja: 10000 obratov, ponovitev	
16.55	Poslovne informacije	
17.00	Dnevnik	
17.10	Tok, tok, oddaja za mladostnike	
19.30	Tv dnevnik	
20.30	J. Mortimer: Odloženi raj, angleška nadaljevanka	
21.25	Sova: Bagdad cafe, ameriška nanizanka	
21.50	TV dnevnik	
22.20	Sova: Hимера stvar, angleška nadaljevanka, Tigrice, ekvadorski film	

Slovenija 2

16.45	Sova, ponovitev
18.00	Regionalni program - Maribor
19.00	Jazz in blues
19.30	TV dnevnik BiH
20.00	Pari, TV igrice
20.30	Večerni gost: Slavenka Drakulić
21.20	Studio City

TV Koper

13.00	Ryan - soap opera
13.20	Crime story - serijski film
14.10	Juke box - glasbena oddaja, ponovitev
16.00	Oresedici - tv novice
16.05	Čarobna svetilka - otroški program
17.00	Projekt NLP - ameriška nanizanka
18.00	Primorska kronika, primorski forum

HTV 1

7.00	Dobro jutro, Hrvaška, FM - humoristična nanizanka
10.00	Poročila
10.05	Vprašanja, sporočila, nasveti
10.30	Izbor iz tujega programa - Velika izložba: Tizian
11.00	TV leksikon: etnične skupine in njihovi odnosi
11.15	Angleščina
11.30	Živeti kot cel svet, dokumentarna oddaja za mladino
12.00	Točno opoldne, poročila, Beverly Hills Buntz, nadaljevanka
13.30	Monofon
14.00	Poročila
14.05	Slika na sliko
14.50	Poročnik in njegov sodnik
15.50	The Big Blue
16.00	Poročila
16.05	Tečaj nemškega jezika
16.35	Malavizija, Beverly Hills, nadaljevanka za mladino
17.30	Hrvaška zemlja in ljudje
18.00	Poročila
18.05	Alpe-Donava-Jadran
18.35	Santa Barbara
19.17	Risanka
19.30	Dnevnik 1, šport, vremenska napoved
20.05	Filmski večer, Beyond Therapy - ameriški film
22.35	Dnevnik 2
23.00	Slika na sliko
23.45	Poročila v angleščini
23.50	Sanje brez meja - 23.55 Poročila

HTV 2

17.55	Simon les nuages - kanadski film za otroke, ponovitev
19.15	Meteorjeva izložba
19.30	Dnevnik, šport, vreme
20.05	Hiša napredaj, humoristična serija
20.30	Glasba v času
21.35	Glasbena oddaja
22.10	Gem, set, meč, serijski film
23.00	Nočna izmena, Allo, allo, humoristična serija, Horoskop

SOBOTA, 17. OKTOBRA

Slovenija 1

7.35	Radovedni taček: Noč, Lonček kuhaj: Hamburger
8.00	Modro poletje, 31. in 32. del španske nadaljevanke
9.00	Klub klobuk
11.00	Zgodbe iz školjke
12.00	Poročila
12.05	TV dnevnik BiH
13.15	Večerni gost: Slavenka Drakulić, ponovitev
14.05	Tednik, ponovitev
14.55	The last Hurrach, ameriški film
16.55	Poslovne informacije
17.00	Dnevnik
17.10	Brazilska trilogija: Prnate puščice, ponovitev angleške dokumentarne serije
18.10	Da ne bi bolelo, Zdravila
18.30	Dober tek! Kuharski nasveti Paula Bocuseja
19.15	Žrebanje Tri krat tri
19.30	Dnevnik
20.30	Show Rudija Carrella
22.15	P. Yeldham: Zasebna vojna za Lucindo Smith, avstralska nadaljevanka
23.05	Dnevnik
23.35	Sova: Murphy Brown, ameriška nanizanka, Hимера stvar, angleška nadaljevanka, Jane Doe, ameriški film
2.30	Bob Dylan, koncert ob 30-letnici, prenos iz New Yorka

Slovenija 2

14.35	Tok, tok, ponovitev
16.30	Sova, ponovitev
17.45	Poglej in zadeni

18.30 Videomeh

19.00	Gozdarska hiša Falkenau, nemška nanizanka
19.30	TV dnevnik BiH
20.00	Resna glasba
21.30	Murph the Surf, ameriški film
22.10	Moški, ženska

TV Koper

13.00	Ryan - soap opera
13.20	Crime story - serijski film
14.10	Sedem pištol za pokol - italijanski western
15.35	Klan gospoda Wheelerja - risani serijski film
15.55	Čarobna svetilka - otroški program
17.00	Koncert simfoničnega orkestra RTV Slovenije
17.50	Glasbeni utrinek
18.00	Globus
19.00	Vsedanes - tv dnevnik
19.30	Jutri je nedelja - verska oddaja
19.40	Crime story - serijski film
20.30	Najokrutnejše srce - ameriški pustolovski film
22.00	Vsedanes - tv dnevnik
22.10	Stanje stvari
23.10	Paquito - angleška komedija
00.15	Horoskop

HTV 1

9.00	Dobro jutro, Hrvaška
10.30	Edukon, šolska kontaktna oddaja
11.30	Smogovci, nadaljevanka za otroke
12.00	Poročila
12.05	Beverly Hills - nadaljevanka za otroke
12.50	Allo, allo, humoristična nanizanka
13.15	Slika na sliko
14.00	Poročila
16.10	Srčno vaši: Jurica Muraj
16.55	Slikica
17.05	Blufonci, risanka
17.30	Televizija o televiziji
18.00	Poročila
18.05	TV izložba: Josip Klarica
18.20	Santa Barbara
19.05	V začetku je bila beseda
19.15	Risanka
19.30	Dnevnik 1, šport, vreme
20.00	TV teden
20.20	Vojaščina - ameriški film
22.35	Dnevnik 2
23.00	Slika na sliko
23.45	Poročila v angleščini
23.50	Sanje brez meja
23.55	Poročila

HTV 2

19.30	Dnevnik, šport, vreme
20.00	TV teden
20.20	Črno-belo v barvi, V avtobusu, humoristična nanizanka
23.30	Hit-depo

TOREK, 20. OKTOBRA

Slovenija 1

9.00	Program za otroke, Zgodbe iz školjke
10.00	Šolska tv, ponovitev, Analitična mehanika, Angleščina - follow me, Muzzy, angleščina za najmlajše
11.00	Sedma steza, ponovitev
12.00	Poročila
12.05	TV dnevnik BiH
15.40	Ciklus filmov znanih režiserjev, ponovitev
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Program za otroke, Lonček kuhaj: Čokoladni fondue, M. Matičetov: Zverinice iz Rezije, lutkovna igrice, Prvi uspehi: Žiga Faganel - violina, Denver - poslednji dinozaver, ameriška nanizanka
18.05	I. Dekleva: Po belih in črnih tipkah
18.40	Mostovi
19.10	Risanka
19.30	TV dnevnik 2, vreme, šport
20.05	Žarišče
20.35	Osmi dan
21.25	Novosti založb
21.40	J.A. Lukas: Skupna dežela, ameriška nadaljevanka
22.25	TV dnevnik 3, vreme, šport
22.50	Poslovna borza
23.00	Sprehodi po stari Ljubljani
23.30	Sova, Svež veter v starem gradu, angleška nadaljevanka, Potres, ameriška nadaljevanka

Slovenija 2

15.00	Mednarodna obzorja, ponovitev
15.40	Sova, ponovitev
17.20	Svet poroča
18.00	Regionalni programi - Koper
19.00	Orion
19.30	TV dnevnik BiH
20.00	16 črk, tv igrice
20.30	Glasba, show in cirkus
21.30	Omizje, kontaktna oddaja
23.30	Svet poroča, ponovitev

TV Koper

13.00	Ryan - soap opera
13.20	Crime story - serijski film
14.10	Ponedeljkov športni pregled
15.10	Projekt NLP - ameriška nanizanka
16.00	Oresedici - tv novice
16.05	Čarobna svetilka
16.50	Chicago story - ameriška tv nanizanka
18.00	Slovenska kronika
19.00	Vsedanes - tv dnevnik
19.55	Crime story - serijski film
20.45	Megle nad morjem - italijanska drama
22.15	Vsedanes - tv dnevnik
22.25	Protorož - slovensko prvenstvo v motociklizmu
22.45	Giovanni Segantini - dokumentarec
23.25	Projekt NLP - ameriška nanizanka

HTV 1

7.00	Dobro jutro, Hrvaška, FM, humoristična serija
10.00	Poročila
10.05	Nedodvisno sestavljena besedila
10.35	Andrija Katić Miošić
10.55	Likovna kultura
11.00	TV leksikon
11.15	Tuji jezik
11.30	Lokviči
12.00	Točno opoldne, Poročila, Detektiv Buntz, serijski film
13.30	Monofon
14.00	Poročila
14.05	Slika na sliko
14.50	China Beach
15.40	The Big Blue
16.00	Poročila
16.05	Učimo se Hrvaško
16.35	Malavizija, otroški svet
17.30	Hrvaška zemlja in ljudje
18.00	Poročila
18.05	Potopis
18.35	Santa Barbara
19.17	Risanka
19.30	Dnevnik 1, šport, vreme
20.05	92 stopinj v hladu, ameriški film
21.30	Znanstveni zbor
22.20	Dopolnilo
22.35	Dnevnik 2
23.00	Slika na sliko
23.45	Poročila v angleščini
23.50	Sanje brez meja
23.55	Poročila

HTV 2

17.50	Venegance Valley - ameriški film
19.15	Meteorologova izložba
19.30	Dnevnik 1, šport, vreme
20.05	Športna središča
22.35	China Beach, serijski film
23.25	Balet Rubato
23.55	Horoskop

SREDA, 21. OKTOBRA

Slovenija 1

10.05	Program za otroke, Bratovščina sinjega galeba, I. Dekleva: Po belih in črnih tipkah
11.00	J.A. Lukas, Skupna dežela, ponovitev
11.50	Poslovna borza, ponovitev
12.00	Poročila
12.05	TV dnevnik BiH
14.50	Omizje, ponovitev
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Klub klobuk
19.10	Risanka
19.30	TV dnevnik 2, vreme, šport
20.05	Žarišče
20.35	Film tedna, povratek, nizozemski film

22.40	TV dnevnik 3, vreme, šport
23.10	Sova, Radio FM, ameriška nanizanka, Potres, ameriška nadaljevanka

Slovenija 2

15.50	Osmi dan, ponovitev
16.40	Sova, ponovitev
18.00	Regionalni programi - Maribor
19.00	Psiho
19.30	Tv dnevnik BiH
20.00	Športna središča
22.15	Godalni kvartet Tartini

TV Koper

13.00	Ryan - soap opera
13.20	Crime story - serijski film

14.10	Megle nad morjem - italijanska drama
15.40	Protorož - slovensko prvenstvo v motociklizmu
16.00	Oresedici - tv novice
16.05	Čarobna svetilka - otroški program
17.00	Giovanni Segantini - dokumentarec
18.00	Primorska kronika, Studio 2
19.00	Vsedanes - tv dnevnik
19.25	Ryan - soap opera
19.55	Crime story - serijski film
20.45	Bersaglio - v studiju Tatiana Juratovec
21.25	Sodobna umetnost - dokumentarna oddaja
21.50	Vsedanes - tv dnevnik
22.00	Arhitektovi nasveti
22.20	Bitka za V. 1 - angleška drama

HTV 1

8.25	Horoskop
8.30	Poročila
8.35	TV kalendar
8.45	Slika na sliko
9.30	Zlatna sopela, emisija narodne glasbe
10.00	Poročila
10.05	Maša, prenos iz Zagrebske katedrale
11.30	Hišni ljubljenci
12.00	Poročila
12.05	Sadovi zemlje
13.00	Mir in dobro
13.30	Cirkus, ruski film za otroke
15.00	Opera Box
15.30	Rudi Carrell Show
17.00	Pustolovščina Toma Sawyera in Huckleberryja Finna
17.25	Venegance Valley - ameriški film
18.50	Bubimir
19.30	Dnevnik 1, šport, vreme
20.05	Dramska serija
20.50	Mostovi Mostarja
21.40	Zaljubljeni v Lidijo, serijski film
22.35	Dnevnik 2
23.00	Slika na sliko
23.45	Poročila v angleščini
23.50	Sanje brez meja
23.55	Poročila

HTV 2

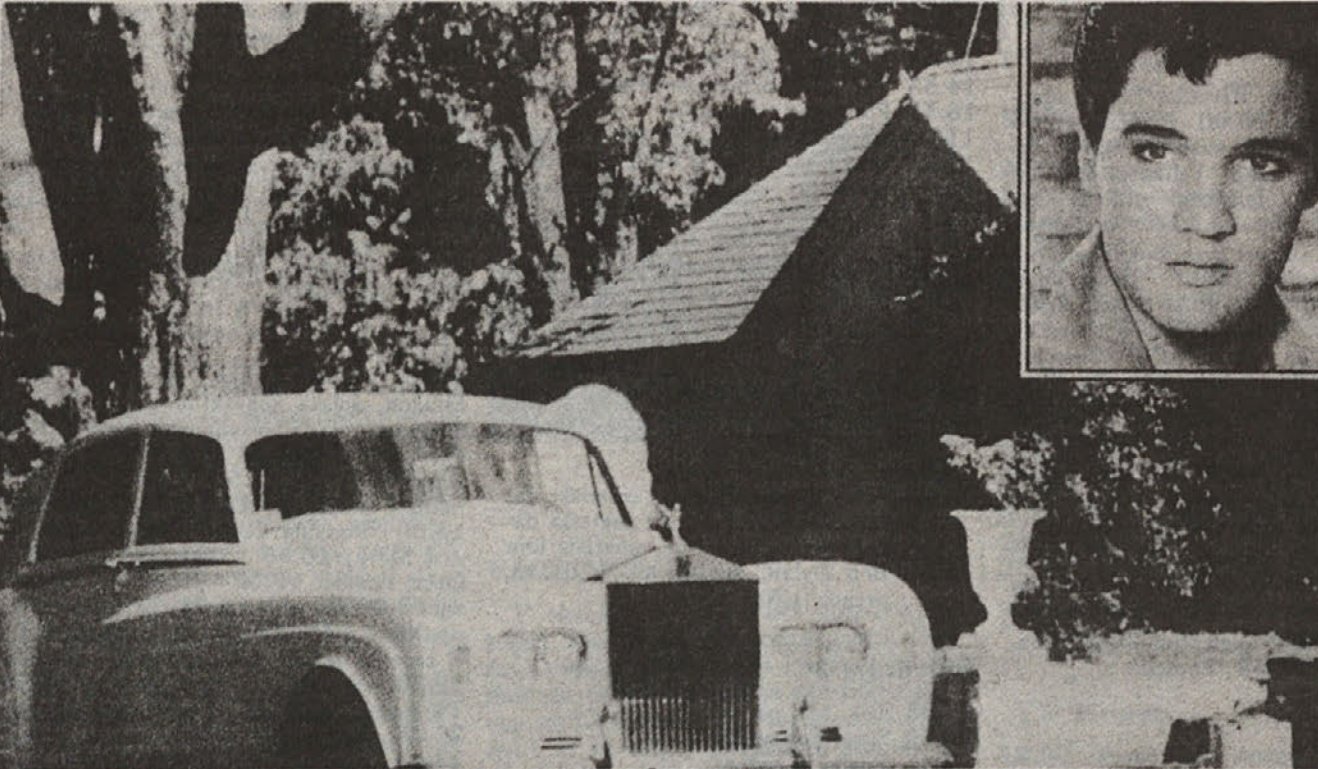
19.30	Dnevnik 1
20.05	Galaktična odiseja
21.10	Odletel bom, serijski film
22.00	Hrvaška nogometna liga
23.05	Šport
23.20	Jazz

HOLLYWOOD, FANTAZIJSKO MESTO USPEHA

RAZPRODAJA MITOV

Za mnoge je Hollywood metropola blišča, škandalov, seksa in samomorov, drugim predstavlja tovarno sanj, ki proizvaja podoživljanje vznemirljivih avantur in čudežnih potovanj skozi filmski svet.

Kralj rock and rolla Elvis Presley je bil strasten ljubitelj avtomobilov in eden njegovih imenitnih primerkov razstavljen v Elvisovem muzeju na Floridi zagotovo ne bo dolgo čakal na kupca.

Hollywood asocira na "Casablanca", "V vrtincu", "E.T." in mnoge velikane filmskega sveta, kot so Rudolf Valentino, Charlie Chaplin, Clark Gable, Humphrey Bogart, Marlon Brando, Greta Garbo, Elisabeth Taylor. Prispodoba največje filmske metropole pomeni tudi nagrada Oscar. Manj znano je, da je Hollywoodu botrovala ženska, Daeida Wilcox, davnega leta 1887. Legendarna pripoveduje, kako se je njena družina po dolgotrajnem potovanju širrom kontinenta ustallila v Kaliforniji, nedaleč od Los Angelesa. Kraj je bil zapuščen, brez vode in zelenja, klima večne pomladi pa je predstavljala izziv, najprej Daeidi Wilcox, potem filmarjem in poslovnežem.

Leta 1908 je bilo v Hollywoodu pet tisoč prebivalcev, danes je najmanj dvakrat toliko gorečnežev, ki gojijo ambicije, da bi ostali zapisani v njegovi zgodovini. Ko govorimo o razvoju tega mesta, ne smemo zanemariti pomembnih podrobnosti, ki so gradile mit, na primer zlate obleke Rudolfa Valentina iz filma "Kri in pesek", Chaplinovega plašča iz "Modernih časov", Cooperjevih škornjev iz filma "Točno opoldne", klavirja iz "Casablance", očarljivih oblek Marilyn Monroe in Elisabeth Taylor, King Kongove makete, vojske ladje iz "Vojne zvezd" in še marsičesa.

Modni trend prinaša dve legendarni anekdoti. Sodobniki se spominjajo, kako sta režiser Frank Capra in igralec Clark Gable leta 1934 skoraj uničila ameriško industrijo spodnjih majic. Kako? Zadovalo je, da se je Gable v nekaj scenah pojavil gol do pasu in prodaja se je zmanjšala za polovico. Pol stoletja kasneje se je zgodilo obratno. John Travolta je z "Mestnim kavbojem" vplival kar na štirikrat večjo proizvodnjo in prodajo jansa.

Zgodovina Hollywooda prinaša več tisoč škandalov, najbolj sočni so tisti, v katere so vpletene velike filmske zvezde. Za Chaplina vedo povedati, da je bil velik oboževalec žensk in dodajajo, da je bil obseden z mladoletnicami. Rudolf Valentino je milijonom oboževalk ostal v spominu kot najslavnejši zapeljivec velikega ekrana, v resnici naj bi bil povsem drugačen. Mnogi možati igralci, Clark Gable, William Haynes, Rock Hudson, Douglas Fairbanks, so bili polni sovraštva do nasprotnega spola, svojo nežnost in ljubezen naj bi usmerjali k moškimi. Krožijo pripovedovanja, da obstajajo v strogo varovanih trezorjih hollywoodske tovarne sanj scene, izrezane iz filmov, v katerih nekatere filmske dive prikazujejo početje, ki se ga ne bi sramovale niti največje zvezde današnje porno industrije. Objava fotografij ali posnetkov bi zrušila številne mite, Hollywood brez mitov pa nima čara in sijaja. Konec bi bilo industrije sanj, ki je mnogim del dragocenega spomina.

SPOTAKLJIVA MADONNA GOLOTA KOT DRŽAVNA SKRIVNOST

Madonna pripravlja novo šokantno presenečenje, najbolj spotakljivo knjigo, ki je bila kdajkoli objavljena. Na 128 straneh prikazuje sugestivne fotografije razgaljene primadone, ilustracije pa so dopolnjene z njenimi skrajno odkritimi komentarji o seksu. Založnik Warner Books smatra to delo kot strogo zaupen projekt kakšnega notranjega ministrstva. Javnost ne sme videti niti enega samega primerka polmilijonske naklade do 21. oktobra, ko bo na voljo po trgovinah Združenih držav, Evrope in Japonske.

Knjiga bo stala slabih petdeset dolarjev in bo zavita v folijo, da je radovedneži ne bi listali. Vsak primerek bo označen z opozorilom o njeni seksualni vsebini. Knjige bodo zvezali tik pred promocijo in tako preprečili, da bi se kdo dokopal do njene vsebine.

V reklamni kampanji je Vanity Fair magazin knjigo označil kot doslej najbolj umazano stiskano knjigo te vrste, o kateri bi prav lahko razpravljali, ali je umetnost ali pornografija.

Madonna pravi, da knjiga predstavlja njene seksualne fantazije in da je prav zaradi njih pogosto gola hodila na javna mesta. Pripoveduje, da je nekega večera odšla v picerijo v krznenem plašču, spodaj pa ni imela nič. Ko je plašč slekla, da bi pojedla, je uprava lokala poklicala policijo in je morala pobegniti. V drugem primeru je štopala, na sebi pa je imela le par črnih čevljev. Verjeli ali ne, množica avtomobilistov je odbrzela mimo nje, kot da bi videli hudiča. Po Miamiu je svoj športni avtomobil vozila gola od pasu navzgor. Na bencinski črpalki je natočila gorivo, ogrnjena le v prozorno tančico.

V intervjuju za Vanity Fair je Madonna izjavila, da izjemno uživa v seksu in da so ji bolj pri srcu heteroseksualni odnosi, precej pa razmišlja tudi o ženskah, rada je z njimi, vendar jo najpopolneje zadovoljijo moški.

Intera

**KUHINJA SVEA ZAGORJE
40% GOTOVINSKI POPUST**

IZREDNO UGODNO

**KOTNA SEDEŽNA GARNITURA
ŽE ZA 73.500 SIT**

**V MESECU OKTOBRU
ŠE DODATEN 5% POPUST**

ČUDEŽ NARAVE BOMBE IZ VSEMIRJA

Se še spominjate, kaj ste počeli 23. marca 1989? To bi bil lahko vaš konec. Ogromni meteor v premeru 800 metrov je namreč tega dne s hitrostjo 75.000 (!) letel tako tesno mimo Zemlje, da bi padec nanjo pomenil veliko katastrofo. S silo 20.000 milijonov ton razstreliva bi se namreč zaril vanjo 4,5 kilometra globoko in v premeru 100 kilometrov uničil vse živo. Krater bi imel dvajset kilometrov premera.

Zemljo, staro 4,5 milijard let, so že večkrat zadeli takšni vseмирski "izstrelki". Mnogi so v atmosferi zgoreli prej, preden so padli nanjo. Dnevno pade na Zemljo 14.000 ton prahu meteoritov. V Nordlingerju Riesu pri Stuttgartu je videti krater, ki ga je pred 14 milijoni let naredil ogromen meteorit - tam je danes naselje.

Američani so iz enega svojih kraterjev naredili kupčijo. Obiskovalci Arizone si smejo namreč za vstopnino ogledati krater, star 50 tisoč let. Da se doslej znanim 131 kraterjem na Zemlji ne bi pridružili novi, načrtuje ameriška vlada vseмирsko stražo, ki bi poskrbela, da bi vse meteorite, usmerjene proti Zemlji, z atomskimi rakjetami pravočasno razstrelili že v vesolju. Projekt, ki ga bodo kmalu uresničili, bo stal 400 milijonov mark. To je pravzaprav malenkost, če bi s tem, kot pravi ameriški fizik in Nobelov nagrajenec

Luis Alvarez, lahko preprečili, da bi kak zadetek pomenil tudi konec civilizacije na Zemlji.

Zanimivo je, da naj bi dinozavri, ki so na Zemlji živeli 140 milijonov let, pred 63 milijoni let nenadoma izumrli, vzrok pa ni bilo množično obolenje ali ohladičev podnebja ali roparske ptice, ki bi požrle njihova jajca, marveč meteor. Znanstveniki zdaj menijo, da je za izginotje teh živali kriv mali planet v premeru 10 kilometrov, ki je padel na Zemljo in naredil 180 kilometrov velik krater - tega so odkrili v Mehškem zalivu. Meteor je dvignil ogromne količine prahu in strupenih plinov, da je bilo nebo zatemnjeno več mesecev. Posledica je bila ohladičev podnebja, strupeni žvepleni dež je obšel Zemljo. Kasneje se je otopilo in dinozavri take peklenske spremembe očitno niso prenesli.

WILLY BRANDT JE IMEL RAKA

Willy Brandt z drugo ženo Rut

Pred zadnjo operacijo je bil Willy Brandt (78), nekdanji nemški kancler in dobitnik Nobelove nagrade za mir, veliki mož SPD še poln upanja in je do konca verjel, da bi mogel premagati črvesnega raka, saj je menil, da pri starejših ljudeh ta ne napreduje tako hitro. Toda operativni poseg je trajal le dvanajst minut - ugotovili so, da je tumor preveč napredoval in ga ni mogoče več odstraniti. Svojemu pacientu so kirurgi to povedali in zanj se je začel zadnji veliki boj. Odpravil se je v svoj dom Unkel na Renu, kjer je kot obseden pisal svoje spomine. Toda pri tem so ga tako ovirajo hude bolečine, da je komaj govoril. Le njegova tretja žena Birgitte (45), s katero je poročen devet let, je še smela k njemu.

TOMBA V ZAPORU

Z ameriški prometnimi policaji se ni šaliti. Med nedavnim bivanjem v Združenih državah Amerike je smučarski zvezdnik Alberto Tomba to občutil na lastni koži. Zaradi prehitre vožnje so ga strpali v zapor, od koder so ga izpustili šele po izplačani kavciji tristo dolarjev.

Albertu se je mudilo na letališče v Miamiu in je namesto dovoljenih 70 kilometrov na uro pritiskal na plin 130 kilometrov na uro, prehajal z enega na drugi skrajni voznji pas in uprizarjal pravi slalom. Policaji so ga opazili in prijeli, pri čemer jih ni omajala niti njegova popularnost niti karabinjerska izkaznica, ki jo je molil kolegom. Zoper njega so napisali prijavo in moral se bo pojaviti na sodišču, drugače ga bodo ob prvem vstopu v ZDA aretirali.

DEBELI REDKEJE MORIJO

Zvišanje holesterola v krvi je bolezen današnjega časa in zdravniki nenehno opozarjajo na nevarnost krvnih maščob.

Ima pa začuda tudi eno dobro lastnost. Švedski znanstveniki so ugotovili, da so ljudje z znižano količino holesterola v krvi bolj nagnjeni k samomorilstvu in agresiji. Z dvajsetletnim raziskovanjem so dokazali, da ljudje, ki so z zdravili in prehrano zmanjšali količino maščob, na katere je bil organizem navajen, pogosteje dvignejo roko nase. Najnevarnejših je prvih šest let.

In še ena posebnost: k zločinom nagnjeni ljudje imajo v krvi zelo malo maščob.

KAKŠNA JE POT DO NARKOZE BLIŽJE POJASNILU

Čeprav vemo, da anestetiki delujejo, še vedno ne vemo kako. Nova hipoteza nemškega znanstvenika ta proces osvetljuje z novo lučjo.

Lahki plin in dodatki določenih fluoro-kloro-ogljikovodikov, (ki jih poznamo pod imeni Halothan, Enfluran, Methoxyfluran ali Isofluran), privedejo do popolne narkoze - začasne nezavesti, znanstveno še nepojasnjene, in popolnega izginotja bolečin. Znanstveniki se strinjajo v teoriji, da molekule narkotizirajočih substanc vplivajo na prenos signala do živčnih vozlišč. Vseeno pa o tem do danes ni jasne predstave in priznane teorije. Ena od hipotez o tem pravi naslednje: anestetik napada določene proteine v membrani živčnih postaj. Glede na to, da so substance, znane kot narkotiki zelo različne, ta hipoteza ni preveč trdna. Danes poznamo na stotine narkotizirajočih snovi, k njim pa lahko prištejemo še različne ogljikove spojine, dušikov oksid ali kemijski inertni žlahtni plin ksenon. Celo dušik iz zraka lahko povzroči narkozo - seveda pod tlakom tridesetih atmosfer. Zato potapljači na velikih globinah ne smejo vdihovati zraka v katerem je dušik.

Že na začetku stoletja je bilo znano, da je delovanje narkotikov tesno povezano z njihovo topljivostjo v maščobah. Iz te zakonitosti je izvedena teorija, da je notranja stran membrane živčne postaje zgrajena iz lipidov, ki so slični maščobam, in da sodelujejo v mehanizmu narkoze.

V začetku šestdesetih let je nobelovec Linus Pauling uspel dokazati, da je delovanje anestetikov tesno povezano z njihovo topljivostjo v vodi. Zaključil je, da bi se proces, ki vodi do narkoze, moral odigrati na hidrofilni zunanji strani membrane živčne postaje, čeprav nobena hipoteza ne more zadovoljujoče pojasniti, kako in s kakšnimi posledicami molekule narkotikov delujejo na te mikroskopske poljane. Če je delovanje narkotikov v zvezi z vodo na zunanjih površinah opne, razmišlja dr. fizike Achim Ender z Univerze v Kolnu, takrat bi bilo mogoče s pomočjo mikrovalov razsvetliti vsa zadeva. Z načina kako molekule vode absorbirajo mikrovalove lahko ugotovimo številne zaključke o mikroskopskih odnosih. Ender je zgra-

dil iz zelo tankega sloja molekul lipida umetne postajne membrane, med katere je namestil majhno število vodnih molekul. V majhni komori je lahko privedel v kontakt ta model membrane z različnimi plini za narkozo. Med eksperimentom je bila komora nameščena tako, da je lahko sprejemala mikrovalovne frekvence, medtem ko je na drugi strani detektor mikrovalov registriral absorbcijo, ki se je zgodila na zunanji strani membrane, kot tudi spremembo faze mikrovalov.

Molekule vode so majhni električni dipoli. Pri srečanju z njimi mikrovalovi poskušajo predati elektromagnetno polje molekulam vode. Za to pa molekula vode potrebuje nek čas.

Enders je odkril, da molekula vode v njegovi umetni membrani za čas izročanja polja potrebuje trikrat več časa kot svobodne molekule vode. Ta rezultat ne preseneča. Med postajnimi membranami in vodnimi delčki deluje dodatna molekularna sila, ki zmanjšuje gibljivost vode. Raziskal je delovanje različnih narkotičnih plinov, kot so trikloretem, kloroform, metoksifluran, heksan. Ne glede na to, katerega od plinov je spustil v merilno komoro, se je zmanjšala gibljivost vode na površini postaje - in to s faktorjem, dva do tri. Očitno so hidrofilne molekule plina na površini membrane spremenile gibljivost vodnih molekul. S temi rezultati je prišlo do nove hipoteze o delovanju narkotikov. Pod vplivom plinov, ki se uporabljajo za narkozo na okolico postajne membrane, manjša gibljivost vode verjetno moti transport molekul in ga upočasnjuje. Ker se med živčnimi centri preko molekul - tako imenovanih neurotransmiterjev - prenašajo signali, bi lahko v tem ležal ključ za razumevanje narkoze. Enders bo še naprej šel po tej sledi. Postavlja pa se vprašanje, zakaj narkotiki tako različno delujejo na različna področja možganov. Očitno je, da narkoza močneje vpliva na živčne centre, preko katerih dobimo občutek bolečine, kot pa na primer tiste, ki upravljajo z delom srca.

J.V.

NAOČNIKI ZA MALČKE

Dojenčki pogosto škilijo in zaradi tega, dokler otrok ne dopolni šestih mesecev, ni treba biti v skrbeh. Če otrok še naprej gleda navzkriž, morate k očesnemu zdravniku. Napaka je posledica "lenega" očesa ali kratkovidnosti. Popravimo jo lahko že s tem, če malčku pokrijemo zdravo oko.

Po šestih tednih zdravnik preveri, če otrok morebiti nima sicer silno redkega kongenitalnega katarakta, ki pa se ga v rosnih letih da zlahka operativno odpraviti.

Tudi če ni problemov, je pametno triletnega otroka odpeljati na zdravniški pregled, najkasneje pa je treba tja pred odhodom v šolo. Manjši je otrok, hitreje mu lahko pomagajo.

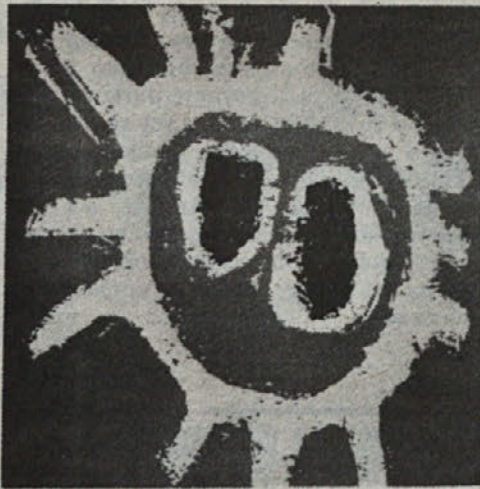
Danes že obstajajo naočniki za čisto majhne otroke in ne bi bilo prav, če bi po nepotrebnem zanemarili njegovo morebitno kratkovidnost ali dalekovidnost.

MUZIKA JE BIZNIS

Letošnje poletje bo v zgodovini indie (neodvisnih) založb prav gotovo ostalo zapisano kot 'dolgo vroče poletje'. V Angliji, tam je indie scena pač najmočnejša, je prišlo namreč do velikih sporov med samimi neodvisnimi založbami, kakor tudi do finančnega kolapsa tistih, ki so predolgo vztrajali pri načelih, zaradi katerih so založbe tudi osnovali. Glavni spor se je razvil zaradi distribucije; kaj je bilo prej: kokoš ali jajce? Kaj je sploh indie založba? Je to založba, ki ima neodvisno distribucijo, kar pomeni da distribuira plošče mimo velikih 'major' mrež, ali pa je inide založba tista, ki izdaja plošče pretežno kitarsko orientiranih post punk in post hippie ansamblov (tudi house šteje med njih)?

Do teh, navidez nepomembnih problem je prišlo zaradi neodvisnih lestvic, ki jih formirajo na podlagi prodaje plošč, in tvorijo pomemben dejavnik pri obstoju in širjenju založb. Tako se je lahko Kylie Minouge z svojimi popevcicami uvrstila na neodvisno lestvico, čeprav njena glasba nima kaj prida skupnega z t.i. indie sceno. Ker dekline ni bilo osamljeno, še več podobni primeri so se razpasli kot gobe po dežju, je začelo neodvisno založništvo samodejno odgovarjati in odgovor ni bil nič drugega kot vedno večja odvisnost od mainstream glasbe in njenih trendov. Ker je to zadnje, kar bi si neodvisni založniki želeli priznati in je nekaterim (Mute še posebej iztopa) uspelo zaluziti kar precej denarja, drugi pa so viseli na robu bankrota, je prišlo med založniki do zahtev po spremembi kriterijev, ki določajo status indie založb in izvajalcev. Spor se vleče še danes in zanimivo bo počakati na rezultate. Medtem pa lahko prelistamo diskografijo ene izmed pomembnejših indie založb, ki ji ni uspelo zdržati tempa - pred kratkim jo je odkupila korporacija Sony. Založba se imenuje CREATION RECORDS in

'Screamadelica', eden izmed uspehov založbe CREATION

je v devetih letih obstoja izdala 136 singlov in 135 albumov. Med izvajalci se najdejo tudi imena kot so: JESUS AND MARY CHAIN, PRIMAL SCREAM, THE HOUSE OF LOVE.

MY BLOODY VALENTINE, RIDE, SLOWDIVE, HYPNOTONE, THE BOO RADLEYS, SUGAR, SILVERFISH, za njih pa je snemal tudi Bill Drummond, ki je kasneje osnoval razvpite KLF. Tisti, ki spremljate MTV, ste prav gotovo prepoznali imena in stil glasbe, ki jo omenjene skupine igrajo. Očitno pa so omenjeni bendi prinesli tej založbi kar precejšnjo vrednost, saj naj bi SONY odšel za nakup kar tri in pol milijona funtov. Koliko je to v našem denarju, se pravi v markah, pa ni več težko izračunati.

V vaskem primeru velja omeniti, da je album 'Screamadelica', ki ga je za CREATION izdal Primal Scream za več tednov obtičal na vrhu neodvisne lestvice, sledili so jim Teenage Fanclub z 'Bandwagonesque', za to založbo pa se je odločil tudi Bob Mould s svojo skupino Sugar. Bob Mould je bil eden izmed treh legendarnih mož, ki so z bendom HUSKER DU pretresli svet in postali ena izmed najvplivnejših rock skupin vseh časov. Po razpadu je Grant Hart osnoval NOVA MOB, Mould pa Sugar - očitno je bila založba CREATION za Moulda ravno prava, saj se je odločil tretji album izdati za njih.

'Copper Blue' se trenutno nahaja na vrhu neodvisne lestvice v Angliji, v Top 20 pa še trije drugi albumi s te založbe, zato se ne gre čuditi, da angleški indie fanatiki točijo solze ob žalostni novice. Seveda pa prodaja, oziroma bankrot še ne pomeni avtomatično, da založba pod Sonyem ne bo več izdajala tovrstne glasbe. Še več, utegne se zgoditi, da bo založba zaradi distribucijske podpore postala še bolj odprta navzven, kar pomeni, da bo njihove izdelke moč bolj redno dobiti tudi na naših prostorih. Ali pa tudi ne?

NOVICE

Tudi pri nas se dogajajo razveseljive stvari na področju neodvisnega založništva. Po žalostnih izkušnjah in trnovih začetkih nekaterih pogumnih založnikov so se v tvegano a vznemirljivo podjetje podali založniki in promoterji, skriti pod imenom SLO.I.R.P., kar pomeni SLOVENIAN INDEPENDENT ROCK POOL. Glavna iniciatorja, SKUC R.O.P.O.T. in NIKA Distribution sta ob pomoči BUBE, AFK, ART ROCK, FV in STRIP CORE pripravila promocijsko CD kompilacijo, ki bo izšla pod imenom že omenjenega sklada. Plošča bo najprej namenjena za promocijo slovenskih bendov v tujini, prvenstveno na berlinskem Independent festivalu, v novembru pa jo bo moč kupiti tudi pri nas. Na njej se bo znašlo nič manj kot devetnajst (19!) bendov: REGOČ, HOWITZER, STRELNIKOFF, DEMOLITION GROUP, SPOONS, GODGRADEN, 2227, APRIL NINE, MESSERSCHMITT, BEITHRON, BOM-

BE, NIET, BORGHESIA, EGO MALFUNCTION, MR. SATISFICTION, ANASTESIA in drugi. Vsekakor ohrabrujoč korak na osiromašeni založniški sceni. Upajmo, da bo kompilacija, ki bo sicer izšla v začetni nakladi 500 izvodov, naletela na ugoden odziv tako pri promoterjih kot pri občinstvu. Velja tudi omeniti, da so REGOČ letošnji edini predstavniki iz teh krajev, ki bodo nastopili na omenjenem festivalu. Festival bo to leto posvečen bendom iz zhone Evrope. Med dobro obveščenimi trač krogi krožijo govornice, da so se na festivalu prijavi tudi LET 3, a so jih zavrnili, kar je izvabilo škodoželjne nasmehe na prenekaterem obrazu. Očitno velja staroslovenska folklor tudi za bende iz Istre.

REKLI SO

Tom Waits: 'Z mojim sinom sem šel pogledat na Elvisov grob. Ko sva šla mimo njega je mali rekel: 'Želim si, da bi Elvisa izkopali iz groba in mu pobrali vse zobe iz ust in bi si lahko iz njih naredili ogrlico'. Ne vem če se je že kdaj kdo spomnil česa takšnega. Ogrlica iz Elvisovih zob!'

Bono: 'Postati Rock'n'Roll zvezda je tako kot če bi spremenil spol. Ljudje ravnajo s tabo kot z dekletom, zijajo vate, vam sledijo na ulici, poskušajo te nategniti. Zdaj vem, kako se počutiš če si punca.'

Suzane Vega: 'Nikdar nisem bila posebej dobra za ljubezenske sestanke. Fantje so vedeli, da če se bodo pogovarjali z mano, bova na koncu končala pri religiji ali smrti.'

KONCERTI

15. 10. bo v klubu K4 v organizaciji STRIP CORE kolektiva koncert berlinskega benda STAN RED FOX. Kot predskupina bodo nastopili ljubljanski 2227, ki so v zasedbo povabili še violinista in z svojimi novimi posnetki razveseljujejo tudi največje skeptike. Hkrati bo koncert spremljala predstavitev novega strip-zina z imenom STRIPBURGER. V njem bo moč najti vse kar zadeva strip. Jasno.

V četrtek, 15. 10. bo v KUD F.P. predstavitev monografije NSK. Istega dne bo v Trbovljah, točneje v trboveljski elektrarni ob 19.30 koncert skupine LAIBACH. Dan kasneje bodo igrali na Humu v Goriških brdih, 17.0. pa v Rogški Slatini.

21.10 bodo v KUD F.P. nastopili Američani ALICE DONUT, ki sicer snemajo za založbo Alternative Tentacles. Odštekan hardkoraši bodo pričeli s koncertom ob 21. uri.

VIDENO

Celje velja za eno izmed tistih zagovednih in kmetavzarskih mest, ki so tako zakotna, da jih še lanskoletna vojna ni hotela. Če bi dosledno zastopali gornje stališče, bi naredili krivico marsikomu, še posebej tistim, ki so skozi leta z več ali manj uspeha poskušali obujati mestno nočno življenje. Slednje je končno precej zgovoren pokazatelj utripa vsakega mesta, vkolikor lahko o Celju govorimo kot o pravem mestu. K temu, da lahko rečemo Celju mesto, pa je gotovo prispevala tudi petkova otvoritev novega kluba, ki je število mestnih nočnih zabavišč povzdignil na magično število štiri. Barfly, kot se klub imenuje, je tako poleg Kljuba in disko-tek Casablanca in Jungle postal še eno izmed sestajališč zabave željnih Celjanov. Po obisku sodeč je Celje dovolj veliko, da bo lahko z zadovoljnim občinstvom napolnilo vse štiri, vsaj ob koncu tedna. Nova pridobitev bo torej celjskim žurerjem omogočila še eno opcijo, kar pomeni večjo profiliranost klubov in jasno, vsled konkurence povečano kvaliteto storitev. Vsaj na papirju bi stvar morala delovati. Da pa stvar deluje v živo se je v petek pričelo kakšnih štiristo radovednih obiskovalcev, ki so prislunili ali pa so se vsaj trudili prislunhati neutrudnim The Young Ones. Torej pivo je po devdeset tolarjev, vstopnina znese dvesto, od tega pa je pol konzumacije. Prva empirična zanimivost, ki smo jo Celjani lahko izkusili ta vikend pa je bilo nočno, rahlo vino romanje od Kljuba k Barflyu in nazaj - nedvomno ena izmed boljših postranskih aktivnosti kar zadeva klubsko življenje. Če bomo Celjani v prihodnje še več žurali, bo verjetno pokazal čas. Vsekakor pa imamo od zdaj še eno možnost več. In prav je tako.

LESTVE

Slovenija - Ultrazvočne erozije radia MARŠ

1. HELMET - Ironhead
2. SCREAMING TREES - Nearly Lost You
3. FAITH NO MORE - Everything's Ruined
4. NICK CAVE & THE BAD SEEDS - I Had A Dream, Joe
5. TEMPLE OF THE DOG - Hunger Strike
6. TOM WAITS - Going Out West
7. RED HOT CHILI PEPPERS - Breaking The Girl
8. SUICIDAL TENDENCIES - I'll Hate You Better
9. REM - Drive
10. PETER GABRIEL - Digging In The Dirt

Velika Britanija (NME) - singli

1. THE SHAMEN - Ebenezer Goode
2. SNAP - Rhythm Is A Dancer
3. UNDERCOVER - Baker Street
4. BRIAN MAY - Too Much Love Will Kill You
5. DR ALBAN - It's My Life
6. BILLY RAY CYRUS - Achy Breaky Heart
7. LUTHER VANDROSS & JANET JACKSON - The best Things In Life Are Free
8. MICHAEL JACKSON - Jam
9. ANNIE LENNOX - Walking On Broken Glass
10. ABBA - Dancing Queen

Velika Britanija (NME) - neodvisni singli

1. THE SHAMEN - Ebenezer Goode
2. SMASHING PUMPKINS - I Am One
3. NICK CAVE - I Had A Dream, Joe
4. MOOSE - Little Bird
5. SUGAR - Changes
6. HAPPY MONDAYS - Stinkin' Thinkin'
7. MEAT BEAT MANIFESTO - Edge Of No Control
8. MONSTER MAGNET - Evil
9. INSPIRAL CARPETS - Generations
10. NEW FAST AUTOMATIC DAFFODILS - It's Not What You Know

ZDA (Billboard) - albumi

1. BILLY RAY CYRUS - Some Gave All
2. BOBBY BROWN - Bobby
3. PEARL JAM - Ten
4. ERIC CLAPTON - Unplugged
5. GARTH BROOKS - Beyond The Season
6. KRIS KROSS - Totally Crossed Out
7. VARIOUS - Boomerang
8. TEMPLE OF THE DOG - Temple Of The Dog
9. ELTON JOHN - The One
10. MEGADETH - Countdown To Extinction

PISMA

Odrpito pismo IS SO Kranj

Delovanje Radia Kranj je že nekaj tednov tako ali drugače prisotno v različnih slovenskih medijih. Ker je šlo do sedaj večinoma za javne izjave posameznikov, s pričujočim odprtim pismom želimo javnosti jasno povedati, da je kolektivno dokončno prekipelo. Kljub večkratnim pogovorom, prošnjam in opozorilom predstavnikom ustanovitelja naše radijske hiše, da tako ne gre več naprej, se razmere in pogoji za delo v kolektivu iz dneva v dan slabšajo. Da resnično marsikaj ni v redu, dokazujejo tudi aktualne ugotovitve inšpektorata za delo Uprave gorenjskih inšpekcijskih služb, Druženega pravobranilca samoupravljanja republike Slovenije, pričakujemo pa tudi reakcijo pristojne službe družbenega knjigovodstva in Uprave za notranje zadeve oziroma sklepe sodišča.

Stalno vnašanje napetosti v kolektiv, neupoštevovanje poslovnih dogovorov, neobstoj finančnih in poslovnih načrtov, popolna praznina znotraj aktov, ki urejajo delovna razmerja... vse to nas je v želji po doseganju normalnih delovnih pogojev pripeljalo do jasnih zahtev kranjskemu izvršnemu svetu, da takoj razreši Petra Tomazina z mesta uršilca dolžnosti direktorja Radia Kranj.

KOLEKTIV RADIA KRANJ

Spoštovani gospod Sever!

Prosim, da v zvezi z mojim intervjujem, objavljenim v Novi dobi 30. septembra 1992, ki ga je podpisal vaš novinar Franc Furland, v naslednji številki na primernem mestu objavite naslednje pojasnilo:

Žal je gospod Furland intervju z mano, ki ga sama zaradi časovne stiske (mudilo se je zaradi takojšnje objave) nisem avtorizirala, na posameznih mestih tako priredil, da ne ustreza tistemu, kar sem jaz dejansko povedala. Nakatero formulacije sploh niso moje; jaz se na ta način ne izražam. Po drugi strani pa je posamezne misli povezal tako, kakor jih jaz nisem povezovala. Še posebej želim bralce obvestiti, da ocena, ki naj bi jih jaz izrekla o posameznih osebah, omenjenih v intervjuju, nisem izrazila na takšen način, kot so zapisane. (Gre zlasti za gospoda Buserja in Janšo).

S pristranskimi pozdravi!

DARJA LAVTIŽAR BEBLER, Ljubljana

Odgovor na zahtevo!

V časopisu Nova doba je bilo dne 5. avgusta 1992 objavljeno pismo Jožefa in Marjete Kavaš iz Lourenca na Pohorju, pod naslovom 'Zahteva'.

Dolgo sva z ženo premišljevala, ali naj na globokoumne kolozarije, ki jih Kavaš obelodanja v časopisu, sploh odgovoriva. Najprej naju je presenetilo dejstvo, da tako ugleden časopis objavlja pisma, ki nastajajo v bolni psihi človeka, kot je Kavaš. Po temeljitih premisleku in po posvetovanju z odvetnikom sva se vendarle odločila, da na pismo odgovoriva. Razlogov za takšno odločitev je seveda več, vendar vseh ne nameravamo naštevati.

Navedbe o posojenih markah, tatvinah in dolgovi, so bile že predmet razprav na sodišču. Žal je Kavaš, kljub dobremu zagonovniku, ki ga je zastopal (odvetnik g. Majcen), tožbo zgubil, plačati bi nama moral tudi sodne stroške, kar do danes še ni storil. Nenazadnje Kavaš v članku tudi navaja, da ga je odslovil celo njegov advokat.

Sicer pa Kavaš tudi v sestavku opisuje, v njemu lastnem žargonu, stvari in dogodke, to je v žaljivem in poniževalnem tonu. Iz sestavka nisva mogla zanesljivo razbrati in razumeti, kaj je Kavaš hotel povedati slovenski javnosti. Resnica je namreč ta, da sva z ženo zanj marsikaj naredila. Pomagala sva mu pri pridobitvi dovoljenja za novo gradnjo. V Breznu mu je žena dejansko prikrbela začasno stanovanje. Za začetek gradnje sva mu dala uso orodje in material, prikrbela sva mu nadzornega, uredila izkop, dala material za temelje in klet itd. Posamezni Lourenčani, ki so takrat pomagali pri gradnji njegove hiše vedo, da je novostari cement in ostali gradbeni material bil pripeljan od najine novogradnje. Vse to sva mu dala midva. Plačila za to seveda nisva dobila. Za ta material sedaj tudi javno zahteva račune. Ko jih bo poravnal, jih bo tudi dobil. Takoj, ko je bila njegova hiša pod streho in ko sva še naprosila prijatelja, da konča notranja dela, je naju odslovil in obdolžil, da sva ga izkoristila, okradla in ogoljufala. Tatvine in goljufije so kazniva dejanja, te so bile tudi predmet razprav na sodišču. Ker pa je tožbo izgubil, je pričel pisati na razne naslove, v pi-

smih pa je naju obrekoval, obdolževal in blatil, za kar sva tudi vložila tožbo. Podobno je opravil tudi s prijateljem, ki mu je opravil notranja dela v hiši. Plačal mu ni, pošiljal pa mu je pisma s podobno vsebino.

Skratka so vse ostale navedbe v sestavku plod bolne domišljije. Način pisanja je značilen za Kavaša, tako okrog tajne policije kot okrog 13 let starega pralnega stroja in podobno. S takimi veleumnimi bedarjami tudi ne misli posebej polemizirati.

Dodala bi samo še to, da je v svobodni Sloveniji demokracija, kot navaja v članku Kavaš. Ko smo branili Slovenijo, je bil on namreč na varnem v Nemčiji. Navsezadnje pa Kavaš še naprej zatrjuje, da je kljub demokraciji v Sloveniji sodišče še vedno pristransko, da tajna policija vpliva na sodišča in razsodbe, ter da sva ga celo nagovarjala za pristop k tajni policiji. Tajna policija, v kolikor bi taka organizacija obstajala, si nedvomno želi prav takih sodelavcev, kot je Kavaš.

Sicer pa nima več pomena razlagati sestavka, ki ga je napisala oseba, ki boluje za preganjavico. Sestavka tako nihče ni popolnoma razumel, celo znanec, ki je po stroki psihoterapevt in je sestavek prebral, ga ni znal razvozlati. Namen pisanja je vsekakor bil, da nama škoduje z javno besedo in s tem poteši svojo bolno psiho.

Škoda je le, da časopis, ki se ima za uglednega, objavlja taka skrapulca, saj si s tem nikakor ne bo povečal naklade.

Kavaš pa bo moral vsekakor navedbe v članku ponovno dokazati na sodišču.

ŠTEFAN, JOŽICA BREZOČNIK, Lovrenc na Pohorju

Odrpito pismo slovenski vladi!

Osupli in razočarani smo nad delom vseh državnih organov, ki ne morejo ali pa nočejo rešiti problema Razkrižja.

Vsi državni organi ste bili izvoljeni od svojega naroda za to, da zastopate naše interese, naše pravice v lastni državi. Razkrižje je slovensko, tamkajšnji prebivalci so Slovenci in nihče jim nima pravice krasti slovenskega jezika. Zahtevamo, da se dobesedno držite vaše zaprisege, ki ste jo dali slovenskemu narodu in pričakujemo vaše odločno ukrepanje. Nihče, prav nihče ne spoštuje človeka, ki ne zastopa svojih stališč, ki se ne bori za svojo lastno državo. Prav tako pa nobena država ne spoštuje države, ki vodi nekakšno klečeplazno politiko.

RZS je že večkrat protestirala proti brezumnemu popuščanju napram drugim državam. V odnosu do Hrvaške, ki vodi do Slovenije in njene lastnine prav nesramno politiko, pa še enkrat in ne sme izsiljevati na nobenem področju.

Razkrižje ni edini primer hrvaškega pritiska na Slovenijo in sorazmerno z vašim popuščanjem se bo število primerov le še stopnjevalo.

S spoštovanjem

za RZS ŠTORMAN ADOLF, Velenje

Gospa Evropa!

Spoštovana gospa Evropa, varuhinja demokracije, pravne in socialne države, civilne družbe, človekovih svoboščin in pravic, razsodnica dobrega in slabega, mati ali mačeha - kakor za koga. Upam, da se zavedaš, da je ujetega delavca tožba pri nas nekoliko drugačna, kot ti to pripovedujejo ob svojih nastopih na mednarodni sceni naši premeteni strankarski prvaki, politiki in diplomati, ko ti poročajo o dosežkih naše mlade demokracije, o pridobitvah sodobne družbe, ki so gotovo pogonale korenine tudi pri nas. Splošno zanikane tega 'ne pije vode', saj so ponekod korenine že prej pognale cvetove, pa so pozebe s te ali one strani opravile svoj naročen posel ter terjale svoj davek.

Storjena bi bila namreč velika krivica tem spretnim zidarjem demokratičnih tokov in preveč bi šlo na roko minerjem demokracije po njihovi meri, če bi zanikali temelje teh demokratičnih pridobitev, svoboščin in pravic tudi pri nas.

'Vodo pa pijejo' senčne strani na sončni strani naše demokracije in socialno pravične države. Te sence so izgubljene oziroma pridobljene delavske pravice. O teh pravicah dela in znanja bi morali biti v zadregi naši premeteni politiki in diplomati, ko pred teboj slikajo podobo o teh svetinjah pri nas, gospa Evropa.

Vem, da te pravice niso visoko doneče in ne gredo rade v ušesa, zato se nanje preveč rado pozablja. Očitno so preveč usakdanje in same po sebi umevne. V pravih demokratičnih družbah tudi ne štrlijo ven,

zato so pač manj opazne.

Pri nas pa je drugače, gospa Evropa. Gre za naslednje sence demokracije in gotovo bi te zanimalo, kakšna bi bila izpoved delavstva o naslednjih pravicah: dostojni plači - pravičnem plačilu, pravni in socialni varnosti zaposlenih in brezposelnih, soodločanju delavstva, socialnem partnerstvu, spoštovanju kolektivnih pogodb, delovno - pravni in socialni zakonodaji, varnem delovnem mestu... O vsem tem na enem mestu sploh ni možno pisati, saj bilo preveč. Ker, če bi na primer začel samo s plačo delavca, bi bila to resnično dolga zgodba: od tega, da delavec prejme plačo prepozno - tudi po mesec in več dni, da jo ponekod dobi del v bonih in del v naturi, da o višini plače in o zajamčeni plači ne govorim... In če predčasno končam s prehrano med delom, prevozom na delo, zaščiti in varnosti delovnega mesta in regresu za letni dopust kot čisti socialni kategoriji, je zgodba že do tod klavrna.

Delovno - pravna zakonodaja nič kaj ne diši po evropski, bi lahko bilo nadaljevanje te zgodbe. Konec pa morda ta, da neka potrebuje socialni pakt zaradi mednarodne javnosti in kot fasado demokracije, drugi pa zato, da bi se s socialnim paktom srečali socialni partnerji in odločili o ključnih problemih razvoja, ob hkratnih zagotovilih za socialno varnost zaposlenih. Res je, da smo v Deklaraciji ob neodvisnosti kar tekmovali, kdo bo zapisal več lepih besed, katerih uresničenje že dalj časa obljublamo (da ne zapišem še kaj več), še več pa jih bodo obljubljali v času cenene volilne demagogije. Na drugi strani pa premeteni strankarski prvaki in drugi oblastniki niso v stanju sestiti skupaj za mizo pod lipo, strniti glav in pameti ter pred volilce oziroma delavce priti z vizijo in filozofijo razvoja države Slovenije, tako da bi se volilci, še posebno delavci, lažje odločali na volitvah, komu prisoditi glas za vizijo po delavčevi meri.

Zato vas naj, gospa Evropa, ne presenetiti, če vas bodo nekega dne ti premeteni politiki povprašali, katere panoge naj razvijamo v naši mladi državi. Vi pa jim ne očitajte, zakaj je toliko našega kapitala (deviz) v tujih bankah oziroma na tujih računih. Lahko pa jim - ker so se v tem že doslej izkazali, svetujete, naj pri nas še naprej razvijamo predussem to panogo.

Nikar se tudi ne čudite, če se naši politiki v tujini obkladajo in polivajo z gnojnico: pokazali so se takšne, kakršni so doma. Premalo je, če si srce želi v Evropo, storiti je treba nekaj še z glavo in lepim vedenjem.

Skratka: brez nuje se tudi Evropa ne obuje, sicer pa, gospa Evropa, tudi vi ste z vsemi sortami žavb namazani.

RAJKO LESJAK, Sekretar S ZSSS

Za obrambo volitev in demokracije zdaj

Ali je bil tudi telefonski klic, da je na predvolilnem shodu SDP v semiškem hotelu Smuk podtaknjena bomba, dejanje brez političnega ozadja? Ali je bil tudi ta telefonski klic le prazna grožnja, ki se je ne bo nihče lotil uresničiti?

Treba pa se je uprašati še nekaj drugega: ali se bo nadaljevalo agresivno in militantno blatenje naše socialdemokratske stranke in njenih najvidnejših prevornikov? Tam, kjer nekateri grade svoje politične kariere na krvavih besedah, se bo gotovo našel kdo, ki bo njegove besede hotel spremeniti v dejanja. Se bodo povzročitelji zla političnega nasilja potem skesali in spovedali?

Ne potrebujemo izrazov sožalja jutri, ko bo že počilo, potrebujemo obrambo volitev in demokracije zdaj. Po eksploziji točiti solze bo prepozno.

Sklepi 8. seje predsedstva SDP Slovenije z dne 16.9.1992 Nasilje v politiki

1. Na usako nasilje v politiki bomo v SDP Slovenije odgovorili s krepitvijo sodelovanja med strankami ustanega loka.

2. Na usako zlorabo represivnih aparatov države bomo v SDP Slovenije odgovorili s pobudo za okrepljeni in javni nadzor teh aparatov in njihovih vodstev.

3. Predsedstvo SDP Slovenije predlaga poslanskemu klubu, da v Skupščini Republike Slovenije: a/ sproži zahtevo za parlamentarni nadzor nad VOS v TO Republike Slovenije v obliki parlamentarne skupine; b/ posreduje pobudo, da se pripravi poročilo o stanju na področju kriminalitete in nasilnih dejanj za obravnavo v parlamentu.

PRESEDSTVO SDP SLOVENIJE

Izjava o nastopu SDU na volitvah

V Socialdemokratski uniji Slovenije smo pozorno analizirali in ocenili možnosti in pogoje za nastop stranke na volitvah in se z večino glasov glavnega odbora odločili za naslednje:

1. SDU bo nastopila na naslednjih volitvah s svojim imenom, programom in svojimi kandidati:

2. Glavni odbor pooblašča vodstvo stranke, da se dogovori za nastop na združeni listi strank levosredinske usmeritve (Delavska stranka, Demokratična stranka upokoencev in Socialno demokratska prenova).

Vzroki za našo odločitev so naslednji:

a) SDU je bila ustanovljena v decembru 1990 na osnovi ocene, da je potrebno pri nas trdneje konstituirati in okrepiti prostor socialdemokracije, ki po našem mnenju zagotavlja Sloveniji optimalen družbeni razvoj v moderno, odprto evropsko državo. Delovanje SDU je bilo zato od vsega začetka usmerjeno v tesno sodelovanje s sorodnimi strankami, v katerih programih je bila dobro prepoznavna socialdemokratska nota. Vselej smo uspešno sodelovali z Delavsko stranko, Stranko krščanskih socialistov, Socialistično stranko, Stranko demokratične prenove, Demokratično stranko upokoencev, kot dobro pa ocenjujemo tudi sodelovanje s Socialdemokratsko stranko Slovenije, s katero je bilo stikov manj. Oblikovanje združenega levosredinskega političnega prostora oz. združene slovenske socialdemokracije je tudi danes naša usmeritev, zaradi česar ustopamo na volitve v okviru združene liste, ki je dosedaj prva delujoča zveza levosredinskih strank, ki pa hkrati pušča posameznim strankam njihovo subjektiviteto.

b) SDU bo storila vse za uspešen nastop združene liste in za uspešen nastop svojih kandidatov na volitvah. Zavedamo se tudi, da se napaka, ki so jo levosredinske stranke naredile na volitvah 1990, ne bi smela ponoviti. V tem smislu pričakujemo, da bo še katera od sorodnih strank pristopila k združeni listi.

c) SDU se bo pa šele po volitvah odločila, kakšna bo njena nadaljnja usmeritev in tudi o tem, ali se bo združila v skupno stranko s strankami iz združene liste. Odločitev bo temeljila na samostojni oceni strankinih organov.

RASTKO MOČNIK, predsednik SDU

Onesnažena Sava

Izražujoč zadovoljstvo, da se prizadevanja pri gradnji verige HE na spodnji Savi nadaljujejo, da spet tečejo dela na HE Vrhovo, opozarjamo na nerešen problem. Sava je še vedno onesnažena čez mero.

Pričakujemo, da HE Vrhovo ne bo dobila uporabnega dovoljenja, dokler Sava ne bo primerno očiščena, v skladu s postavljenimi pogoji pred gradnjo. Ne pristajamo na izsiljevanje, češ da bo prišlo do velike škode, če HE ne bo delala. Gospodarska škoda bo neprimerno večja, če se bo za je-zom akumulirala preveč onesnažena voda.

Pričakujemo, da bo tokratno ukrepanje primerno pravni državi in ne bo ne na občinski ne na republiški ravni izdano uporabno dovoljenje, če Sava s pritoki ne bo poprej ustrezno očiščena. Vse preveč je namreč primerov, ko smo nekaj zgradili, pri tem pa grobo zanemarili okolje. Drastičen primer je JE Krško, zgrajena brez trajnega skladišča za NSRAO, tak primer je UKC v Ljubljani, ki, čeprav je vrhunska medicinska ustanova, nima ustreznega rešenega problema zdravstvenih odpadkov, tak primer so številne tovarne...

V primeru, da bo slovenska javnost postavljen pred dejstvo, da bo HE zgrajena, Sava pa premalo očiščena, zahtevamo ugotavljanje odgovornosti za neopravljeno delo. V vsakem primeru pa bomo kot zainteresirana stranka po zakoniti poti zahtevali razveljavitev morebitnega izdanega uporabnega dovoljenja. V pričakovanju, da v današnji Sloveniji delo po starem ni več mogoče, pričakujemo ustrezno zakonito ukrepanje.

IZVRŠNI ODBOR SLOVENSKEGA
EKOLOŠKEGA GIBANJA

STOPITE BLIŽE, SLOVENSKI VOJAKI

PREVERITE SAMI SEBE

ALI ZNATE
OPROŠČATI

1. V kolikšni meri je vaše razpoloženje odvisno od vremena?

- A) Sploh ni 0
B) Deloma 2
C) Zelo močno 4

2. Zamislite si dve podobi. Na eni je plesna dvorana z objetim parom veselga razpoloženja in na drugi mati z otrokom, ki hrani žirafa v živalskem vrtu. Katera situacija je po vašem mnenju bolj uravnotežena?

- A) Ples 4
B) Žirafa 2

3. Še enkrat razmislite, kje, ali v plesni dvorani ali v živalskem vrtu, se lahko prej dogodi kaj neprijetnega?

- A) Ples 2
B) Žirafa 4

4. Natakar se nemarno obnaša. Mu boste kljub temu dali napitnino?

- A) Verjetno 0
B) Morebiti 2
C) Nikakor 4

5. Na katerem področju ste najbolj obzirni?

- A) Med vožnjo 4
B) V odnosih s sosedi 2
C) Na obisku pri prijateljih 0

6. Ali za vsakogar z lahkoto izberete primerno darilo?

- A) Z lahkoto 4
B) Zvečine 2
C) Težko 0

7. Sredi noči zazvoni telefon in tisti, ki je poklical, se opraviči, ker je zavrzel napačno številko. Kako boste reagirali?

- A) Dobrodušno 4
B) Jezno 2
C) Ne vem 0

8. Kaj menite o solzah, s katerimi si lajšate bolečino?

- A) To je nekaj normalnega 0
B) Pred drugimi je precej mučno 2
C) Silno mi je neprijetno 4

9. Kakšna glasba vas po napornem dnevu najhitreje sprosti?

- A) Klasična 4
B) Zabavna 0
C) Rock 2

Od 0 do 12 točk

Vedno ste pripravljeni odpustiti. Žalitve nemudoma pozabite in za vas so mačji kašeli. Ne marate kuhati jeze in težite k temu, da bi neprijetne spore zgladili. Le zelo redko, kadar ste močno prizadeti, ste užaljeni, a hitro vas mine.

Od 14 do 26 točk

Kar najhitreje želite razjasniti spore in stvari razložiti. Namesto da bi bili užaljeni, se hočete s človekom pogovoriti. Ste kompromisna oseba, ki meni, da je škodljivo v sebi pestovati užaljenost in čakati na priložnost, da udarec vrnete. Včasih pa po zelo hudih kregarijah ne morete tako hitro oprostiti.

Več kot 28 točk

Ne poznate odpustitve. V odnosih z drugimi ste strpni in pripravljeni poslušati tuje mnenje, če pa vas kdo užali, to nosite v sebi in se vsakič, ko govorite s tistim človekom, spomnite na njegovo dejanje. To mu tudi daste vedeti. Bolje bi bilo, če bi svojo ranljivost pokazali takoj in stvar razčistili, kot pa da vas želja po maščevanju ne-nehno obremenjuje.

Dvojčka 21. 5. - 21. 6.

Prepusite se občutkom, z njimi boste dosegli veliko več kot s še tako prepričljivo besedo. V poklicu boste deležni razumevanja za svoje želje, sklenili boste tudi zanimivo in koristno poznanstvo. Srečne številke 8, 11, 22, 32, 40, 41.

Rak 22. 6. - 22. 7.

V središču pozornosti bo vaše zasebno življenje. Pred vami je nekaj zanimivih srečanj, vendar zaradi tega ne zanemarite svojih poklicnih nalog. Imate veliko energije, ki bi jo kazalo dobro izrabiti. Srečne številke 1, 3, 11, 12, 29, 30.

Lev 23. 7. - 23. 8.

Ker ste zelo družabni, se boste spustili v temperamentne razprave, ki pa vam ne bodo prinesle kakšnih koristi. Bodite previdni in ne poveste preveč, da nasprotniki tega ne bi izrabili vam v škodo. Srečne številke 7, 8, 13, 19, 22, 40.

Devica 24. 8. - 23. 9.

V ospredju bodo finančna vprašanja in zdravstvene težave, ki jih boste premostili le, če boste upoštevali nasvete. Ne razkazujte svojih slabosti, kajti med prijateljicami vam jih nekaj želi slabo. Srečne številke 4, 12, 15, 27, 29, 36.

Strelec 23. 11. - 21. 12.

Če boste dovolj hitri in ekspeditivni, boste v poklicu naredili lep korak dalje. Tudi niso izključene finančne koristi. V ljubezni pa ne hitite preveč, ker boste sicer zapravili še zadnjo priložnost. Srečne številke 2, 5, 9, 10, 20, 39.

Kozorog 22. 12. - 20. 1.

Vaši dosedanja dosežki bodo deležni občudovanja. Izrabite priložnost, da bi se povzpeli višje, pri svojih šefih boste naleteli na razumevanje. Pazite na denar in ne pretirajte v športu. Srečne številke 7, 13, 18, 22, 27, 37.

Vodnar 21. 1. - 19. 2.

Ne pustite se ovirati na poti do svojega cilja. S šarmom in toleranco boste prepričali svoje nasprotnike, da niste kakšna muha enodnevnica. Denarja, ki ga pričakujete, še ne bo, bo pa zanimiva sobota. Srečne številke 1, 9, 10, 16, 19, 20.

Ribi 20. 2. - 20. 3.

Imate smisel za pogovor o kakršnikoli temi, ki se nanaša na človeško dušo, vendar se pri tem ne spustite speljati na led, ampak prisluhnite le lastnemu glasu. Pazite, da se ne boste prehladili, bodo zapleti. Srečne številke 10, 12, 22, 27, 33, 45.

HOROSKOP

Oven 21. 3. - 20. 4.

Zmorete veliko in imate določeno predstavo o sebi, vprašajte pa tudi druge, kako pravzaprav učinkujete. Od tega lahko imate koristi in se še česa naučite. Tudi v ljubezni vas čakajo lepa presenečenja. Srečne številke 5, 6, 11, 22, 31, 42.

Bik 21. 4. - 20. 5.

Ko gre za poklicne dogovore, bodite kljub dobrim znamenjem zelo realistični in kritični, sicer boste razočarani. V zasebnem življenju bo šlo vse kot predvidevate, nekoliko pazite le na denarnico. Srečne številke 12, 15, 19, 27, 36, 42.

Tehtnica 24. 9. - 23. 10.

Vaša aktivnost je na višku in ni izključena kakšna napačna odločitev. Na šepetanje od strani se ne odzovite. Možno je novo prijateljstvo, ki bo pomenilo več, kot si mislite. Pazite zlasti na prehrano. Srečne številke 3, 7, 11, 23, 35, 42.

Škorpion 24. 10. - 22. 11.

Prisluhnite svojemu notranjemu glasu, tako boste spoznali, kaj je v resnici pomembno za vas. Potem odprite oči in dobro pogledajte okrog sebe - videli boste, da imate kar nekaj ljudi, ki vam hočejo dobro. Srečne številke 6, 11, 16, 27, 33, 28.

BESEDE UMETNIKA

RABIN- DRANATH TAGORE

"Gora pa je videl podoba šibkosti svoje domovine golo in brez sramu v toposti vaškega življenja, kjer sunki od zunaj niso tako hitro delovali. Nikjer ni videl niti sledu vere, ki daje vsem moč, življenje in srečo z uslužno pomočjo, ljubeznijo in sočutjem, samospoštovanjem in spoštovanjem človečnosti. Tradicija, ki je delila ljudi na razrede in razrede med seboj, ki je celo pregnala samo ljubezen, ni hotela ničesar vedeti o sadovih človeškega mišljenja in raziskovanja in bi mu bila le rada ob vsakem koraku postavljala na pot ovire. Gora je povsod v teh vaseh tako jasno videl grozovite in hude posledice slepega hlapčevstva, spoznal je, kako je nasprotno vsemu delu, modrosti, zdravju in vsem veriskim načelom človeštva, da se ni mogel več varati s slepilnim videzom, ki si ga je sam ustvaril.

Če je Gora prej v izobraženi družbi pisal, diskutiral in predaval, je to delal zato, da bi vplival na druge, in v mesečini njegovih čustev se je to, kar je bila v resnici nekoristna ruševina, prikazovalo kot očarljiva podoba. Ko je del prebivalstva nasprotoval svoji domovini in videl v njej samo najslabše, je Gora noč in dal poskušal, gnan od vroče domovinske ljubezni, da bi z bleščečim plaščem čustev zakril vse to in obrnil svojo domovino pred žaljivimi hladnimi pogledi.

Ko pa je zdaj prihajal iz vasi, kjer ni imel poslušalcev in mu ni bilo treba ničesar dokazovati, kjer ni mogel uporabiti svoje prirojene bojevitosti, s katero je ponavadi potolkel zaničevalce v prah, mu ni bilo več mogoče gledati resnice skozi kakršnokoli tančico. Prav njegova vroča ljubezen mu je izostrila pogled za resnico." (Gora)

KNJIGA KOT PREDMET TRGA

Na letošnjem knjižnem sejmu v Frankfurtu je razstavljalo preko 8200 založb, ki so ponudile okoli sto tisoč novitet. Uspešno so nastopile tudi slovenske založbe in grafična podjetja. Zanimanje za sejem je bilo veliko, kar je potrdilo približno tristo petdeset tisoč obiskovalcev, ki jih je pritegnila najnovejša knjižna ponudba.

Na sejmu je bil opazen porast sodelovanja založnikov in tiskarjev iz vzhodne Evrope. Vrhunec prireditve je bila nedvomno podelitev nagrade za mir, ki jo je tokrat prejel izraelski pisatelj Amos Oz

kot dober pripovednik, pa tudi član izraelskega mirovnega gibanja Peace Now, uperjenega proti nasilju in fanatizmu.

Precejšnjo pozornost je vzbudil tudi tako imenovani slovenski dan. Posebnega sprejema se je udeležilo približno stopetdeset obiskovalcev, med njimi štirideset domačih in tujih novinarjev. Naši založniki in tiskarji so slovensko knjigo dostojno predstavili. Mnogim obiskovalcem je vzbudila zanimanje faksimilirana izdaja Valvasorjevih grbov, ki jo je pripravila Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

Faksimilirana izdaja Valvasorjevih grbov

OSREDNJA KNJIŽNICA CELJE: OB 45-LETNICI SMRTI ALBERTA SIRKA

RAZSTAVA KOT OPOMIN

Za nekaj dni so v Osrednji knjižnici v Celju postavili na ogled razstavo razpoložljivih ekspanstov Alberta Sirka. Pokazali so izbor iz slikarjeve zapuščine, ki jo celjska knjižnica hrani že več kot dvajset let. Hoteli so opozoriti na 45. obletnico slikarjeve smrti, ob kateri si bilo vredno pripraviti retrospektivo, ki bi zmogla prikazati slikarjevo pravo vrednost.

Sirk je bil raznovrstna slikarska osebnost, ukvarjal se je z najrazličnejšimi slikarskimi tehnikami, od oljnega slikarstva, akvarela in pastela do grafike in risbe. Danes ga prištevamo med najboljše slovenske krajinarje.

Razstava v celjski knjižnici ga je prikazala nekoliko po svoje. Predstavili so njegovo obsežno ilustratorsko delo. V svoji začetni tržaški dobi jih je objavljaval v revijah Njiva, Naš rod in Naš glas in že tedaj kažejo izrednega risarja. Sirk je risal s peresom in včasih uporabil tudi akvarel. Zavrzel je strogo personifikacijo oseb in želel samo z risbo ustvariti potrebno

atmosfero. Pri srcu mu je bila mladinska ilustracija in v Seliškarjevi Bratovščini Sinjega galeba se je zelo vživel v svet pustolovske otroške domišljije. Njegova zadnja ilustracija je Seliškarjeva Povest partizanske zvestobe.

Kot karikaturista ga spoznamo že v nekaj zgodnjih portretnih karikaturah, piše v priložnostni zloženki Tatjana Kač, predvsem pa kot sodelavca mariborskega Totega lista, ki so ga leta 1941 izdajali v Kapucinskem samostanu zaprti Slovenci pred izselitvijo v Srbijo.

Z razstavo so se v knjižnici za nekaj dni spomnili umetnika, ki je tesno povezan s celjsko li-

kovno tvornostjo, pravzaprav je ena njenih osrednjih osebnosti in nedvomno drži, da bi bilo po-

trebno njegov opus strokovno ovrednotiti in zaočkroženo predstaviti likovni javnosti.

CESTA KOT RAZSTAVNI PROSTOR UMETNOSTI PLAKATI V LJUBLJANI

Akcijo, zamišljeno kot projekt plakatiranja v različnih mestih, bodo oktobra skušali izpeljati tudi v Ljubljani in sicer kot prispevek k tradicionalni graški kulturni manifestaciji Štajerska jesen 92. V Gradcu, Pragi in Ljubljani naj bi postala cesta vsaj za en mesec specifičen prostor umetnosti.

Nad akcijo v Ljubljani bedi kustosinja Lilijana

Stepančič, ki pripravlja razstavo na prostem. Na sedmih prostorih si bomo lahko ogledali plakate Christopherja Woola, Martina Kippenbergerja, Felixa Gonzalesa Torresa, Matte Wagnesta ter feministične skupine Pierce Pussy.

Umetniki so izdelali plakate, ki naj bi prekrivali mesta, na katerih se običajno pojavljajo najrazličnejše komercialne re-

klame. Za Ljubljano pomeni akcija izjemen kulturni prispevek, saj bodo prvič predstavili dela velikih imen umetnosti, njihova sporočilnost zaznamuje duh devetdesetih let. Banalnost naj bi spreobrnil v umetniško kreacijo, v tem smislu nam ponujajo prav posebno priložnost spoznati veliko izrazno moč posameznih umetnikov.

NOVA FILMSKA KOPRODUKCIJA

ANŽLOVARJEV > PICKPOCKET <

Američani in Slovenci pripravljajo skupen filmski izdelek. Videli bomo, kaj bosta ustvarila ameriški scenarist Fred Weintraub in Vinci Anžlovar, slednji se je prav dobro izkazal z babico, ki je potovala na jug. Vlogo ciganskega kralja v filmu Pickpocket bo oživel Boris Cavazza.

Filmski scenarij teče v udarnem ritmu. Američani, čeprav v Sloveniji še niso odprli ambasade, se zapletejo v trgovino z orožjem.

Eden izmed njihovih agentov, pošteni seveda, se znajde v smrtni nevarnosti in se skuša rešiti s pomočjo lepe ciganke Katarine in njenega očeta, ciganskega kralja. Za vlogo fatalne Katarine so izbrali dvajsetletno Claire Forlani.

Boris Cavazza v vlogi ciganskega kralja

Weintraub, ki ima za seboj že okoli trideset filmov, je znan po posluhu za igralske talente in Claire

naj bi se po njegovem mnenju obetala lepa igralska prihodnost. V vlogi njene partnerje, ameri-

škega agenta, bo nastopil štiridesetletni igralec mladostnega videza Jim Metzler.

VULKANIZACIJA
in
AVTOPRALNICA

nudi storitve z najbolj sodobnimi stroji

**Rosando
PREVOLNIK**

Teharje,
tel.: (063) 32-900

DVA TEDNA PO LITVI, PRVOOSVOBOJENI DRŽAVI NEKDAJ MOGOČNE SOVJETSKE ZVEZE

NESLIŠNI VZDIHLJAJI RUSKEGA BALTIKA

Skozi polja užitka

Dejstvo, da sem se zjutraj zbudil v Bergmanovem filmu in se mi je že naslednji trenutek začel odvijati moj lastni film, ki je v meni že dolgo čakal na scenografa, je le še olepšalo pokrajino in moje prvo srečanje z drugače tako pustim "post komunizmom". Pustim zato, ker je prepotrebno domišljivo vase vsrkal sistem in jo prežvečeno, z čisto drugimi cilji zaprl v varieteje. Ljudje, že tako sami, so ostali tudi brez domišljije, razen kadar se je bilo treba pijan bohotiti z brezvrednim papirjem pred ženskami, ki so se dale plačati s tem istim ordenom neumnosti. Pokrajine pa se ne da prebarvati na sivo in čutiti je, da Li-

tvanci nosijo te barve v sebi, sivost je le dovtip iz preteklosti.

Litva center Evrope

Slovinci, ki zase sicer dobro vemo, da je center Evrope Slovenija, lahko na poti do Litve doživimo vsaj nekaj desetletni premik v preteklost in seveda stoletni premik v prihodnost, če štejemo tudi Avstrijo, kar je lahko zelo poučno. Najprej Avstrija kot Evropa, kakršno poznamo le s televizije, nato Češka, ki nas po svoje že prehiteva po desni strani, nato Poljska, kjer so še vedno aktualni muslimansko - katoliški nakupi s plastičnimi vrečkami in nato Litva, mlada, počasna in polna upov.

V eni izmed sicer redkih monografij svobodne Litve, je v uvodniku Litva predstavljena kot geografski center Evrope, kar je seveda nam, ki nam je center Evrope tam, kjer tiskajo nemško marko, malo smešno, njim, ki jih lahko nemška marka poje v enem samem grizljaju, pa je lahko to že eksistenčnega pomena.

Kakor smo pri nas samo zijali praznih ust, ko je od dobre socialistične plače dveh tisoč mark le še demokratičnih tristo, so se tudi Litvanci naužili demokracije za štirideset mark mesečno. Seveda govorimo o dobrih plačah.

Videorekorder kot mercedes

Verjeli ali ne, v center Evrope vodi z južne poljske strani, kjer je dobrih stodeset kilometrov meje, ena sama cesta. Na kateri pa še ni prehoda in je treba zaviti dol s ceste, močno desno v tisti jarek, kjer je nekdo izgubil malo asfalta in upati, da je bilo za en dan do-

volj. Dan pa je lahko dolg in in vzemite si čas in resnično poiščite Litvo, lažje je, kot najti iglo v platu sena. In ne čudite se, če bodo na koncu, ko boste prišli na tisto grozno mejo, ljudje prijazni. Čeprav bodo v uniformi.

Uniform je v Litvi zaenkrat resnično dosti, pisarnih, Rusi pač niso tako pohlevni kot jugoarmada, Litvo bodo zapustili malo pozneje. Po Litvi že kroži anekdota o tem, kako bi naj pred kratkim v prvi rundi ruska armada izselila kar štirideset vojakov, to je že nekaj promilov. In politike, ki jo Litvanci jemljejo vedno bolj resno, kar je moč opaziti tudi iz precejšnjega števila časopisov, ki so resda ponavadi prva, zadnja stran in dve strani priloge, hvala bogu, pa le niso vsi politični.

Kakor se je razvil tudi zasebni sistem lokalnih televizij, ki pravzaprav ni sistem in tudi televizija je stara VHS kamera v na pol prenovljenem bivšem kulturnem domu ruske vojske. Je pa dobra za spuščanje filmov in verjemite, videorekorder je v Litvi mercedes.

Življenje za zastrtimi okni

Ko sem prve dni malodušno primerjal litvansko gledanje televizije z našim, je bilo to zato, ker sem praznih mest zvečer viden tudi pri nas. Šele ko sem ugotovil, da ni v milijonskem mestu, razen bordela, zvečer odprto nič, sem povezal to in dejstvo, da so Litvanci videli Evropo in svet šele pred dvema letoma po televiziji. Prej pa so do njih prišli le oddaljeni odmevi, kakor se je tudi njihov glas izgubil v ruskem gmenju.

Da bi si поблиže ogledal pravo litvansko demokracijo, sem zavil tudi na kongres litvanske demokratične stranke, ki ji predseduje sam predsednik države Landsbergis. Pravo demokracijo sem doživel šele, ko je po uradnem zaključku kongresa starejša ženska ostala brez govorniškega odra in mikrofona, ki so ji ju odnesli izpred nosa. Aplavza ni požela.

Resnično pa sem bil vesel srečanja s profesorjem Albinasom Kentro, čigar kamera je od treh, kolikor jih je snemalo vdor tankov na litvanske ulice 11. januarja 1991, edina preživela in po celonočnem kopiranju odposlala sliko po vsem svetu. Prva kopija je šla v Tokio, iste slike pa smo preko satelitov lahko spremljali tudi pri nas. Dejstvo, da je bilo vse posneto na amatersko VHS tehniko, me čez čas ni več motilo, saj sem ugotovil, da na isto tehniko izdelujejo tudi programe lokalnih televizij. Bolje vrabec v roki kot glob na strehi.

In čeprav je njihova TV tehnika na vprašljivi ravni, je s teatrom in opero čisto drugače. Vrhunski ume-

tniki z vrhunskim repertoarjem in opero v zavidljivem evropskem arhitektonskem slogu, ki se bohota v centru mesta. Da umetnost ni kar tako, dokazuje tudi dejstvo, da je Opera bar eden prijetnejših lokalov v mestu. Lokalov je tudi drugače dovolj, vendar ponudba ni prav raznolika, sicer so si tudi cene dokaj podobne. Zrezek, ki je nam osnovna potreba, bi v najboljših restavracijah plačali okoli štirideset tolarjev, šampanjec, najboljši je moskovski, pa od dvesto do tristo tolarjev steklenico. Tudi drugače so cene do desetkrat nižje od naših, kar daje nakupom poseben čar.

Človek ima občutek, da bi si lahko kupil vse in seveda občutek, da mu bodo na carini vse tudi ocarinili. Litvanski cariniki so pedantni, kar tudi ni čudno, ko se zavemo, da njihovi južni bratje Poljaki dobesedno ropajo litvanske trgovine. Po drugi strani pa so nekatere nam povsem normalne stvari nenormalno drage, na primer topla voda, ki je v Litvi samo v PETEK, SOBOTO in NEDELJO, nato pa spet ponikne za cel teden. Bojlerjev seveda ne poznajo, turisti pa si znajo pomagati na svojstven način in si vodo grejejo po hotelih v ruskih samovarjih za čaj. Razen če kdo odšteje stopetdeset nemških mark za internacionalni hotel. Drugače pa je Litva dežela čistih mest, urejenih ljudi in za začetek evropskega življenja tudi dovolj pogumna mlada država.

In vendar, Vilnius, vелеmesto osemstotisočih prebivalcev, je še vedno prežeto z nekakšno turobno stjo. Ali so res potrebni videorekorderji, barvne televizije in hitri avtomobili, da se ljudje lahko nasmehnejo, pa čeprav sami sebi... Je pač tako, res je in tudi pri nas ni dosti drugače.

LucaS

TRAGEDIJE: ZARADI POLITIKE BI NAJ RAMIZ PAHNIL FAHRUDINA IZ OSMEGA NADSTROPJA STOLPNICE V VELENJU

BOSNA MORI TUDI V SLOVENIJI

»Kaj naj zdaj jaz sirota, ko so mi odpeljali moža, počnem? Prekleta vojna, kje vse mori. Poglejte, bila sta prijatelja, doma iz sosednjih vasi, oba Muslimana in zdaj to. Dopoldne, ko je Fahrudin prišel z možem, se mi je potožil, da ima zaradi te preklete vojne pekel tudi doma, ker ima za ženo Srbkinjo, očeta pa v Bosni in ne ve, kako je z njim.« Ihti Čerima Mustafić v osmem nadstropju v Jenkovi 11, odkoder bi naj padel možev sodelavec Fahrudin Čolić, doma iz Prebolda.

Kozarec za kozarcem, beseda na besedo

Prejšnji terek sta se nekoliko predčasno vrnila z dela 42-letni Ramiz Mustafić – Mujo in njegov dvanajst let mlajši sodelavec Fahrudin Čolić, da bi Muslimana iz Bosne ob kavici izmenjala vesti iz rodne Bosne. Ramiz se je preselil v Velenje že pred mnogimi leti, ko je rudnik zaposloval na desetine njegovih sonarodnjakov. V Velenju je spoznal in se pozneje poročil s Čerimo, ki je bila celo iz iste vasi, Gornje Medidže, vendar jo

je prvič videl šele v Velenju. Pred dobrimi desetimi leti sta dobila stanovanje v Jenkovi 11, v osmem nadstropju. Čerima mu je rodila dva sinova, stara pet in deset let, njuno stanovanje pa je bilo v teh hudih časih odkar divja vojna v Bosni, na stečaj odprto, za vse rojake.

»To je še običaj iz Bosne, da so naša vrata odprta vsakemu gostu, kaj šele rojacom. Takole se srečujemo, kot danes, ko je zaradi te strašne tragedije prišla sestra in prijatelj s sinom,« pripoveduje Čerima, ko sedimo ob kavi.

»Mlajši je nekaj bolan, zato sem pred odhodom možu še naročila, naj mu ne pozabi dati zdravil. Jaz delam v popoldanski izmeni.

Čolića odprej nisem poznala, mož mi je samo rekel, da je tudi on z našega konca. Ko je mož dopoldne šel k sosedu, se mi je Čolić potožil, da ima zaradi te preklete vojne doma v Preboldu težave, rekel je celo pekel, ker ima za ženo Srbkinjo, da imata dva otroke, da je v Bosni ostal oče, ki ga ne more spraviti ven, da bi ga obvaroval najhujšega, ker so zdaj Srbi navalili prav na tisto območje...«

Ga je pahnil ali je padel

Medtem ko je sin spal v sosednji sobi in je Čerima odšla na delo sta možaka nadaljevala s kavo in kozarčkom. Očitno se Fahrudinu ni preveč mudilo domov v Prebold, saj je do tragedije prišlo šele v mraku, nekaj minut po osemnajsti uri.

Po doslej zbranih podatkih in izpovedih sosedov bi se naj malo pred usodnimi trenutki iz Mustafićevega stanovanja slišala prepir in prerivanje. Okrog osemnajste ure je Ramiz, ves zadihan priteknel nadstropje višje k Savku Kavgiću in ga prosil za pomoč, ker ga hoče nekdo ubiti. Pohitela sta v Mustafićevo stanovanje, ki pa je bilo – prazno. Ko sta prišla nazaj v Kavgićevo stanovanje, ju je Kavgićeva prijateljica opozorila na gručo ljudi, ki se zbira pred blokom. Potem sta na tleh zagledala ležečega moškega.

»Ob sedmih me je poslovodkinja poklicala in rekla, naj grem takoj domov, ker se je doma zgodilo nekaj hudega. Najprej sem pomislila na bolnega otroka. Ko sem stopila skozi vrata, sem zagledala policiste in moža, ki je sedel na zofi v dnevni sobi. Meni so veleli, naj grem v sobo k otroku in pozneje, da naj možu pripravim obleko, nato so ga odpeljali. Potem so mi sosedje rekli, da sumijo, da je on pahnil Čolića z balkona. Uboga jaz nesrečnica, kako bom brez moža, brez glave družine. Prekleta vojna...«

Kaj se je dogajalo v osmem nadstropju v Jenkovi 11 v Velenju ve samo Ramiz. Policija ga je ovadila javnemu tožilstvu s sumom, da je on med prerivanjem pahnil Fahrudina z balkona. Ponesrečenca so sicer hitro prepeljali v celjsko bolnišnico, vendar mu ni bilo več pomoči. V Preboldu je zapustil dva otroke in ženo.

Tekst in slike: LucaS

V CELJU OBDOJENA OBALI IN ZRILIĆ ZA ROPE IN UMORA NA BENCINSKIH ČRPALKAH

MORILCU POL KAZNI

Veliki senat sodišča v Celju je izrekel sodbe 23-letnemu Adamu Obaliju iz Velenja in 26-letnemu Robertu Zriliću iz Kamnika za kazniva dejanja, ki sta jih zagrešila od 11. do 19. junija lani, ko sta ropala po bencinskih črpalkah. Obali je bil obsojen na dvajset let, Zrilić pa na osem let in osem mesecev, čaka pa ju še sodba za kriminal, ki sta ga spočela med ropi.

Ker naša zakonodaja odmerja najvišjo kazen dvajset let, jo je Obali poceni odnesel, oziroma s polivično kaznijo, saj so mu sodniki za vsak rop odmerili po pet let, za tri rope torej petnajst let, za več umorov pa dvajset let in nato kazen morali zmanjšati na skupaj dvajset let zapora. Tako, da Obaliju ne bo moč prišteti še kazni, ki bodo sledile, saj je zoper oba tožilstvo že prijavilo obtožnice zaradi velikih tatvin in preprodaje orožja, ki sta jih zagrešila pred ropi.

Oprost, moram te ubiti, da me ne bi izdal

Ropi bencinskih črpalk in uboji delavcev na njih so lani spravili na noge slovensko in hrvaško policijo, predvsem pa javnost, ki je bila presunjena nad krvoločnostjo storilcev, saj je bilo očitno, da

so žrtve storilce prosile za življenje in da so bili izkupički naropane denarja komaj omembe vredni, kaj šele človeškega življenja. Med razpravo je bilo to potrjeno, saj se je Obali eni izmed žrtv celo opravičil, češ, da naj oprost, da ga mora ubiti, sicer bi ga lahko izdal. Po prvotnem »načrtu« bi moral biti Obali maskiran, vendar tega ni storil, raje je nesrečne žrtve ubijal.

V Šentrupetu mladega očeta Igorja Praznikarja, v Rupi na Hrvaškem je streljal v Antona Razborja, k sreči so nesrečneža ob hitri intervenciji rešili smrti. Morali bi videti, kaj si misli možak, ko gleda pred sabo mokronosca, ki vanj brez milosti uperja pištolo... V Trebnjem je pod streli umrl Franc Špičljek...

Oba obtoženca sta imela po dva zagovornika. Obalije-

va mati tudi po sinovem priznanju ni mogla verjeti, da je vse, kar mu je očitala obtožnica, to res storil njen sin iz nesrečnega zakona z Arabcem. Zagovornika sta svojo obrambo dograjevala na sleherni slamici ali razpoki, ki se je med večdnevno razpravo ponudila, Zrilićev je celo skušal večidel krivde pod izgovorom, da je njegov varovanec »lahko vodena osebnost«, prevaliti na Obalija, ta pa naj bi ta grozodejstva počel zaradi motnje, ki bi naj bila posledica bolezni v otroštvu.

Od tatvin do preprodaje orožja

Ob obtožena sta se dodobra spajdašila po prvih velikih tatvinah, s katerimi bi naj pokrila življenjske stroške, ko sta zapustila varne domove in se samostojno odpravila v širni svet. Vendar nista odjadrala daleč, finančne težave sta se odločila reševati s krajo in preprodajo, vse večji hotelski račun pa pokriti z ropom bencinske črpalke. Ko tam ni bilo dovolj de-

narja, sta krenila naprej sama, kajti na začetku so bili trije, vendar se je tretji pravčasno uspel odlepiti od njiju.

23-letni Adem Obali ima srečo, da naša zakonodaja nima najhujše kazni, razsodbe na smrt, ker bi v nasprotnem sodeč po razpletu okoliščin samo najgloblje usmiljenje pomagalo obdržati tega trdega mladeniča pri životarjenju do smrti za zidovi. Vsekakor pa je dosegel žalostno resnico, da je komaj dobro zakoračil v življenje in že segel po najvišji kazi. Zdaj bodo seveda sledile pritožbe, sodni senat pa je uslišal samo eno prošnjo: da oba začneta s prestajanjem kazni ne glede na pravomočnost izrečene sodbe.

Jani Sova

NAŠE CENE SO ŠE POSEBNO UGODNE!

Iz uvoza!

- otroške bunde že od 4.290 SIT naprej
- otroške trenirke od 1.300 SIT naprej
- trenirke za odrasle do 1.700 SIT naprej
- kavbojke od 1.600 SIT naprej

ŽENSKI, MOŠKI IN OTROŠKI PULOVERJI

- perilo in posteljina

Za nakup se priporoča:
TRGOVINA VERE HORVAT,
Žiki 61a, tel.: 70 211

MALI OGLASI

AVTOMOBILI

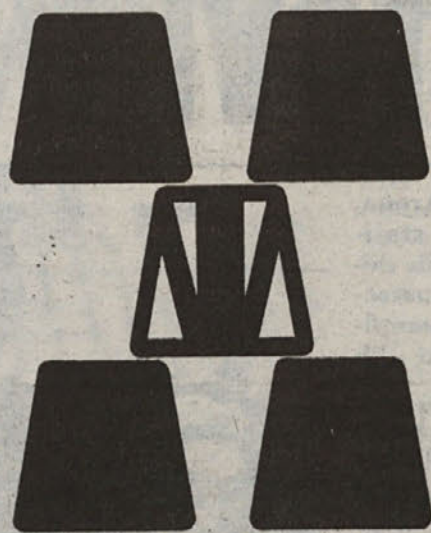
FIAT 850 Special, l. 1976, registriran do 8/93, prodam, cena 1.000 DEM. Tel.: 063/776-872 od 16. ure dalje

Ostalo

IGRE za C64, prodam. Kumar Saša, Gonjače 1 c, 65211 Kojško

AVTORADIO Blaupunkt, dva zvočnika Pioneer 80 W, enoročno mešalno baterijo Schmedel za bide, Iskra el. orodje klip-klap, vse novo, ugodno prodam. Tel.: 063/711-278, dopoldan

V CELJU NAJMEM enosobno stanovanje. Tel.: 063/441-215 ali 441-606, dopoldan

HMEZAD BANKA d.d.

Hmeljarska 3, 63310 Žalec
Telefon: 063/714-251

BANKA ZAUPANJA IN POSLOVNOSTI VAM V OKTOBRU PONUJA:

- 29 % letno obrestno mero za hranilne vloge na vpogled (2,18 % mesečno)
- 43,81 % letno obrestno mero za vezane vloge nad 30 dni (3,13 % mesečno)
- 47,92 % letno obrestno mero za vezane vloge nad 90 dni (3,37 % mesečno)

- mesečni pripis obresti (obračun in pripis 1. v mesecu, dvig 18. v mesecu)
- možnost dviga in pologa na poštah
- opravljanje plačilnega prometa za občane in obrtnike
- vodenje žiro računov za občane in obrtnike po 17 % letni obrestni meri
- možnost nakazila pokojnin na naše hranilne knjige

**POŠTENO OBRESTOVANO
ZAUPANJE**

»ZDRAVJE IN OBLAST – KNJIGA O BOLEZNIH NEKDANJH SOVJETSKIH VODITELJEV TABLETOMAN BREŽNJEV

Avtor te knjige je Jevgenij Čazov, kardiolog svetovnega slovesa, ki je dolgo vodil IV oddelek sovjetskega zdravstvenega ministrstva - kliniko v Kremlju, v kateri so zdravili sovjetske voditelje.

Brežnjev je bil tabletoman in proti koncu svojega življenja več let nesposoben za vladanje, saj je lahko le še podpisoval dokumente, ki so mu jih predložili. Andropova so uničile ledvice, Černjenko ravno tako ni bil sposoben opravljati svoje dolžnosti, Jelcin pa ni doživel infarkta vsaj do leta 1987, piše v svoji knjigi znani kardiolog, ki je 1987 postal sovjetski zdravstveni minister. Sedaj je objavil knjigo Zdravje in oblast, v kateri govori o nekdanjih najbolj skrivnostnih - zdravju sovjetskih voditeljev.

Vendar pa je knjigo končal z letom 1985, za naprej ne želi razkrivati podatkov in pravi, da bo to tema druge knjige. Toliko, da mu kdo po pomoti ne bi storil kaj žalega, saj še raspolaga s pomembnimi podatki o tistih, ki sedaj vladajo v Rusiji, Ukrajini, Kazahstanu ...

V času, ko je bila aktualna šala, da je prva točka dnevnega reda Politbiroja CK KPSS prihod njegovih članov, ki jih

prinašajo na nosilih, je bilo zdravje velik vložek v pokru za oblast, ki je zaznamoval vseh sedem desetletij sovjetskega imperija. Čazov je zdravje vrhunskih politikov spremljal vse od leta 1967, ko ga je Brežnjev osebno postavil na čelo četrtega oddelka.

Potrebno je ločiti dva Brežnjeva, od Helsinskih sporazumov 1975. in v njegovih zadnjih šestih letih, ko je bil tabletoman povsem odvisen od uspavalnih tablet in sedativov, ki jih je uporabljal v nenormalnih količinah. Brežnjev je imel težko življenje in njegovi živci so to tudi kazali. Takoj po Stalinovi smrti je padel v nemilost in skoraj končal v izgnanstvu. Stalno se je basal z zdravili, zahvaljujoč neki bolničarki, ki mu jih je na skrivaj dajala. Po nekaj letih smo jo odkrili in nagnali. Vendar pa je on s tem nadaljeval, kar je tudi privedlo do njegovega hitrega propada. Že leta 1975 ni bil sposoben odločiti o ničemer več, od leta 1976 pa je samo še podpisoval doku-

mente, ki so mu jih predložili na mizo.

Čazov pravi, da je o tem pravočasno obvestil takratnega šefa KGB Andropova, vendar pa je Brežnjev naslednik izjavil, da ne more nič storiti, saj bi se razdivjala okrutna borba za oblast.

Že 1968., v obdobju češke krize, Brežnjev ni mogel izdržati napetosti, zato se je nabasal s sedativi in obležal na seji Politbiroja. Podobno se mu je zgodilo v Vladivostoku 1975. pred začetkom pogovora z ameriškim predsednikom Fordom. 'Še bolj dramatično je bilo v Berlinu, na proslavi 30 - letnice DDR. Takrat ni mogel niti hoditi. Nafiksali smo ga z zdravili, da bi vsaj vstal na noge. Ves čas je bil povsem brez zavesti.'

Čazov je obvestil Andropova takoj, ko je videl, da je Brežnjev umrl. Umrli je v spanju zraven žene, ki se tega niti zavedala ni. Šele zjutraj, ko je vstopila straža, da bi ga oblekli, so videli, da je mrtev.

Tudi Andropov je bil težak bolnik. Šestnajst let je 'trpel za ledvičnimi kamni, ki so mu uničili ledvice. Vendar je bil močan. Delal je skoraj do sa-

mega konca. Nato se je v maju na Krimu prehladil in se ni več popravil', je izjavil Čazov in tako demantiral govore, da je bil na Andropova prizkušan atentat: 'Pogosto sem ga pregledoval in nikoli nisem videl nobene rane ali brazgotin.'

Čazov je tudi energično nasprotoval imenovanju Černjenka. 'Pisal sem Politbiroju in mu pojasnil, da je preveč bolan in invalid. Imel je kroničen plmonarni emfizem, sklerozo pluč. Še preden so ga imenovali za generalnega sekretarja, je živel z umetno ledvico v sosednji sobi. Nikoli ni bil sposoben voditi. Spominjam se, da so ga nekoč, da bi zanimali vesti o njegovi smrti, ki so se pojavile na Zahodu, zvezli iz bolniške postelje, oblekli in ga posneli s kamero v njegovi sobi, da bi ga lahko pokazali na televiziji. Takrat sploh ni več vedel, za kaj gre. Kmalu potem je umrl.'

Spominjajoč se, da vzpon Gorbačova ni bil tako prepričljiv kot Andropova ('Že je predsedoval sestankom, vendar sta mu Tihonov in Grišin nasprotovala'), Čazov ocenjuje, da je 'Černjenkova slabost na nek način podprla Gorbačova.'

MALI OGLAS
ZASTONJ KUPON

MOJ NASLOV: _____

Kupon in čitljivo besedilo malega oglasa pošljite na naslov Nova doba, Aškerčeva 15, Celje, s pripisom »Za male oglase« in svojim polnim naslovom. Oglasov pod šifro in oglasov za podjetja in obrtnike ne objavljamo brezplačno.

NOVA DOBA

NAROČILNICA

Ime ..... priimek .....

naslov .....

naročam časopis-tednik Novo dobo na naslov .....

Na gornji naslov mi pošljite ..... izvodov.
(število)

Obvezujem se, da bom redno plačeval naročnino.

_____ podpis naročnika

USTANOV ZAPRTEGA TIPA ZA MLADOLETNE PRESTOPNIKE NI

OTROCI — TATOVİ IN MORILCI

Mladoletniki osvajajo svet hrvaškega podzemlja, piše zagrebška Arena, vedno bolj se približujejo starejšim 'vzornikom'. Policijske statistike kažejo, da je deset dečkov zagrešilo skoraj dva tisoč kaznivih dejanj, kradejo, tudi morijo ... in ostajajo na svobodi, ker ni ustreznih ustanov zaprtega tipa, kamor naj bi odložili mladoletne tempirane bombe. Otroški prestopniki se vsi zavedajo, da je zakon do njih blag in nemočen.

Kriminalisti MUP ugotavljajo, da predstavlja odstotek deliktov, ki jih storijo mladoletniki, kar 10,27 odstotkov vseh kaznivih dejanj. Otroke policaji ulovijo, jim zagrozijo, a že naslednji dan se svobodno sprehajajo po ulicah v lovu za novimi avanturami. V centrih za prevzgojo otrok in mladine v Malem Lošnju in Dugavah trdijo, da mladi prestopniki negativno vplivajo na druge otroke in jih zato neradi sprejemajo. Začaran krog, iz katerega ni izhoda.

1) Ž. R. Problematičen je postal s sedmimi leti, prvo kriminalno izkušnjo je doživel leta 1990 v Crikvenici. Najprej je kradel malenkosti, potem se je specializiral na avtomobile. Vse je počel z užitek, nikoli se ni premišljeno odločal za krajo. Bil je v dveh zavodih za prevzgojo in tudi na zdravljenju na otroškem oddelku psihiatrične bolnišnice. Nobena od ustanov nanj ni vplivala.

2) Z. D. Šestnajstletnik iz Zagreba je zagrešil okoli deset prestopkov, največji podvig je izvedel v stanovanju Julijane Dolčepinov. Vdril je ob enih ponoči in ukradel 2500 nemških mark. Ker je bilo pozno, ga je premagal spanec. Prebudil se je zjutraj in hladnokrvno odšel

iz oropane hiše. Denar je porabil s prijatelji.

3) N. S. Albanec iz Zagreba, pri policiji poznan po zlorabljanju svojih vrstnikov in krajah. Vlamlja v butike, rad ima tudi dobre avtomobile. Skupaj s prijateljem je skoval načrt in okradli ter pretepli so svojega prijatelja iz Tehnične šole.

4) Stosedeminpetdeset težkih kraj in vlomov je šestnajstletnemu M. B. prineslo vzdevek 'Hrček'. Dela kot hrček in odnaša vse, kar doseže. Njegovo operativno področje je Zagreb, priljubljene 'delovne' točke so hiše in vikendi.

5) Trinajstletni Zagrebčan T. P. je kriminal spoznal tristošestpetdesetkrat. Ritem njegovih zločinov je zelo podoben prestopom njegovih somišljenikov. Je-

mlje vse in nikogar se ne boji. Njegov motiv je želja po izstopanju in potrditvi. Ne zanima ga, da je izbral napačno pot, pomembno se mu zdi, da o njem govorijo.

7) Enajstletni T. K. je pokazal največjo spretnost pri vlamljanju v avtomobile. Pri zadnjem poskusu ga je zalotila policija in po jutranjem zaslišanju so ga izpustili. Ze okoli sedmih zjutraj je njegov pajdaš M. M. proslavil svojo tristoenaidevetdeseto krajo.

8) M.M., trinajstletnik iz Zagreba, je devetintridesetkrat vlamljal in kradel. Zanimivi so se mu zdeli avtomobili in butiki ter stanovanja v centru mesta. Kraja je bila užitek. Policaje je rad opozarjal, da ga ne smejo pretepati in da mu nič ne morejo. Pripadnik je vse, tudi kar policija še ni vedela.

9) Od leta 1991, ko je štirinajstletni T.Č. zagrešil prvo kaznivo dejanje, je sledila serija tristoenaidevajsetih 'vragolij'. Tudi on je kradel zaradi zadovoljstva in potrebe po dokazovanju. Kar je ukradel, je delil s prijatelji.

10) Sedemnajstletni S. T. je storil samo eno kaznivo dejanje, tisto najhujše, ubil je človeka. S prijatelji je vdril v stanovanje Danijela Augustinčiča, kjer je bil na obisku pripadnik MUP D. P., ki je napel pištolo, ko je slišal, kaj se dogaja. S. T. je bi zelo natančen, z enim strelom iz avtomatske puške je ubil policaja.

6) Sodelovanje pri umoru in okoli deset vlomov ter kraj ga je privedlo ob bok starejšemu bratu. Oba sta na svobodi. Sodnik je odločil, da morata v ustanovi zaprtega tipa prebiti vsaj eno leto, tja nista odšla, ker tovrstne institucije zaenkrat še ni.

OROŽJE ZA ANGOLO V ZRJ

Pred kratkim je neznana ladja vplula v neko črnogorsko pristanišče, kjer je iztovorila veliko količino orožja, namenjenega v Beograd. Gre za minometalce, granate in mine brazilske proizvodnje, ki so bile prvotno namenjene v Angolo.

Brazilska in agolska vlada sta v osemdesetih letih, zadnjič leta 1991, sklenili številne sporazume o trgovinski menjavi, po katerih je Luanda Braziliji pošiljala nafto, slednja država pa se je Angoli oddolževala z orožjem. Angola, ki za Nigerijo razpolaga z največjimi rezervami nafte na Črni celini, si je na ta način plačevala boj proti upornikom.

Brazilija je Angoli po sporazumih izročila izvidniška letala, bombe, lahke strojnice, municijo, mine, granate, minometalce in tovorna vozila. Nič čudnega, da je bila Angola do konca državljanske vojne med državami tretjega sveta po nakupih orožja na tretjem mestu. Po končani vojni se je angolska vlada odlo-

čila, da ne bo več uvažala orožja iz Brazilije. Slednja država, ki doživlja težko krizo v vojaški industriji pa je od Luande zahtevala, da izpolni obveznosti.

Svetovalec angolskega predsednika Dos Santosa je sredi septembra predlagal, da najdejo novega kupca za dogovorjeno brazilsko orožje. Koncem septembra so posel ponudili Beogradu, o tem pa sta bila obveščena tako predsednik Dos Santos kakor tudi predsedniški kandidat Daniel Chipende. V tem času je Angola Braziliji izročila zadnje količine nafte, ki jo je slednja plačala z orožjem.

ZRJ ne dobiva orožje samo s pomočjo Angole. Na listi kršilcev embarga so še Južna Afrika, Romunija, Singapur in ZDA.

TRGOVSKO IN PROIZVODNO PODJETJE
AVTOTEHNIKA CELJE d.o.o.

Bežigradska ul. 13
63000 CELJE
063 38-511
ali 411-534 ali 37-131

SUPER PONUDBA:

- PRALNO - POMIVALNI IN SUŠILNI STROJI TER HLADILNIKI ZNAMKE CANDY
- VISOKOKVALITETNA NERJAVEČA POSODA KELOMAT
- OBTOČNE ČRPALKE ZA CENTRALNO KURJAVO ZNAMKE API
- ŠIVALNI IN PLETILNI STROJI ZNAMKE PFAFF
- ŠVEDSKI LAK ZA PARKET CASCO

Možnost nakupa na tri čeke brezobrestno pri gotovinskem nakupu 5% popust

DOBER NAKUP VAM ŽELI AVTOTEHNIKA
- poslovalnica DOM TEHNIKA NA MARIBORSKI
CESTI 21 v Celju tel. 26-037

Novi Nürnberg u Vukovaru

Opsežna dokumentacija "Helsinki Watch", ispisana na više od stotine stranica, popisom ratnih zločinaca na prostorima bivše Jugoslavije potvrdila je ono što je već poznato. Zločinci su bili i prije same vojne agresije na Sloveniju, Hrvatsku i BiH. Bez obzira na nedavno izglasani Zakon o oprostima u hrvatskom Saboru, oprost za ratne zločince nema.

U svojoj se studiji aktivisti "Helsinki Watcha" uglavnom bave inicijatorima i vojskovođama velikosrpske agresije. Prvi je na popisu Slobodan Milošević, vođa s Dedinja. I neupučenim svjetskim političarima jasno je da sve zlo na tlu bivše Jugoslavije potječe iz njegova kabineta. Miloševića čeka međunarodni sud jer postoje nepobitni dokazi o njegovoj ulozi u ratu. U posljednje vrijeme svjetski su ga političari posve izolirali. Umjesto njega, pregovaraju s Milanom Panićem ili Dobricom Čosićem opravdavajući to činjenicom da je tzv. SR Jugoslavija država u cijelosti, a Srbija samo jedna pokrajina. Ili, kao što kaže Panić, "ja sam Bush,

SLOBODAN MILOŠEVIĆ: Šizofreničar s Dedinja bit će prvooptuženi za ratne zločine

Umirovljenika Blagoja Adžića, nalogodavca brojnih "dejtstovanja" armijske teške artiljerije po civilnim objektima, neće izuzeti s procesa. Kao ni njegova nasljednika, generala Životu Panića, trenutnog zapovjednika "vojske SR Jugoslavije". Svijet nije glup, a pogotovo nisu glupi i površni ljudi iz "Helsinki Watcha" koji su svjestni da krivim i neprovjerenim podacima najviše štete svome ugledu i ugledu organizacije za koju rade. Sigurno je da Adžić i Životu Panić nisu jedini oficiri JA protiv čijih su (ne)djela prikupljeni dokazi dovoljni za pokretanje krivičnog postupka radi ratnih zločina.

Medijski je najeksponiraniji general Ratko Mladić, koji je napravio najkrvaviju "karijeru" u novoj povijesti. Zločinački je put započeo s kninskom balvan-revolucijom, nastavio s Kijevom, Vrlikom, selima u zadarskom zaledju da bi posljednjih pola godine rukovodio razaranjem Sarajeva. Primjer Mladića možda najbolje objašnjava mentalni sklop srbijanskih ratnih zlo-

činaca. Nedavno je reporteru SKJ-a izjavio da ga "uopšte ne zanima svet koji ga tretira kao ratnog zločinca jer on samo brani ugroženi narod".

Fanatici poput Mladića upravo će u budućnosti biti najveća prepreka uspostavi kakvog tekvog mira u Hrvatskoj i BiH. To su ljudi koji su se pronašli u prljavom ratu radeći najgora zločina i to uglavnom protiv nedužnih ljudi, a izlaska nema. Mladić i njemu slični jednostavno ne priznaju svijet u kojem žive već uporno srljaju do kraja, potpuno samoinicijativno i bez ikakve zapovijedi. Sinti oficiri bivše JA, također su na popisu "Helsinki Watcha". Igron slučaja, ako se uopšte može izmjeriti, njihova su zlodjela protiv nesrba nešto manja, ali ipak dovoljna za međuna-

ZLOČINAC RATKO MLADIĆ: Ne osećam se kao ratni zločinac jer samo branim ugrožene Srbe

rodni sud za ratne zločince. U tom su rangu Slobodan Tarbuk i Stanko Letić, banjski zlikovci koji su za kratko vrijeme transformirani iz oficira JA u učesnike. Prvi je u Beogradu, a Letić je "komandant specijalnih jedinica TO Banije", tj. jedan od vođa četničkog pokreta na Baniji. Nezaobilazni su i otrodiksni četnici iz Beograda koji su slali svoje

Štoviška ŽR organizacije ŽR, na katerega lahko nakazujete donar-ne pomoči beguncem iz BiH, s pripisom za ŽR: 50101-070-51579

bande na prostore Hrvatske i BiH.

"Helsinki Watch" ima dokaze za zločinačku aktivnost Vojislava Šešelja, Dragana Bokana, vodje "Belih orlova", Mirka Jovića, vodje "Srpske narodne obnove", Željka Ražnjatovića Arkana i Dragana Vasiljkovića. Svi nabrojani dobro su poznati domaćoj javnosti, a budući Međunarodni sud za ratne zločince već će na samom početku imati dovoljno saznanja za pokretanje postupka.

Novi Nürnberg možda će se održati u hrvatskom Vukovaru koji je i najbolji pri-

ČETNIČKI VOJVODA VOJISLAV ŠEŠELJ: Dosje njegovih ratnih zločina jedan je od najdebljih

mjer srbijanske genocidne politike. Ni novi Zakon o aboliciji koji su izglasali zastupnici hrvatskog Sabora ne može izuzeti "glavne junake" izvješća "Helsinki Watcha" kao ni stotine ili tisuće sporednih krvnika za koje nitko na svijetu ne može zatražiti oprost.

Dragi prijatelji!

U želji da Vam vašu nesreću što više olakšamo, u redakciji našeg časopisa Nova doba odlučili smo, da ovu stranicu namjenimo posebno Vama.

Ako nešto trebate, nekog tražite, u neizvjesnosti ste, slobodno zovite naše brojeve: 063/441-606 ili 441-215. Sa srećom!

Redakcija Nove dobe

Opozorenje Unprofora Sarajevo

Predstavnici mirovnih snaga UN upozorili su čelnike zaraćenih strana u Sarajevu da će, ako se bombardiranje grada ne prekine, imenovati izvor topničke vatre, i izjavio je sinoć dužnostnik UN. Taj bi potez bio prekid Unproforove politike izričite neutralnosti u sukobu. Upozorenje je objavljeno nakon razgovora sa zapovjednikom Unprofora u BiH generala Philippea Morillon sa predstavnicima Srba i BiH vlastima, koje uključuju Muslimane i Hrvate.

"General Marillon rekao je Radovanu Karadžiću da ćemo, nastavili se ovakvo stanje, početi objavljivati informacije", rekao je visoki dužnostnik Unprofora Adnan Abdel Razek. "Istu smo poruku predali vladi BiH".

Promatrači Unprofora mjesecima su nadzirali koncentracije teškog naoružanja obje strane na linijama oko Sarajeva, no prikupljeni podaci nisu javno objavljeni. Nastojeći zadržati svoju neutralnost, Unprofor je pokušao sve strane u ratu jednako okriviti, odbijajući da javno optuži krivca čak u incidentima u kojima su ubijeni vojnici Unprofora. Abdel Razek je rekao da će podaci koje će objaviti UN biti napotpuni zbog ograničenja broja osoblja i opreme kršenja sporazuma od sukobljenih strana.

Traži se muž!

Mimira Krđić traži supruga Bekira. Posljednji put videli su se u Hercegovini. Sve informacije u zbirni centar u Koševju, tel. (061) 851-462

U šest meseca poginulo 14.364 osoba

Po podacima dostupnim Kriznom štabu za zdravstvo BiH, u šest mjeseci u Bosni i Hercegovini je poginulo 14364 osoba. Procjenjuje se da je taj broj već trostruko veći, među-

tim zbog nemogućnosti komuniciranja s najugroženijim područjima republike BiH ne mogu se prikupiti precizniji podaci.

Prema priopćenju Kriznog štaba zdravstva BiH, pogi-

nulo je 31, a nestalo čak 260 liječnika i drugih medicinara. Uništeno je više od 490000 četvornih metara prostora u zdravstvenim ustanovama i 2200 bolničkih kreveta.

BROJEVI TELEFONA U PRIHVATNIM CENTRIMA

NOVA GORICA - LOKO-VEČ 065/49-521, NOVA GORICA - DESKLE 065/52-004, NOVO MESTO 068/24-601, ORMOŽ 062/714-141, PO-STOJNA 067/21-085, PO-STOJNA 067/22-382, PTUJ 062/771-131, PTUJ 062/771-542, RADOVLJICA 064/723-491, RADLJE - RIBNICA NA-POHORJU 0602/68-026, RADLJE - MUTA 0602/61-500, RAVNE NA KOROŠKEM 0602/35-110, RIBNICA 061/862-049, SEVNICA 0608/81-314, 0608/81-574, SLOVENSKA BISTRICA 062/810-028, SLOVENJ GRADEC 0602/41-340, ŠKOFJA LOKA 064/622-765, ŠKOFJA LOKA 064/651-037, ŠKOFJA LOKA 064/621-847, ŠMARJE PRI JELŠAH 063/816-068, ŠMARJE PRI JELŠAH 063/814-950, TOLMIN 065/81-460, TREBNJE 068/48-321, TRŽIČ 064/50-444, VELENJE 063/855-313, ŠOŠTANJ 063/881-356, VIŠNJA GORA (GROSUPLJE) 061/784-099.

ZA IZBJEGLICE IZ BOSNE I HERCEGOVINE

FOTOREPORTAŽA

KO SE RODI PREDSEDNIK

